

372. 0115077

ป 622 4

9.3

ผลการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสพหษ์สงเคราะห์ จังหวัดอุดรธานี

ปริญญานิพนธ์

ของ

ปิยะรัตน์ ศรีสมบัติ

13 พ.ธ. 2533

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

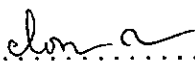
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

ธันวาคม 2533

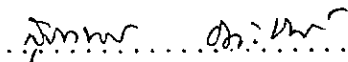
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

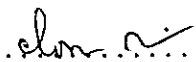
..........ประธาน

(ศ.ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

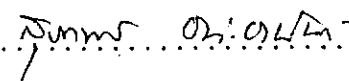
..........กรรมการ

(อาจารย์สุภาพร ชนะชานนท์)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน

(ศ.ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

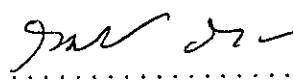
..........กรรมการ

(อาจารย์สุภาพร ชนะชานนท์)

..........กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.สมเจตน์ อภิณัฏฐ์รักษา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 28 ... กุมภาพันธ์ 2533

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ
เกศพิทักษ์ อาจารย์สุภาพร ณะชานันท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์อรพินทร์ ชูชม ที่ได้ให้
คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณใน
ความกรุณาเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์กมลวัฒน์ หล้าลวงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา
แสนคำเครือ และอาจารย์พรหมพิศ วาณิชย์การ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้เชี่ยวชาญใน
การตรวจเครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ใหญ่บรรเทิง เพ็ญติ อาจารย์ปรียา จันทรเจ็ก อาจารย์สุชาดา
เพละขึ้น และขอขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสหพงษ์สงเคราะห์
ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ใหญ่สุวรรณ หนูนภา อาจารย์สมศรี มากพันธุ์ และขอ
ขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านข้าทอง ที่ให้ความร่วมมือในการทดลอง
เครื่องมือก่อนนำไปใช้

ขอขอบพระคุณคุณยุพิน อังคานนท์ คุณบุญโชติ แก้วแสนสุข และเพื่อน ๆ ที่
ช่วยเหลือให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อประสาธ และคุณแม่ละมุล ศรีสมบัติ คุณธงชัย
เมืองสง ตลอดจนพี่น้องทุกคนที่ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาของ
การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

ปิยะรัตน์ ศรีสมบัติ

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	8
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการแนะแนว	8
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน	8
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน	12
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการแนะแนว	14
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประชาธิปไตย	15
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประชาธิปไตย	24
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต	29
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	37
	แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	37
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	38
	วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	47
	วิธีจัดกระทำข้อมูล	48

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า.....	50
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	50
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	61
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	62
การดำเนินการทดลอง.....	62
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	63
อภิปรายผล.....	64
ข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	79
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	185

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
ก่อนการทดลอง..... 51
- 2 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองก่อนและหลัง
การสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว..... 52
- 3 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองก่อนและหลัง
การสอนแบบปกติ..... 53
- 4 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
ภายหลังการทดลอง..... 54
- 5 ร้อยละของพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านตั้งใจฟังขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ยกมือ
ขออนุญาตก่อนที่จะพูด พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ วางแผนการทำงานร่วมกัน
ทำงานร่วมกับเพื่อน รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลประกอบใน
การตอบคำถาม และพูดแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลอง..... 57
- 6 ร้อยละของพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านตั้งใจฟังขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ยกมือ
ขออนุญาตก่อนที่จะพูด พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ วางแผนการทำงานร่วมกัน
ทำงานร่วมกับเพื่อน รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลประกอบใน
การตอบคำถาม และพูดแสดงความคิดเห็นของกลุ่มควบคุม..... 59

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย	39
2 แบบบันทึกพฤติกรรมประชาธิปไตย	42
3 แผนภาพแสดงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง	47
4 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 3 ระยะ ..	55
5 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ	165
6 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ	166
7 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ	167
8 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ	168
9 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ	169
10 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ	170
11 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ	171
12 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มทดลองตลอด 3 ระยะ	172
13 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ	173

14	ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มควบคุม	
	ตลอด 3 ระยะ	174
15	ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มควบคุม	
	ตลอด 3 ระยะ	175
16	ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มควบคุม	
	ตลอด 3 ระยะ	176
17	ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มควบคุม	
	ตลอด 3 ระยะ	177
18	ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มควบคุม	
	ตลอด 3 ระยะ	178
19	ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มควบคุม	
	ตลอด 3 ระยะ	179
20	ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มควบคุม	
	ตลอด 3 ระยะ	180

บทนำ

คำนำ

ประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทยทุกคน เพราะการดำรงชีวิตตามวิถีทางของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้นเหมาะสมสำหรับประเทศไทยเพราะเป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ (ปรีชา นิพนธ์พิทยา. 2528 : 54) เนื่องจากประชาธิปไตยเป็นกระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้และการปฏิบัติ การเริ่มต้นของการเรียนรู้และการฝึกฝนต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นวัยที่มีความคิดบริสุทธิ์ สามารถซึมซาบสิ่งที่ได้รับการสั่งสอนและอบรมได้โดยง่าย ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่เหมาะสมที่สุดในการปลูกฝังวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : คำนำ) ซึ่งสอดคล้องกับ สุนทร จันทรวร (2530 : ง) ที่กล่าวว่า การพัฒนาประชาธิปไตยของไทยมีโอกาสประสบความสำเร็จกว่าครึ่งหนึ่งถ้าสามารถสร้างและพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับนักเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา เป็นสถานการศึกษาที่เด็กส่วนใหญ่ได้มีโอกาสเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ประมาณ 6 ปี คือ เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงที่สมควรจะสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กกำลังพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ถ้าโรงเรียนประถมศึกษาได้จัดกิจกรรมที่สร้างเสริมประชาธิปไตยอย่างจริงจังแล้ว ก็คาดว่าเมื่อเด็กจบชั้นประถมศึกษาไปแล้วจะสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างดี และสามารถช่วยสร้างเสริมสังคมให้เป็นสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขได้อีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 49 - 50) สอดคล้องกับ วิทท์ (Wit. 1963 : 16) นักวิทยาศาสตร์ชาวสหรัฐอเมริกา กล่าวว่า รากฐาน

ของประชาธิปไตยที่แท้จริงเกิดขึ้นจากระบบโรงเรียน เพราะโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการสร้างบุคลิกและค่านิยมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก และสมิธ เควาส์ และแอทกินสัน (Smith, Krouse and Atkinson. 1969 : 347) ยังได้กล่าวสนับสนุนความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนในสังคมประชาธิปไตยว่าโรงเรียนมีความรับผิดชอบในการเตรียมประสบการณ์ที่จะทำให้ให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการปกครอง ถ้าประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการกลุ่ม ขาดความซาบซึ้งและไม่เห็นคุณค่าประชาธิปไตย และการทำงานร่วมกับสมาชิกอื่น ๆ ในสังคมแล้ว รากฐานการปกครองและประเทศก็จะล้มเหลว

สำหรับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ได้นำให้เด็กคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ให้รู้จักขั้นตอนของการคิดแก้ปัญหา และยังส่งเสริมให้ปลูกฝังประชาธิปไตยให้เด็กไทย ดังได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหมวด "ชีวิตที่สงบสุข" โดยระบุไว้ว่าให้นักเรียน "มีอิสระในการคิด และพร้อมที่จะยอมรับความคิดของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล" ส่วนในหมวด "คุณสมบัติที่ต้องการเน้น" กล่าวว่าให้นักเรียน "รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้ตามที่ดี" (สุจิตรา ศรีนวล. 2528 : 3) และจุดมุ่งหมายของหมวด "สมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ" ระบุไว้ว่าให้นักเรียน "เชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข" ซึ่งเป็นการยืนยันว่า หลักสูตรประถมศึกษามีความประสงค์จะสร้างคนให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย (สุนทร จันทรวร. 2530 : 332 - 333) แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนส่วนใหญ่ยังแสดงความเป็นประชาธิปไตยไม่ถูกต้อง นักเรียนยังไม่เข้าใจวิถีทางความเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม ทำให้เกิดปัญหาไม่สามารถร่วมกลุ่มได้ หรือทำความยุ่งยากให้กับสมาชิกในชั้นเรียน และบางคนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และชอบเก็บตัวไม่เข้าร่วมกลุ่มในการทำกิจกรรม ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งพอสรุปปัญหาได้ดังนี้ 1) นักเรียนขาดการชี้แนะ และตัวอย่างในการเป็นผู้ให้และผู้ตามที่ดี 2) นักเรียนขาดความเอาใจใส่ดูแลลักษณะนิสัย และความคิดริเริ่มจากที่บ้านและโรงเรียน 3) โรงเรียนยังขาดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น การรู้จักใช้สิทธิและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นตามวิถีทางของประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 197) และจากผลการวิจัย

ของฉวีวรรณ กฤษสินชัย (2528 : ข - ค) พบว่า ครูยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง ค่านิยมและบุคลิกภาพประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้โรงเรียนยังขาดสื่อการสอน และการสนับสนุนการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน

ประชาธิปไตยที่สำคัญและถือว่าเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนมากที่สุด คือ วิถีชีวิตประชาธิปไตย เป็นการนำเอาหลักการประชาธิปไตยมาใช้นในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นนิสัย หรือแนวทาง ในการดำรงชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 165) โดย เน้นตามหลักธรรมในพุทธศาสนา ที่เห็นว่าควรปลูกฝังพฤติกรรมประชาธิปไตยให้เป็นพฤติกรรมที่ ถาวรในตัวนักเรียนประถมศึกษา ซึ่งพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ควรปลูกฝังนี้ควรให้ครอบคลุม พฤติกรรม 3 ประการ คือ การให้รู้จักเคารพซึ่งกันและกัน (การระงธรรม) การทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่ม (สามัคคีธรรม) และการใช้เหตุผลในการทำงาน และการแก้ปัญหา (ปัญญา ธรรม) (ศิริกาญจน์ ทองอินทร์. 2529 : 16) ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2528 : 55) ที่กล่าวว่า การสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษานั้น โรงเรียน จะต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนตาม "องค์ สามของประชาธิปไตย" คือ 1) มีคารวะธรรม ซึ่งได้แก่ การเคารพในสถาบันสำคัญของ ประเทศ เช่น ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การเคารพซึ่งกันและกันทางกาย การ เคารพกันทางวาจา การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น การ เคารพในกฎ ระเบียบของสังคม และกฎหมายของประเทศ และการใช้สิทธิและเสรีภาพ ในขอบเขต 2) มีสามัคคีธรรม ซึ่งได้แก่ การร่วมกันทำงานทั้งกายและใจ มีความเป็น น้ำหนึ่งใจเดียวกันในหมู่คณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ได้รับ มอบหมายจากส่วนรวมและหน้าที่ต่อสังคม 3) มีปัญญาธรรม ซึ่งได้แก่ การใช้ปัญญา ใช้ เหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหา การร่วมกันแก้ปัญหา โดยร่วมกันคิด ร่วมกันใช้เหตุผล และจะใช้ วิธีการทางปัญญาในการโต้เถียงหรือหาข้อยุติต่าง ๆ

จากเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยเป็น พฤติกรรมที่สำคัญ ที่จะต้องหาแนวทางปลูกฝังให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อให้เยาวชนสามารถ

นำวิธีการแบบประชาธิปไตยไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในครอบครัวและสังคม อีกทั้งยังเป็นการสอดคล้องกับโครงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือการพัฒนาเยาวชนของชาติ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างเสริมสังคมที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงสืบไป

ชุดการแนะแนวเป็นเครื่องมือที่สร้างกันอย่างมีระบบ ซึ่งประกอบด้วยวิธีการของกระบวนการกลุ่มและอุปกรณ์ต่าง ๆ (จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ. 2525 : 5) และการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว เป็นการสอนที่ประกอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติและการอภิปราย พร้อมทั้งมีอุปกรณ์ที่ใช้เป็นสื่อประสม (ทิพย์มาศย์ วัฒนศักดิ์. 2530 : 6) ซึ่งสื่อประสมสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเปลี่ยนพฤติกรรมถาวรของผู้เรียนได้ จากการเรียนด้วยประสบการณ์ตรงหรือการรับรู้จากสิ่งที่เห็นรูปธรรม (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2521 : 88) ดังผลการศึกษาของ ปริญญา บุญศิลาเลิศ (2520 : 46) จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ (2525 : 62) และกฤษณา จันทรวินาศ (2527 : 34) ต่างได้ผลสอดคล้องกันว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยชุดการแนะแนวโดยเฉพาะอย่างยิ่งชุดการแนะแนวอาชีพจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องอาชีพสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีปกติ และมีปัญหาในการเลือกอาชีพน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีปกติ ซึ่งผลของการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าชุดการแนะแนวเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะสร้างชุดการแนะแนว และศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสพวงษ์สงเคราะห์ จังหวัดอุตรดิตถ์ มีอายุโดยเฉลี่ย 11 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มคิดและตัดสินใจเองได้ รู้จักรับผิดชอบ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเหตุผล และรับฟังความคิดของผู้อื่น มีความอยากรู้อยากเห็น ตลอดจนเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว (กรมวิชาการ. 2529 : 22) จึงสมควรจะได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว
3. นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ผู้วิจัยทราบเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดการแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนระดับประถมศึกษา และคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อครูในโรงเรียนประถมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาที่จะได้นำชุดการแนะแนวนี้นำไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน และจะเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ของนักเรียนประถมศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชน

บ้านแก่งไกรสพหุประสงค์ อำเภอเขตรอน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2532 ที่มีพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยต่ำ จำนวน 33 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา
 2532 ของโรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสพหุประสงค์ อำเภอเขตรอน ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำ
 จำนวน 16 คน ซึ่งได้มาจากการใช้แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของครูผู้สอนกลุ่ม
 สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และจากการสังเกตของผู้วิจัย แล้วสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และ
 กลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

3. ตัวแปรที่ทำการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ

3.1.1 การสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว

3.1.2 การสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมประชาธิปไตย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดการแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสอนพฤติกรรม
 ประชาธิปไตย ประกอบด้วยคู่มือครู และโปรแกรมกิจกรรม ซึ่งใช้วิธีการต่าง ๆ ได้แก่
 กิจกรรมกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการอภิปราย พร้อมทั้งมีอุปกรณ์การสอนที่ใช้เป็น
 สื่อประสม ได้แก่ วีดิโอเทป สไลด์ รูปภาพ และกรณีตัวอย่าง เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้
 และพฤติกรรมตามเป้าหมาย

2. พฤติกรรมประชาธิปไตย หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนตามแนวทาง
 ประชาธิปไตยในขณะที่ครูสอน ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ การระดม
 สามัคคีธรรม และปณิธานธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การระดม สามัคคีธรรม หมายถึง การเคารพซึ่งกันและกัน ได้แก่

- ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด

- ยืมมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด

- พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ

2.2 สามัคคีธรรม หมายถึง การร่วมมือและประสานงานกัน ได้แก่

- วางแผนการทำงานร่วมกัน เช่น พูดแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางและขั้นตอนของการทำงานล่วงหน้า และแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ

- ทำงานร่วมกับเพื่อน

2.3 ปัญญาธรรม หมายถึง การใช้เหตุผลในการทำงานและการแก้ปัญหา ร่วมกัน ได้แก่

- รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล

- ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม

- พูดแสดงความคิดเห็น

พฤติกรรมประชาธิปไตยนี้วัดได้ด้วยการสังเกต โดยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่ครูบรรยาย และในขณะที่ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานในการเรียนกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตโดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. การสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว หมายถึง การสอนนักเรียนในกลุ่มทดลอง โดยใช้ชุดการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย

4. การสอนแบบปกติ หมายถึง การสอนนักเรียนในกลุ่มควบคุม โดยครูเป็นผู้บรรยายเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น และมีการสรุป ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการแนะแนวความหมายของชุดการแนะแนว

ชุดการแนะแนว (รายงานการประชุมพิจารณาชื่อเรื่องเค้าโครงปริญญานิพนธ์.

2531 : 2) ประกอบด้วย

1. คู่มือครู ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจงทั่วไป วัตถุประสงค์ วิธีการใช้ และเครื่องมือวัด เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น และ
2. โปรแกรมกิจกรรมเรื่อง.....ซึ่งประกอบด้วยชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ชุดการแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสอนพฤติกรรมประชาธิปไตย ประกอบด้วยคู่มือครู และโปรแกรมกิจกรรม ซึ่งใช้วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการอภิปราย พร้อมทั้งอุปกรณ์การสอนที่ใช้เป็นสื่อประสม ได้แก่ วิดีโอเทป สไลด์ รูปภาพ และกรณีตัวอย่างเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้และพฤติกรรมตามเป้าหมาย

การสร้างชุดการแนะแนวครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอน มาเป็นพื้นฐานในการสร้างชุดการแนะแนว ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนความหมายของชุดการสอน

ฮุสตัน และคณะ (Houston and others. 1972 : 10 - 15) กล่าวว่า ชุดการสอนเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ที่เป็นสื่อกลางให้เกิดการเรียนรู้ตาม

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ชุดการสอนจะมีรูปแบบต่าง ๆ กันออกไป แต่จะต้องประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 5 ส่วน คือ คำชี้แจง จุดมุ่งหมาย ประเมินผลเบื้องต้น การกำหนดกิจกรรม และการประเมินผลครั้งสุดท้าย

กอร์ดอน (Gordon. 1973 : 10) กล่าวว่า ชุดการสอนเป็นชุดของวัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการเกี่ยวกับการเรียนการสอน ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน ได้แก่ ความมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียน และการประเมินผล

โฮเวล (Howell. 1973 : 127) อธิบายว่า ชุดการสอนจะต้องประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. รายการเนื้อหา และกิจกรรมหรือวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุถึงพฤติกรรมขั้นสุดท้าย

3. วิธีการวัดผลความก้าวหน้าของผู้เรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ส่วน ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 55) ได้ให้ความหมายของชุดการสอนไว้ว่า ชุดการสอน หมายถึง ระบบการนำสื่อแบบประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย มาช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้

นอกจากนี้ นวลนง มังทริสรค์ (2530 : 5) ได้กล่าวว่า ชุดการสอน หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยการนำสื่อประสมที่สอดคล้องกับวิชา หน่วยการสอน และหัวข้อ เพื่อช่วยให้เกิดพฤติกรรมตามเป้าหมาย และเกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ชุดการสอนประกอบด้วยคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอน คู่มือครู คู่มือนักเรียน

จากความหมายของชุดการสอนที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ชุดการสอน หมายถึง ระบบการนำสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยมาช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การสร้างชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 89 - 91) กล่าวว่า สื่อการสอนเป็นระบบการนำ

วัสดุอุปกรณ์ (เครื่องมือ) และวิธีการ (กิจกรรม) มาช่วยทำให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้สื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การจัดสื่อการสอนให้อยู่ในรูปของ "ชุดการสอน" ซึ่งถือว่าเป็นนวัตกรรม การใช้สื่อการสอนที่เริ่มจะมีบทบาทต่อการเรียนการสอนทุกระดับ มีหลักเกณฑ์วิธีการสร้างดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่ เนื้อหา และประสบการณ์
2. กำหนดหน่วยการสอน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการสอน
3. กำหนดหัวเรื่อง
4. กำหนดมโนทัศน์และหลักการ มโนทัศน์และหลักการที่กำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปแนวความคิด สาร และหลักเกณฑ์ที่สำคัญเอาไว้ เพื่อเป็นแนวทางการจัดเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกัน
5. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง เป็นจุดประสงค์ทั่วไปและเชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเกณฑ์การเปลี่ยนพฤติกรรมทุกครั้ง
6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะ เป็นแนวทางการเลือกและผลิตสื่อการสอน ซึ่ง "กิจกรรมการเรียนรู้" หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ทำให้ผู้เรียนปฏิบัติ
7. กำหนดแบบประเมินผล ต้องประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้แบบสอบเกณฑ์ (Criterion Test) เพื่อให้ผู้สอนทราบว่า หลังจากผ่านกิจกรรม มาเรียบร้อยแล้ว นักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
8. เลือกและผลิตสื่อการสอนให้สอดคล้องกับ "หัวเรื่อง" และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมโดยแยกไว้เป็นหมวดหมู่ตามลำดับหัวเรื่อง
9. ทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการ เพื่อช่วยทำให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล
10. นำชุดการสอนไปใช้

คุณค่าของชุดการสอน

เปเร็อง กุญ (2518 : 2) ได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดการสอนไว้ดังนี้

1. ทำให้การเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพ เพราะชุดการสอนที่สร้างขึ้นได้รับการวิเคราะห์ระบบ มีการตรวจแก้ไขอย่างถี่
2. ทำให้การเรียนมีความสมบูรณ์และมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง เพราะเป็นบทเรียนที่สำเร็จอยู่ในตัว
3. ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง และได้เรียนตามความสามารถ ความสนใจ หรือความต้องการของตนเอง
4. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู และคุณภาพของการเรียนได้
5. ให้ความสะดวกแก่ครูผู้สอน จะช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการสอน

ส่วน ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 174 - 175) ได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดการสอนไว้เช่นเดียวกัน คือ

1. ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนและมีลักษณะเป็นนามธรรมสูงซึ่งผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ดี
2. ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเองและสังคม
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีการรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
4. ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถหยิบไปใช้ได้ทันที
5. ทำให้การเรียนการสอนของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน ชุดการสอนสามารถทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าผู้สอนจะมีความขัดข้องทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด
6. ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอน เนื่องจากชุดการสอนทำ

หน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครู ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจากชุดการสอนที่ได้ผ่านการทดสอบประสิทธิภาพมาแล้ว

จากเอกสารที่เกี่ยวกับชุดการสอนดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการสร้างชุดการสอนเป็นการนำเอาวัสดุอุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นสื่อประสมมาจัดไว้เป็นระบบที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และมีการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนก่อนที่จะนำไปใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นชุดการสอนจึงสามารถช่วยเร่งความสนใจของผู้เรียนและทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ จากเอกสารที่เกี่ยวกับชุดการสอน ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างชุดการสอนแนะแนวจึงมีลักษณะที่ใช้สื่อประสม และยึดวิธีการสร้างชุดการสอนแนะแนวจริงแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบก่อนนำไปทดลองใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้อีกครั้งหนึ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน

งานวิจัยในต่างประเทศ

แมคโคเลแมน (McColeman. 1975 : 109) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ชุดการสอนกับกิจกรรมกลุ่มในการสอนวิชาสังคมศึกษาแก่นักเรียนระดับ 9 จำนวน 24 ห้องเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนเป็นห้องละ 3 กลุ่ม รวมทั้งหมด 72 กลุ่ม การแบ่งกลุ่มคำนึงถึงสติปัญญา อายุ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อโรงเรียนโดยทั่วไป ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดการสอนร่วมกับการอภิปรายเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ใช้ชุดการสอนเพียงอย่างเดียว และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฟิชเชอร์ (Fisher. 1980 : 105 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนอบรวมครูในโปรแกรมอบรมครูประถมศึกษาในระดับ 1 เพื่อนำความรู้จากการอบรมไปสร้างชุดการสอนสำหรับเด็กระดับ 1 โดยทำการทดลองกับครู 66 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน กลุ่ม

ควบคุม 26 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกัน คือครูที่ได้รับการอบรมด้วยชุดการสอนสามารถนำความรู้ไปใช้สร้างชุดการสอนได้มีประสิทธิภาพมากกว่า

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1982 : 4795 - A) ได้สร้างชุดการสอนด้วยตนเอง เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษากับนักเรียนระดับเตรียมประถมศึกษา โดยใช้ชุดการสอนด้วยตนเองกับกลุ่มทดลอง และใช้ชุดการสอนแบบบรรยายกับกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่สอนโดยชุดการสอนด้วยตนเอง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่สอนด้วยการสอนแบบบรรยาย

จากผลการวิจัยในประเทศเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนพบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยชุดการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และมีความสามารถในการสร้างชุดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติหรือการสอนแบบบรรยาย

งานวิจัยภายในประเทศ

ญาติ ทองพลับ (2525 : 58 - 59) ได้ทดลองสอนความมีวินัยทางสังคมโดยใช้ชุดการสอนในกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 60 คน ในจังหวัดพัทลุง ผลปรากฏว่าความมีวินัยทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเรียนด้วยชุดการสอนมีความมีวินัยทางสังคมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความมีวินัยทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยชุดการสอนมีความมีวินัยทางสังคมแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยแผนการสอนของกรมวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประสิทธิ์ โคธอน (2526 : 51) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เกิดจากการใช้ชุดการสอนด้วยตนเองที่ให้ผลย้อนกลับแบบต่าง ๆ จากนักเรียนจำนวน 105 คน จังหวัดสิงห์บุรี ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลการเรียนรู้อย่างต่างกัน โดยกลุ่มทดลองของทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กมล ประทีปธีรานันต์ (2530 : 76) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรม
แนะแนวตามหลักสัปปุริสธรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านสัปปุริสธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โรงเรียนวัดไผ่เชิงวิทยา จังหวัดนครปฐม ผลปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการ
การสอนโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวตามหลักสัปปุริสธรรม มีคุณธรรมด้านสัปปุริสธรรม
สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยภายในประเทศ สรุปได้ว่าผลของการใช้ชุดการสอนสามารถพัฒนา
และสร้างเสริมความมีวินัยทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียน
วิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตลอดจนพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนให้เกิดขึ้นได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการแนะแนว

กฤษฎา จันทรวีภาค (2527 : 34) ได้ทำการทดลองใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ จำนวน 70 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง
35 คน กลุ่มควบคุม 35 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยชุดการแนะแนว
อาชีพ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยวิธีปกติ ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการ
การสอนด้วยชุดการแนะแนวอาชีพมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องอาชีพสูงกว่านักเรียนที่เรียน
โดยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมปอง สุขศกดิ์การกิตติ (2530 : 65) ได้ทำการทดลองใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ
พัฒนาความสำนึกด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง จำนวน
60 คน เป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยชุดการ
แนะแนวอาชีพ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปกติ ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วย
ชุดการแนะแนวอาชีพ มีความสำนึกด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ วาสนา วลีประทานพร (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการ
ศึกษาชุดปฏิบัติการแนะแนวเชิงพลวัต สำหรับครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 กลุ่มตัวอย่าง

เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
ปีการศึกษา 2530 จำนวน 240 คน ผลการวิจัยพบว่า ชุดปฏิบัติการแนะแนวที่สร้างขึ้นทั้งหมด
18 ชุด มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.61/84.26

จากผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าชุดการแนะแนวสามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนเรื่องอาชีพ ความสำนึกด้านอาชีพ และความรู้เกี่ยวกับงานแนะแนวของผู้เรียนได้
สูงขึ้นกว่าการเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

ความหมายของประชาธิปไตย

คำว่า "ประชาธิปไตย" เป็นคำที่กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงบัญญัติขึ้น ภาษา
อังกฤษใช้คำว่า "Democracy" ซึ่งมาจากภาษากรีกว่า "Demos" หมายถึง ประชาชน และ
"Kratos" หมายถึง อำนาจ รวมกันแล้วหมายความว่า อำนาจของประชาชน ส่วนในภาษาไทย
นั้น คำว่า "ประชาธิปไตย" มาจากคำว่า "ประชา" หมายถึง ประชาชนพลเมือง และ
"ธิปไตย" หมายถึง อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เมื่อรวมกันแล้วหมายถึง อำนาจ
สูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน (เชาวรัตน์ สันตะวิชัย. 2526 : 28)

ลาสกี (Laski. 1967 : 84) ได้สรุปความหมายของประชาธิปไตยไว้ 3 ระบบ
ด้วยกันคือ

1. ประชาธิปไตยในระบบการเมือง การปกครอง (Political Democracy)
เป็นประชาธิปไตยที่เน้นถึงรูปแบบของรัฐบาล ระบบการปกครอง การกำหนดให้มีรัฐธรรมนูญ
รัฐสภา ตลอดจนการจัดตั้งองค์การต่าง ๆ ตามปรัชญาของประชาธิปไตย

2. ประชาธิปไตยในระบบเศรษฐกิจ (Economic Democracy) เป็นเรื่องของ
การจัดระบบเศรษฐกิจในสังคมแบบเสรีนิยม คุ้มครองสิทธิและแรงงาน เคารพสิทธิของ
บุคคล ประกันประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ การสร้างพลังต่อรอง (Bargaining
Power) ในทางเศรษฐกิจและแรงงาน การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในสังคม เพื่อ

ลดความเหลื่อมล้ำค่าสูงในทางเศรษฐกิจ

3. ประชาธิปไตยในระบบบุคลิกภาพหรือวิถีชีวิตของบุคคล (Democratic Personality) เน้นถึงการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในเชิงพฤติกรรมศาสตร์ เพราะถือว่า ประชาธิปไตยเป็นวิถีทางการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม เช่น การเคารพสิทธิของผู้อื่น การมีวินัยต่อตนเอง คือสังคม การรับผิดชอบในหน้าที่ ตลอดจนการใช้สิทธิของตนอย่างสมบูรณ์ ภายในขอบเขตของกฎหมาย และกติกาของสังคม การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล

ส่วนเคสเซล (Kessel. 1970 : 3 - 4) ได้แบ่งแยกประชาธิปไตยออกเป็น 2 ระดับ ตามลักษณะโครงสร้างและเนื้อหาของประชาธิปไตย คือ

1. ประชาธิปไตยระดับมหภาค (Macro - Democracy) เป็นประชาธิปไตยในระบบการเมืองการปกครองรูปแบบของรัฐบาล และรัฐสภา การจัดตั้งองค์การ และกฎหมาย สำหรับใช้เป็นกติกากำหนดการปกครองประเทศ

2. ประชาธิปไตยระดับจุลภาค (Micro - Democracy) เป็นประชาธิปไตยในระบบพฤติกรรม หรือการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคม การสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในกลุ่มชนต่าง ๆ

สำหรับสาโรช บัวศรี (2520 : 66) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตย เป็น 3 สถานะ ที่เรียกว่า องค์สามของประชาธิปไตย คือ

1. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมคติ ซึ่งหมายถึง การมีศรัทธา และความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชน เหตุผล และความสามารถของมนุษย์ เทิดทูนอิสระภาพ และเสรีภาพของมนุษย์

2. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมืองและวิธีการจัดระเบียบการปกครอง หมายถึง ระบบการเมืองที่ถือว่าอำนาจเป็นของประชาชน หรือมาจากประชาชน รัฐบาลเป็นเพียงผู้ได้รับมอบอำนาจทำหน้าที่ปกครองแทนประชาชนเท่านั้น และประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจแทนตนได้ โดยการเลือกตั้งที่มีกำหนดคราวละ ถือว่าเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน

3. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน หมายถึง การอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ ทั้งทางกายและวาจา ไม่ก้าวร้าวในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบและทำประโยชน์เพื่อความผาสุกของส่วนรวม ตลอดจนการใช้สติปัญญา และความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาที่ฉะฉาน

นอกจากนี้ เขาวรัตน์ คันธะวิชัย (2526 : 29 - 30) ได้ให้ความหมายของ ประชาธิปไตยไว้ว่า ประชาธิปไตยมีความหมาย 3 แบบ คือ

1. ประชาธิปไตยในรูปของการปกครอง หรือระบบการเมือง หมายถึง องค์การต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการปกครอง
2. ประชาธิปไตยในรูปของอุดมการณ์ หมายถึง ประชาชนจะต้องมีความรู้สึกและยอมรับในคุณค่าของประชาธิปไตยที่อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย ของเสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ แล้วยึดปฏิบัติอย่างมั่นคง
3. ประชาธิปไตยในรูปของวิถีชีวิต หมายถึง การปฏิบัติตนตามหลักประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน จะต้องเข้าใจหน้าที่ของตนเอง รู้จักและใช้สิทธิที่มีอยู่อย่างถูกต้อง เคารพกฎหมาย และไม่เอาวัดเอาเปรียบผู้อื่น

จากความหมายของประชาธิปไตยตามทัศนะของบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวสรุปได้ว่า ประชาธิปไตยมีความหมายเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ ลักษณะที่เป็นระบบการเมือง หรือการปกครอง ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ถือว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ในรูปแบบของรัฐบาล รัฐสภา ตลอดจนองค์การต่าง ๆ ลักษณะที่เป็นอุดมคติหรืออุดมการณ์ โดยประชาชนต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย เสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ และลักษณะที่เป็นบุคลิกภาพ หรือวิถีชีวิตของบุคคล ในการปฏิบัติตนตามหลักประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

ประชาธิปไตยในลักษณะที่เป็นวิถีชีวิต

ประชาธิปไตยส่วนสำคัญและถือว่าเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนมากที่สุดคือวิถีชีวิต

ประชาธิปไตย ซึ่งนักเรียนสามารถรับรู้ได้จากชีวิตประจำวันจากครอบครัว กลุ่มเพื่อน และในโรงเรียน สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตประชาธิปไตยมากที่สุด คือ การเรียนในห้องเรียน ซึ่งได้แก่ การสอดแทรกการสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 32 - 33)

คิวอี้ (Dewey. 1967 : 81 - 99) ได้กล่าวไว้ว่า ประชาธิปไตยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือแบบการปกครองและแบบวิถีชีวิต โดยกล่าวว่าแบบที่สองมีความสำคัญกว่าแบบแรก เพราะแบบวิถีการดำเนินชีวิตนั้นจะส่งผลให้การปกครองสมบูรณ์ขึ้นและประสบผลสำเร็จ คิวอี้ ยังได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยในลักษณะที่เป็นวิถีชีวิตว่า หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ 3 ประการด้วยกัน คือ ประการแรก การเคารพซึ่งกันและกัน ได้แก่ การเคารพในสิทธิและเสรีภาพซึ่งกันและกัน การเคารพในความคิดและการกระทำของผู้อื่น การแสดงความคิดเห็น และการกระทำออกมาโดยไม่ล่วงเกินผู้อื่น ประการที่สอง การแบ่งปันกัน การร่วมมือและการประสานงานกัน ได้แก่ การอาสาทำงานตามความสามารถ การมีความร่วมมือทำตามอัธยาศัย การประสานงานกัน การทำตามมติของส่วนรวมที่ได้วางแผนกัน ประการที่สาม การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ได้แก่ การทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ ด้วยความรอบคอบ และการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์

ส่วนเพนเนอค (Pennock. 1979 : 236 - 255) ได้สรุปลักษณะของผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยในลักษณะวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย ดังนี้

1. ความมีเหตุผล
2. การเคารพซึ่งกันและกัน
 - 2.1 การเคารพในความเป็นมนุษย์
 - 2.2 การเคารพในความสามารถ
3. การตกลงกันอย่างสันติวิธีด้วยการถกเถียง ประนีประนอม และอดกลั้น เมื่อมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

4. การดำเนินชีวิตอย่างเสรีภายใต้กฎหมาย และไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐ

สำหรับสาโรช บัศวรี (2520 : 67 - 68) ได้กล่าวถึงประชาธิปไตยในลักษณะที่เป็นวิถีชีวิตไว้เช่นเดียวกันกับคือว่า การที่บุคคลได้อยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยนั้น จะต้องมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งแนวทางการความสัมพันธ์กันแบ่งได้ 3 ประการ คือ

1. มีความเคารพซึ่งกันและกันอย่างยั้ง คือ "การระงธรรม" หมายถึง ทุกคนต้องให้เกิดอิสรซึ่งกันและกันทั้งกาย วาจา และความคิด ทุกคนย่อมเคารพในความคิดของคน ย่อมมีการให้ออกาสและเคารพแก่ความคิดของคนทุกคน ถ้าถือหลักการอย่างเคร่งครัดจริง ๆ แล้ว การล่วงเกินผู้อื่น การทำร้ายผู้อื่น การโกรธผู้อื่น ย่อมเป็นการไม่เคารพซึ่งกันและกัน และผิดหลักประชาธิปไตยทั้งสิ้น

2. มีการแบ่งปัน ร่วมมือประสานงานกัน คือ "สามัคคีธรรม" หมายถึง การที่บุคคลใดมีความสามารถในด้านใดก็ตาม ก็รับอาสางานไปทำในบ่ายเบี่ยง ไม่หลักเลียง ทุกคนจะร่วมมือและประสานงานกันตามอัธยาศัย ตามแผนงานที่ได้ตกลงร่วมกัน ไม่มีการกลั่นแกล้ง หรือคดโกง

3. มีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา คือ "ปัญญาธรรม" หมายถึง การร่วมมือกัน มีความสามัคคี ซึ่งรวมไปถึงการได้รับการศึกษา เพื่อพัฒนาปัญญาธรรม เพื่อนำมาใช้ในการร่วมมือกัน

ทิศนา แชนฉนิ (2522 : 29 - 30) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลผู้มีความเป็นประชาธิปไตยแบบวิถีชีวิตไว้ดังนี้คือ

1. เคารพในความเป็นเอกัตบุคคลของผู้อื่น เคารพในความสามารถ สติปัญญา และการใช้เหตุผลของผู้อื่น

2. ให้สิทธิเสรีภาพแก่ผู้อื่น ในการที่จะใช้ความคิดของเขาในการตัดสินใจ

3. มีใจกว้าง ยอมรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเป็นธรรมก่อนตัดสินใจ

4. ยึดหลักเหตุผลในการตัดสินใจ ไม่เอาแต่อารมณ์หรือเอาแต่ใจของตนเป็นใหญ่

5. รู้จักประนีประนอม และตัดสินปัญหาอย่างสันติวิธี

นอกจากนี้ พจน์ สะเพียรชัย (2524 : 80 - 90) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความเป็นประชาธิปไตยแบบวิถีชีวิตไว้ดังต่อไปนี้

1. เชื่อในหลักเหตุผล
2. บุคคลเกิดมามีสิทธิเท่าเทียมกันตามนัยแห่งกฎหมาย
3. แหล่งของอำนาจทั้งปวง คือประชาชนทั้งหมด
4. โครงสร้างของสังคมควรหลั่นตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และมีการเปลี่ยนแปลง

ตัวบุคคลได้ตามความเหมาะสม

5. นิยมความเคารพในสิทธิและเอกสิทธิ์ของบุคคล นิยมในหลักของความเสมอภาค เสรีภาพ และภราดรภาพ

6. มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ ทำให้เพิ่มพูนความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหา

7. มีการประสานงานที่ดี ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

8. ผู้นำกลุ่ม และกลุ่มผู้ตามประชุมวางแผนร่วมกันและแบ่งงานกันไป ตามความสามารถและความรับผิดชอบ

9. เน้นในการฝึกให้พึ่งตนเอง อิสระภาพ การใช้เหตุผล เคารพในสิทธิของผู้อื่น รักษาสิทธิของตน และความยุติธรรม

10. มีวินัยในตนเอง มีความยุติธรรม รับผิดชอบ มีประสิทธิภาพในการทำงาน มีจิตใจกว้างขวาง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนเองได้ มีอิสระ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เชื่อในหลักเหตุผล และแก้ปัญหาด้วยวิธีวิทยาศาสตร์

จากการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยในลักษณะที่เป็นวิถีชีวิตดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าประชาธิปไตยในลักษณะที่เป็นวิถีชีวิตนั้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมประชาธิปไตยที่จะต้องยึดหลักเหตุผล มีความเคารพในความเสมอภาคของมนุษย์ เคารพในสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน เคารพในความคิดและการกระทำของตนเองของผู้อื่น รู้จักให้ความร่วมมือ

ช่วยเหลือวางแผนงาน ตลอดจนประสานงานซึ่งกันและกัน อาสาทำงานตามความสามารถ
 ของคน ทำตามมติของส่วนรวม มีเหตุผลในการตัดสินใจ และการทำงานอย่างละเอียด
 รอบคอบเสมอ ๆ ซึ่งประชาธิปไตยในลักษณะนี้มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนมากที่สุด

พฤติกรรมประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 83 - 86 , 165) ได้
 กล่าวถึงพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนประถมศึกษา พร้อมทั้งเสนอตัวอย่างคุณลักษณะ
 ย่อย ๆ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย ทั้ง 3 ประการ คือ ด้านการระดม
 สามีคิธรรม และปัญญารวม ตลอดจนแนวทางการฝึกฝนเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมดังกล่าว ไว้
 ดังนี้ คือ

1. การระดม คือการเคารพซึ่งกันและกัน ได้แก่

1.1 เคารพในร่างกาย มีคุณลักษณะย่อยคือ แสดงความเคารพระหว่าง
 เพื่อนนักเรียนด้วยกัน เคารพครูทุกครั้งที่พบ เคารพบิดามารดาก่อนไปโรงเรียน และหลังกลับ
 จากโรงเรียนแล้ว เคารพญาติผู้ใหญ่ทุกครั้งที่พบเห็น เชื้อฟังประธานเมื่อประธานว่ากล่าว
 ตักเตือน มีความเคารพอ่อนน้อมต่อคนทุกคน ไม่แสดงกิริยาท่าทางหยาบคาย

1.2 เคารพในทางวาจา มีคุณลักษณะย่อยคือ พูดกับเพื่อน ๆ ด้วยถ้อยคำ
 สุภาพมีหางเสียงในการพูดทุกครั้ง ไม่พูดถึงผู้อื่นในเรื่องไม่ดีและไม่เป็นความจริง พูดกับพ่อแม่
 ญาติพี่น้องด้วยถ้อยคำไพเราะ ไม่พูดในสิ่งที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง พูดกับครูด้วยถ้อยคำไพเราะ
 ใช้คำแทนชื่อตนเองที่เหมาะสม และมีหางเสียงในการพูดทุกครั้ง ไม่กล่าวถึงบุคคลอื่นในแง่ร้าย
 สรรเสริญผู้อื่นด้วยความจริงใจไม่กล่าวเกินความจริง การพูดแสดงความคิดเห็นจะพูดในสิ่ง
 ที่เป็นความจริง ไม่กล่าวอ้างโดยไม่ตรงความเป็นจริง

1.3 เคารพในความคิดเห็น มีคุณลักษณะย่อย คือ ฟังครูด้วยความตั้งใจทุกครั้ง
 เวลาเพื่อน ๆ พูดไม่ว่าจะรายงานข่าวหรือแสดงความคิดเห็นตอนอภิปราย จะต้องฟังและ
 ติดตามไปด้วยว่าถูกต้องหรือไม่ เชื่อได้หรือไม่ ในขณะที่ฟังเพื่อน ๆ หรือคนอื่นที่พูดจะไม่พูดแซง

ขึ้นมาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้พูด จะไม่แสดงกริยามารยาทอันไม่สมควรในระหว่างที่ผู้อื่น กำลังแสดงความคิดเห็น เช่น พูดขึ้นมาลอย ๆ ทำเสียงดัง ฟังผู้อื่นพร้อมกับคิดตามไปด้วย จนจบจึงพิจารณาว่าควรคัดค้านหรือสนับสนุน ถ้าผู้อื่นพูดหรืออภิปรายไม่ตรงกับความคิดเห็น ของตนเอง จะต้องทนฟังจนจบและไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนจึงลงความเห็นโต้แย้ง

1.4 เคารพในกฎเกณฑ์ มีคุณลักษณะย่อยคือ ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มอย่าง เคร่งครัด เช่น จะไม่ทำเสียงดังในขณะที่เพื่อน ๆ กำลังทำงาน ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือกฎ ของห้องเรียน เช่น เมื่อเวลาไปสสวจะจะต้องตรงไปตรงมา ไม่แะแะแะ เล่น ปฏิบัติตามกฎ ของโรงเรียน เช่น ไม่มาโรงเรียนสายโดยไม่จำเป็น ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี อันดีงามของสังคมที่ตนอยู่ ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะสิ่งที่นักเรียนควร ปฏิบัติ เช่น ไม่ลักทรัพย์ เป็นต้น ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของประเทศชาติ เช่น เชิดธงชาติในวันสำคัญ ละเว้นการประทุษร้ายต่อชีวิตในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน ถวาย ความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมวงศานุวงศ์ ปฏิบัติตาม กฎหมายของบ้านเมืองอย่างเคร่งครัดทุกประการ เช่น ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร เป็นต้น

1.5 เคารพในสิทธิของผู้อื่น มีคุณลักษณะย่อยคือ ไม่ทำความรำคาญให้แก่ผู้อื่น เช่น ส่งเสียงดังหรือวิ่งเล่นขณะที่ผู้อื่นกำลังทำงาน ไม่หยิบของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำ ให้อำนาจของผู้อื่นเสียหาย เช่น เมื่อไปศึกษานอกสถานที่ ไม่เหยียบย่ำไปในสถานที่ของผู้อื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต ยกมือขออนุญาตเมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงพูด ในการรับบริการใด ๆ ในที่ สาธารณะต้องเข้าแถวก่อนทุกครั้ง เช่น เข้าแถวตักน้ำจากประปาสาธารณะ ไม่ทำให้ผู้อื่นต้อง เจ็บกาย หรือต้องอธิบายไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ ไม่ล่วงล้ำเข้าไปในสถานที่ของบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำลายสาธารณสมบัติให้เสียหาย เช่น ขีดเขียน หรือทำลายโบราณสถาน สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ จุดไฟเผาป่า คัดไม้โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น ไม่ถือเอาประโยชน์ จากสาธารณะสมบัติแต่ฝ่ายเดียว เช่น การจับปลาในแม่น้ำลำคลองด้วยวิธีการที่ต้องห้าม โดยใช้ไฟฟ้าช็อต หรือใช้ระเบิด

การสอนให้นักเรียนมีคารวะธรรมนั้น ถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ซึ่งครูสามารถ

ที่จะฝึกนักเรียนได้ โดยการให้รู้จักเข้าคิวเมื่อต้องการดื่ม น้ำ หรือรอรับสมุด การยกมือขอ อนุญาตจากประธานกลุ่มทุกครั้งก่อนที่จะพูด การเคารพความคิดเห็นของนักเรียน เป็นต้น และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างข้อตกลงในห้องเรียนร่วมกัน และควบคุมตนเอง

2. สามัคคีธรรม เป็นการร่วมมือกันในการเรียนหรือทำงานในกรณีที่มีผู้ร่วมงาน ตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งได้แก่ การวางแผนในการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกันและทำร่วมกัน มีคุณลักษณะย่อยคือ ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ทุกครั้ง การทำงานทุกครั้งจะทำงานด้วยความตั้งใจ ไม่ไกล ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามจะตั้งใจทำงานให้เสร็จตามที่ได้รับมอบหมาย แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเวลาทำงานไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายในกลุ่มหรือการปฏิบัติงานตามแผนงานให้ทำด้วยความตั้งใจและได้พยายามทำอย่างดีที่สุดทุกครั้ง ทำงานที่กลุ่มมอบหมายให้ทำด้วยความตั้งใจขยันขันแข็งทุกครั้ง ทำงานส่วนรวมด้วยความตั้งใจ และเร่งรีบ โดยหวังที่จะให้ได้งานมากขึ้นในช่วงระยะเท่ากับเวลาที่เคยทำมาแล้ว

การที่จะฝึกฝนให้นักเรียนมีสามัคคีธรรมนั้น ครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในลักษณะที่ทำให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้กระบวนการกลุ่มมากที่สุด เมื่อมอบหมายงานให้นักเรียน ทำแล้ว ควรให้ประธานกลุ่มเป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานกับกลุ่ม และช่วยกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งคอยดูแลให้สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันวางแผนการทำงานร่วมกันและ ประเมินผลการทำงานร่วมกัน

3. ปัญญาธรรม คือ การรู้จักใช้เหตุผลในการทำงานร่วมกัน และการตัดสินใจปัญหา ที่เกิดจากการเรียนและการทำงานเป็นกลุ่ม มีคุณลักษณะย่อยคือ รู้จักใช้เหตุผลในการเลือก ประธานกลุ่ม รู้จักตั้งคำถามอย่างฉลาด รู้จักคิด และใช้เหตุผลประกอบการอภิปรายหรือ การตอบปัญหา การอภิปรายโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นจะไม่ใช้อารมณ์ ไม่ใช้ความพอใจ ของตนเองในการอภิปราย แต่จะใช้เหตุผลและหลักการที่ถูกต้องเสมอ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น จะพิจารณาโดยรอบคอบ และหาทางแก้ปัญหา โดยหลักการหรือแนวทางที่เหมาะสม จะไม่ใช้ความพอใจของตนเองโดยขาดการไตร่ตรองหรือรอบคอบเป็นแนวทางแก้ปัญหา และมุ่งมั่น ที่จะแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยสติปัญญาและความรู้ ปัญหาใดที่ไม่อาจคิด

แก้ได้ด้วยสติปัญญาและเหตุผลที่มีอยู่ จะต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหา

การสอนให้นักเรียนเกิดปัญญาธรรมนั้น ครูควรจะสอนโดยฝึกให้นักเรียนได้ใช้
ความคิดเห็นให้มากที่สุด เช่น การตั้งคำถามที่ต้องใช้เหตุผลในการตอบให้นักเรียนฝึกตอบ
การส่งเสริมให้นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน และในการประชุมต่าง ๆ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนประถมศึกษาประกอบด้วย
ด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ด้านการระดม เป็นการแสดงออกถึงการ
เคารพซึ่งกันและกันทั้งทางร่างกาย วาจา ความคิดเห็น กฎเกณฑ์ และสิทธิของผู้อื่น ประการ
ที่ 2 ด้านสามัคคีธรรม เป็นการรู้จักร่วมมือวางแผนการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน และทำงาน
ร่วมกัน และประการที่ 3 ด้านปัญญาธรรม คือการรู้จักใช้เหตุผลในการทำงาน และการตัดสินใจ
ปัญหาเป็นกลุ่มร่วมกัน ซึ่งแต่ละด้านจะมีคุณลักษณะย่อยเป็นเกณฑ์ในการวัดพฤติกรรม นอกจากนี้
พฤติกรรมดังกล่าวสามารถฝึกฝนและสร้างเสริมได้ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ พฤติกรรมประชาธิปไตย
หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการอยู่ร่วมกันตามแนวทางประชาธิปไตย อันประกอบด้วย
คุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ การระดม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม โดยพิจารณา
จากตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ วางแผน
การทำงานร่วมกัน ทำงานร่วมกับเพื่อน รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลประกอบในการ
การตอบคำถามและพูดแสดงความคิดเห็น พฤติกรรมดังกล่าวนี้จะใช้วิธีการสังเกตในขณะที่ครู
บรรยายและครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

งานวิจัยในต่างประเทศ

ไฟรด์แมน (Friedman. 1973 : 2717 - A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมี
ส่วนร่วมด้านประชาธิปไตย ศึกษาเฉพาะทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนที่อยู่ในสวีเดน โดยการทดลองใช้ทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมือง
แบบประชาธิปไตย ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่โตกว่าจะมีโอกาสรับรู้และเรียนรู้การมีส่วนร่วม

ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากกว่า และดีกว่าเด็กเล็ก และพบว่าบ้านและโรงเรียน
จะมีส่วนในการสนับสนุนเด็กให้ร่วมมือทางการเมือง เมืองในระบอบประชาธิปไตยได้มาก

แพลตเนอร์ (Platner, 1977 : 4751 - A) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของ
นักเรียนอายุ 9 - 11 ปี ที่ได้รับการสอนและการปกครองชั้นเรียนแบบประชาธิปไตย กลุ่ม
ตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 3 และเกรด 4 โรงเรียนเมดเคิลไฮล์แลนด์ จำนวน 138 คน
แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมซึ่งสอนด้วยวิธีอิตาเลียน กลุ่มทดลองสอนด้วยวิธีประชาธิปไตย เครื่องมือ
ที่ใช้คือแบบทดสอบพีบีอาร์เอส (PBRs) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมแบบประชาธิปไตย
สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศพบว่า การมีส่วนร่วมด้านประชาธิปไตยและ
การสร้างเสริมพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยนั้น จะปลูกฝังและสร้างเสริมแก่ผู้ซึ่งอยู่ในวัยเรียน
นอกจากนี้เด็กที่โตกว่าจะเรียนรู้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้มากกว่า
และบ้านกับโรงเรียนมีส่วนสนับสนุนให้เด็กร่วมมือทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

งานวิจัยภายในประเทศ

กิตติ อมตชีวิน (2522 : 86 - 88) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ทาง
การเมืองในลัทธิประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา : ศึกษาทดลองนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4 โรงเรียนวัดสุทธอิสระอาศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน
วัดสุทธอิสระอาศ จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบวัด
ความรู้ก่อนและหลังการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคิดทางการเมืองหลังจากมี
การเรียนการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านผลการเรียนด้าน
ความรู้ทางการเมืองหลังจากมีการเรียนการสอนแล้วแตกต่างกัน

สุจิตรา จงอยู่สุข (2524 : 42 - 45) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าการเปรียบเทียบ
ความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในระหว่างโรงเรียน
ทดลองที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 กับนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตร

ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีคะแนนความคิดรวบยอดสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีความคิดรวบยอดไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 มีความคิดรวบยอดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้แล้ว ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันทำให้เกิดมีความคิดรวบยอดต่างกัน

ฉวีวรรณ กฤษณินชัย (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าบทบาทของครูตามการรับรู้ของตนเองในการเสริมสร้างค่านิยมและบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้แก่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาเขตการศึกษา 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6 จำนวน 378 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการศึกษาพบว่า ได้มีการปฏิบัติจริงในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างค่านิยมและบุคลิกภาพประชาธิปไตยในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการจัดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการเสริมสร้างค่านิยมและบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้แก่เด็กนักเรียนประถมศึกษาว่า ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ให้การนิเทศ ติดตามผลและให้ข้อเสนอแนะในเรื่องนี้แก่ครูน้อยเกินไป และโรงเรียนขาดสื่อการสอนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างค่านิยมและบุคลิกภาพประชาธิปไตย สำหรับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัตินั้น เรื่องที่สำคัญคือผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนให้กำลังใจครูในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดพิมพ์เอกสารคู่มือ และจัดอบรมครูให้เข้าใจตรงกันถึงวิธีการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยให้แก่เด็กนักเรียนประถมศึกษา

สมพงษ์ หวงคำ (2528 : 194) ได้ทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีสอนแบบปกติ และวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านศรีสะอาด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2528 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน ใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุม 30 คน ใช้วิธีสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียน จากวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยไปในทางที่ดีมากกว่านักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุรชาติ มานิตย์ (2528 : 40 - 42) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเรียนโดยการเรียนเป็นทีม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาหว้าวิทยาคม อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2528 จำนวน 72 คน กลุ่มทดลองสอนโดยการจัดการเรียนเป็นทีม กลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิวัฒน์ อติโรจน์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 57 คน เป็นชาย 29 คน หญิง 28 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนหญิงและชายมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแตกต่างกัน 2) นักเรียนหญิงและชายมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยทั้งสามด้านคือด้านสามัคคีธรรม ด้านการะวธรรม และปัญญาธรรม ไม่แตกต่างกัน 3) นักเรียนหญิงและชายที่อายุต่างกันมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน 4) นักเรียนหญิงและชาย

ที่อาจต่างกันมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน 5) นักเรียนหญิงและชายที่มีระยะเวลาอยู่ในโรงเรียนต่างกันแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่แตกต่างกัน 6) นักเรียนหญิงและชายที่มีระยะเวลาอยู่ในโรงเรียนต่างกันมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน 7) ทัศนคติแบบประชาธิปไตยไม่มีความสัมพันธ์กับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

สาลี จบศรี (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "ฉวีศรีราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน กลุ่มควบคุม 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมืองในลัทธิประชาธิปไตยเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองแต่ไม่มีผลต่อการเรียนรู้ด้านทัศนคติทางการเมือง ส่วนความคิดรวบยอดเรื่องประชาธิปไตยของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2503 และพุทธศักราช 2521 ไม่แตกต่างกัน อีกทั้งควมยังมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และโรงเรียนก็ยังคงขาดสื่อการสอน ตลอดจนการสนับสนุนเพื่อเสริมสร้างค่านิยมและบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียน นอกจากนี้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การเรียนเป็นทีม และการใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย บุคลิกภาพประชาธิปไตย และความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนได้ ส่วนการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและทัศนคติแบบประชาธิปไตยไม่มีความสัมพันธ์กัน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต

ความหมายและจุดมุ่งหมายของการสังเกต

ฌมวรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 30) ให้ความหมายของการสังเกตว่า หมายถึง การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมี "จุดมุ่งหมาย" โดยการใช้อยู่อาศัยรับสัมผัส ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน โดยเฉพาะตาและหูในการพิจารณาสิ่งนั้น ๆ และการสังเกต จะต้องมียุคมุ่งหมายอย่างแน่นอนล่วงหน้าก่อนการสังเกต

ส่วน่องพรพน เกิดพิทักษ์ (2530 : 34) กล่าวว่า การสังเกตเป็นเครื่องมือ พื้นฐานในการศึกษาพฤติกรรมตามหลักพฤติกรรม ลักษณะของพฤติกรรมที่จะสังเกตจะต้องเป็น พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก กระทำ หรือตอบโต้ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่งและจะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ นับได้ ได้ยินได้ และวัดได้ โดยใช้เครื่องมือหรือด้วยการใช้การสังเกต โดยอาศัยอยู่อาศัยสัมผัสของผู้สังเกตโดยตรง

สำหรับจุดมุ่งหมายของการสังเกตนั้น สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2524 : 264) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตว่า การสังเกตพฤติกรรมนั้นจะทำให้เราได้ข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ของพฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง ซึ่ง่องพรพน เกิดพิทักษ์ (2530 : 34) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตไว้เช่นเดียวกันว่า เพื่อ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะศึกษา แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นไปวิเคราะห์ ต่อไป เพื่อจะได้ทราบว่า พฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับนั้น เปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือเปลี่ยนแปลง ไปในทิศทางใด

นอกจากนี้ ฌมวรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 32) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการ สังเกตที่ใช้ในการแนะแนวไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ข้อเท็จจริงนี้อาจได้เป็นครั้งแรก หรืออาจได้เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลรายละเอียดซึ่งเคยได้รับคำบอกเล่าจากผู้อื่น
2. เพื่อเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกตว่ามีลักษณะปกติหรือไม่ เพื่อใช้ ประกอบการแนะแนวบุคคลให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพในสังคมต่อไป

3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการซึ่งอาจเป็นปัญหาแต่ไม่มีผู้ใดทราบ เพื่อนำมาใช้ในการให้คำปรึกษาและแนะแนวต่อไป

4. เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบและไวต่อการมีปฏิกิริยาโต้ตอบจากสิ่งแวดล้อมจนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดีและรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการสังเกตเป็นการพิจารณาพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก กระทำหรือโต้ตอบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย และต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถเห็นได้ นับได้ ได้ยินได้ และวัดได้ แล้วนำข้อมูลที่สังเกตได้ไปวิเคราะห์ เพื่อจะได้ทราบว่าพฤติกรรมใดควรจะได้รับการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

หลักการสังเกตพฤติกรรม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2524 : 264) กล่าวว่าหลักการสังเกตพฤติกรรมนั้น ผู้สังเกตพฤติกรรมพึงยึดหลักดังต่อไปนี้

1. เลือกและกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตให้เห็นเด่นชัด พฤติกรรมที่ครูควร จะเลือกเพื่อทำการสังเกตนั้น ควรจะเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานของห้องเรียนและครูคิดว่าพฤติกรรมนั้นมีผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอนมากที่สุด นอกจากนี้ พฤติกรรมที่สังเกตควรเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ

เมื่อครูเลือกพฤติกรรมที่จะสังเกตได้แล้ว ครูต้องกำหนดพฤติกรรมนั้นให้เห็นเด่นชัดเพื่อที่ว่าไม่มีใครก็ตามได้เข้าใจถึงพฤติกรรมที่กำหนดไว้แล้ว จะสามารถบอกได้ทันทีว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นหรือไม่ เช่น พฤติกรรมการพูดคุยนอกรอบในห้องเรียน อาจกำหนดได้ดังนี้ พฤติกรรมการพูดคุยนอกกรอบ คือ พฤติกรรมใดก็ตามที่นักเรียนส่งเสียงออกจากปากโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครู นอกจากนี้ในกระบวนการสังเกตพฤติกรรมนั้น ครูหรือผู้สังเกตไม่ควรที่จะสังเกตหลาย ๆ พฤติกรรมในเวลาเดียวกัน นอกจากว่าจะมีประสบการณ์ในการสังเกตเป็นอย่างดีแล้ว เพราะจะทำให้เกิดความสับสนได้

2. เลือกผู้สังเกตพฤติกรรม ผู้สังเกตสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

2.1 นักเรียนสังเกตตนเอง คือ การให้ผู้ที่พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของตนเอง

2.2 บุคคลอื่นเป็นผู้สังเกต ซึ่งอาจเป็นครู เพื่อนครู หรือเพื่อนนักเรียน ด้วยกันเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม วิธีนี้ค่อนข้างที่จะให้ข้อมูลใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าวิธีแรก เพราะว่าผู้สังเกตนั้นมีแนวโน้มที่จะลำเอียงน้อยกว่าผู้ที่ต้องการพัฒนาพฤติกรรมเอง อีกทั้งวิธีนี้สามารถที่จะตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้สังเกตได้โดยการให้ผู้สังเกตมากกว่า 1 คนขึ้นไป สังเกตพฤติกรรมเดียวกันของคนที่ 1 คนเดียวกัน ซึ่งถ้าผู้สังเกตพฤติกรรมทั้ง 2 คน สังเกตได้ใกล้เคียงกันหรืออย่างน้อยที่สุดเห็นพ้องกันไม่ต่ำกว่า 80% ก็นับได้ว่าข้อมูลที่ได้นั้นมีความเที่ยงตรง

ข้อควรที่จะพิจารณาคือใครจะเป็นผู้สังเกตนี้มีอยู่ 4 ข้อ ด้วยกัน คือ

1. ผู้ที่จะสังเกตพฤติกรรมนั้นไม่เข้าใจ ไม่ยอมรับหรือไม่เห็นคุณค่าของการสังเกตพฤติกรรมก็ไม่ว่าจะทำให้เป็นผู้สังเกต
 2. ผู้ที่จะสังเกตพฤติกรรมนั้น สามารถจะอยู่ในเวลาและสถานที่ที่พฤติกรรมส่วนใหญ่เกิดขึ้นได้หรือไม่
 3. ผู้ที่จะสังเกตพฤติกรรมจะรู้ได้ไหมว่าพฤติกรรมที่ตนกำลังสังเกตอยู่ นั้นเกิดขึ้น เมื่อใด
 4. ผู้ที่จะสังเกตพฤติกรรมมีความอดทนและรู้ถึงขบวนการสังเกตพฤติกรรมเพียงพอไหม
3. เลือกสถานที่ทำการสังเกตพฤติกรรม ในการเลือกสถานที่นั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของครูว่าต้องการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในสถานที่ใด อาจจะเป็นห้องเรียน ในห้องสมุด หรือบ้านของนักเรียนก็ได้
4. เลือกเวลาที่จะทำการสังเกตพฤติกรรม การเลือกเวลานี้ควรที่จะเลือกที่

พฤติกรรมที่ต้องการจะสังเกตเกิดขึ้นบ่อยที่สุด และการเลือกเวลานั้นควรจะใช่วิธีสุ่มเวลา ซึ่งหมายความว่าผู้สังเกตจะไม่ทำการสังเกตพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งในเวลาเดียวกันของวันเดียว แต่จะสุ่มสังเกตหลาย ๆ เวลาของวันเดียวกันได้ เช่น ตอนเช้า ตอนบ่าย และตอนก่อนเลิกเรียน เป็นต้น ช่วงการสังเกตโดยการสุ่มเวลานั้น จะทำให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากว่าไม่มีพฤติกรรมใดที่จะเกิดบ่อยในช่วงเวลาเดียวกันตลอดเวลา

5. เลือกแบบบันทึกพฤติกรรมให้เหมาะสม แบบบันทึกพฤติกรรมนั้น ผู้ทำการสังเกตควรจะเป็นผู้สร้างขึ้นเอง และจะต้องไม่สับสน โดยมุ่งให้สอดคล้องกับลักษณะของพฤติกรรมที่จะศึกษาซึ่ง ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 39 - 44) กล่าวถึงการเลือกแบบสังเกตและแบบบันทึกพฤติกรรมไว้ดังนี้คือ

5.1 การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเหตุการณ์ (Event Sampling) เป็นการเลือกสังเกตเฉพาะพฤติกรรมที่ต้องการศึกษานานช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เท่านั้น โดยเน้นความถี่หรือจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษา ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกตนั้น ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวก็จะไม่นำมาบันทึก

5.2 การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเวลา (Time Sampling) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตแบ่งเวลาออกเป็นช่วง ๆ แล้วนับเฉพาะจำนวนช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษา ส่วนเกณฑ์ในการนับช่วงเวลานั้นจะต้องกำหนดให้แน่นอน โดยจะต้องให้สอดคล้องกับลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการจะศึกษาและจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เช่น สังเกตพฤติกรรมช่วง 5 นาที ทุก ๆ 6 นาที เป็นเวลา 1 ชั่วโมง เพราะฉะนั้นในเวลา 1 ชั่วโมง จะสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนคนนั้น ๆ ในช่วงเวลานั้น ๆ นอกจากนี้การสังเกตแบบสุ่มเวลาสามารถสังเกตได้ครั้งละหลาย ๆ คน โดยการสลับช่วงเวลาละ 1 คน เช่น สังเกตพฤติกรรมตั้งใจทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน และใช้เวลาในการสังเกตช่วงละ 10 นาที เพราะฉะนั้นในช่วงเวลาที่ 1 จะสังเกตนักเรียนคนที่ 1 ช่วงเวลาที่ 2 สังเกตนักเรียนคนที่ 2 จนครบ 20 คน จะใช้เวลา 200 วินาที แล้วกลับมา

เริ่มต้นสังเกตคนที่ 1 อีก จนครบ 20 คน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตสามารถแยกเป็น พฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน หรือรวมเป็นพฤติกรรมของนักเรียนทั้ง 20 คนได้

นอกจากนี้การสังเกตแบบสุ่มเวลาสามารถสังเกตพฤติกรรมได้หลายประเภทพร้อม ๆ กัน โดยจำแนกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาว่าเป็นพฤติกรรมใดบ้าง และเพื่อความสะดวกในการบันทึก ควรจะกำหนดรหัสของพฤติกรรมแต่ละประเภทด้วย หากประเภทของ พฤติกรรมที่จะสังเกตและบันทึกนั้นมีหลายประเภท

หลักการบันทึกพฤติกรรม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2524 : 267 - 273) ได้กล่าวถึงหลักการบันทึกพฤติกรรม ไว้ดังนี้ คือ

1. บันทึกความถี่ของพฤติกรรม หมายถึง การบันทึกจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ เช่น การบันทึกจำนวนครั้งที่ ค.ช.สมหมาย ยกมือขึ้นเพื่อถามคำถาม และตอบคำถามในชั่วโมงวิทยาศาสตร์ พฤติกรรมที่สามารถบันทึกด้วยความถี่ได้นั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมที่ไม่ต่อเนื่อง เวลาของการแสดงพฤติกรรมแต่ละครั้งใกล้เคียงกัน และจะต้องใช้เวลาในการบันทึกในแต่ละวัน การบันทึกพฤติกรรมแบบความถี่นั้นเพียงแต่ทำรอบคะแนนจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเท่านั้น

2. บันทึกช่วงเวลาของพฤติกรรม หมายถึง การบันทึกพฤติกรรมตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถใช้บันทึกพฤติกรรมได้ทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมต่อเนื่องหรือไม่ต่อเนื่องก็ตาม โดยที่ผู้ทำการบันทึกจะต้องกำหนดเวลาที่จะบันทึกให้แน่นอนก่อน เช่น ต้องการจะบันทึก พฤติกรรมการคุยในช่วงเวลา 30 นาที ในวิชาคณิตศาสตร์ ก็ต้องแบ่งเวลา 30 นาที นั้น ออกเป็นช่วงเวลานั้น ๆ เท่า ๆ กัน อาจจะเป็นช่วงเวลา 20 วินาที 30 วินาที หรือ 1 นาที ก็ได้ตามแต่ต้องการ ส่วนการบันทึกพฤติกรรมก็จะพิจารณาว่าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกนั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นหรือไม่ ถ้าไม่เกิดขึ้นให้ใส่ 0 ลงในช่วงเวลานั้น ๆ แต่ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกนั้นเกิดขึ้น แม้ว่าจะเกิดขึ้นมากกว่า 1 ครั้งในช่วงเวลานั้นก็ตาม ให้นับเวลาเพียง 1 ครั้งเท่านั้น โดยเขียนเลข 1 ลงในช่วงเวลาที่เกิดขึ้นนั้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

แบบบันทึกช่วงเวลาพฤติกรรม

วิชา คณิตศาสตร์

วันที่ 2 มกราคม 2524

ชื่อผู้สังเกต โฉมศรี

เวลา 10.00 - 10.20 น.

พฤติกรรมที่ต้องการสังเกต : พฤติกรรมการคุยในชั่วโมงคณิตศาสตร์ (การคุย หมายถึง การที่มีเสียงออกจากปากโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครู)

ชื่อนักเรียน

ค.ช.แดง

0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	1	รวม 15 ครั้ง											

ค.ช.ดำ

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	รวม 5 ครั้ง											

ค.ช.เขียว

0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
0	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0
0	1	1	1	1	0	0	0	รวม 23 ครั้ง									

หมายเหตุ : การบันทึกพฤติกรรมแบบช่วงเวลานี้ บันทึกทุก ๆ ช่วงเวลา 20 วินาที

พัก 10 วินาที

แบบบันทึกพฤติกรรมแบบช่วงเวลาของเด็กนักเรียนมากกว่า 1 คนขึ้นไป

3. บันทึกระยะเวลาของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หมายถึง การบันทึกพฤติกรรมตามระยะเวลาของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่จะใช้บันทึกพฤติกรรมที่มีความต่อเนื่องเป็นหลัก วิธีการบันทึกแบบนี้เพียงแต่ใช้นาฬิกาจับเวลา แล้วดูว่าพฤติกรรมนั้นใช้เวลานานเท่าใด ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งหมดเวลาที่สังเกตพฤติกรรม

การหาค่าดัชนีความเที่ยงของการสังเกตแบบสุ่มเวลานั้น ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 48 - 50) กล่าวว่า การหาค่าดัชนีความเที่ยงของการสังเกตแบบสุ่มเวลาทำได้จากสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต 2 คน

จำนวนช่วงเวลาที่เป็นทิกตรงกัน

สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง = _____

จำนวนช่วงเวลาที่เป็นทิกตรงกัน + จำนวนช่วงเวลาที่เป็นทิกต่างกัน

ดัชนีความเที่ยงของการสังเกตควรมีค่าตั้งแต่ .80 การสังเกตนั้นจึงจะเชื่อถือได้

วิธีการเสนอข้อมูลที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรม

วิธีการเสนอข้อมูลนั้นนิยมเสนอในรูปของกราฟ และนิยมเสนอในรูปของกราฟเส้น ซึ่งในกราฟรูปเดียวกันนั้นอาจจะเสนอเพียงพฤติกรรมเดียวหรือหลาย ๆ พฤติกรรมของบุคคลคนเดียวหรือหลาย ๆ บุคคลก็ได้ เพื่อที่จะได้เปรียบเทียบระหว่างพฤติกรรมเดียวของหลาย ๆ บุคคลหรือหลาย ๆ พฤติกรรมของบุคคลคนเดียว ในการสร้างโปรแกรม เพื่อที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน เส้นกราฟนี้จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมได้อย่างชัดเจนอีกด้วย การเสนอข้อมูลด้วยกราฟนั้น จะต้องบอกถึงพฤติกรรมที่สังเกต วันเวลาที่สังเกต อีกทั้งบุคคลที่สังเกตด้วย (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2526 : 20)

ประโยชน์ของการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 50) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรมไว้ดังนี้

1. จะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเลือกสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษาได้ถูกต้อง
2. จะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเลือกวิธีบันทึกพฤติกรรมให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับ และเป้าหมายของการปรับพฤติกรรมชนิดนั้น ๆ
3. จะช่วยให้ทราบถึงทิศทางของพฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับนั้นว่าเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด
4. จะช่วยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมพื้นฐานที่ได้เปลี่ยนแปลงไป ภายหลังการปรับแล้ว และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสังเกตทางตรง (Direct Observation) ซึ่ง กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 33) ได้กล่าวว่า การสังเกตทางตรง คือ วิธีการที่ผู้สังเกตไปเป็นผู้สังเกตด้วยตนเองตลอดเวลา และผู้สังเกตเลือกสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตยในห้องเรียน ขณะที่เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้ผู้สังเกต 2 คน เพื่อหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงของการสังเกตระหว่างผู้สังเกต และสังเกตสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละประมาณ 50 นาที นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เลือกหน่วยสังเกตเป็นการสังเกตแบบสุ่มเวลา ซึ่งผู้วิจัยแบ่งหน่วยเวลาออกเป็นช่วง ๆ ช่วงละ 8 นาที นาทีละ 1 คน และพัก 2 นาที ในแต่ละช่วงเวลา และผู้วิจัยบันทึกพฤติกรรมตามช่วงเวลาที่เกิด ถ้าพฤติกรรมประชาธิปไตยเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นก็ใส่ "1" แต่ถ้าไม่เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยก็ใส่ "0" ลงในช่วงเวลานั้น และข้อมูลที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรมจะเสนอในรูปของกราฟเส้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยมีความคิดที่จะนำชุดการแนะแนวมาทดลองใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสพวงษ์สงเคราะห์ จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสหพงษ์สงเคราะห์ อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2532 ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำ จำนวน 33 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสหพงษ์สงเคราะห์ อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2532 ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำ จำนวน 16 คน ที่ได้จากประชากร โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 สํารวจพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนทั้ง 2 ห้องเรียน โดยครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ให้นำหน้พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนในแต่ละห้อง ลงในแบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย

2.2 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนทั้ง 2 ห้องเรียนอีกครั้งหนึ่งโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยเช่นเดียวกัน แล้วเรียงลำดับนำหน้เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ได้จากการประเมินของครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และของผู้วิจัย จากต่ำไปสูง และคัดเลือกนักเรียนในแต่ละห้องเรียนที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำมากที่สุดตามลำดับนำห้องเรียนละ 8 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายในการกำหนดให้นักเรียนห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง อีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบประเมินเหตุการณ์ประชาธิปไตยเพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบบันทึกเหตุการณ์ประชาธิปไตย
3. โปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว
4. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบประเมินเหตุการณ์ประชาธิปไตย

แบบประเมินเหตุการณ์ประชาธิปไตยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะดังนี้

ภาพประกอบ 1 แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย

ผู้ประเมิน ☐ ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ☐ ผู้วิจัย

คำชี้แจง : พฤติกรรมประชาธิปไตย หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนตามแนวทาง
ประชาธิปไตย ในขณะที่ครูบรรยายและครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงาน
ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ การเคารพสิทธิ เสรีภาพ
และปกครองธรรม

โปรดระบุน้ำหนักพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนแต่ละคน ลงในท้ายช่องที่ระบุ
พฤติกรรมแต่ละด้านต่อไปนี้ สำหรับความหมายการแสดงออกของพฤติกรรมแต่ละด้านมีดังนี้

- 3 หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ระบุไว้มากกว่าร้อยละ 75 ใน
ระหว่างการเรียนแต่ละชั่วโมง
- 2 หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ปานกลางระหว่างร้อยละ
26 - 74 ในระหว่างการเรียนแต่ละชั่วโมง
- 1 หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ระบุไว้น้อยกว่าร้อยละ 25 ใน
ระหว่างการเรียนแต่ละชั่วโมง

พฤติกรรมประจำปีโดย	นักเรียนคนที่							
	1	2	3	4	.	.	.	30
ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	...	...	...	...	...	...	...	...
ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด	...	...	...	...	...	...	...	...
พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ	...	...	...	...	...	...	...	...
วางแผนการทำงานร่วมกัน เช่น พูดแสดงความ	...	...	...	...	...	...	...	...
คิดเห็น ในการกำหนดแนวทางและขั้นตอนของ	...	...	...	...	...	...	...	...
การทำงานล่วงหน้า และแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ	...	...	...	...	...	...	...	...
ทำงานร่วมกับเพื่อน	...	...	...	...	...	...	...	...
รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล	...	...	...	...	...	...	...	...
ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม	...	...	...	...	...	...	...	...
พูดแสดงความคิดเห็น	...	...	...	...	...	...	...	...

2. แบบบันทึกพฤติกรรมประจำปีโดย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นดังนี้

2.1 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต และ

หลักการบันทึกพฤติกรรม

2.2 สังเกตพฤติกรรมประจำปีโดยของนักเรียนในชั้นเรียน และสัมภาษณ์

ครูประจำชั้น และครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมประจำปีโดย
ของนักเรียน

2.3 สร้างนิยามพฤติกรรมประจำปีโดยแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

2.4 สร้างแบบบันทึกพฤติกรรมประจำฉบับโดยให้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

2.5 นำแบบบันทึกพฤติกรรมประจำฉบับที่ปรับปรุงแก้ไข ไปใช้บันทึกพฤติกรรม
กับกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของแบบบันทึกพฤติกรรม เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตตาม
ช่วงเวลาที่เกิดขึ้นในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในขณะที่ครูสอนและครูแบ่งกลุ่ม
ให้นักเรียนทำงาน โดยบันทึกพฤติกรรม 5 ช่วง ช่วงละ 8 นาที นาทีละ 1 คน และพัก 2
นาที ในแต่ละช่วง

การให้คะแนน ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ให้นับเพียง
1 ครั้ง โดยเขียนเลข 1 ลงในช่วงเวลาที่เกิดขึ้น ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกไม่เกิดขึ้นใน
ช่วงเวลานั้น ให้เขียน 0 ลงในช่วงเวลานั้น

ภาพประกอบ 2 แบบบันทึกพฤติกรรมประชาธิปไตย

ครั้งที่.....สถานที่.....

สังเกตช่วงเวลาละ 8 นาที นาทีละ 1 คน ขึ้น.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ช่วงที่.....

พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนในขณะที่คุณสอนแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1

ขณะที่คุณบรรยาย และระยะที่ 2 ขณะที่คุณแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงาน

ก. ระยะเวลา..... น.

x 30 นาที

พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนขณะที่คุณบรรยาย	นักเรียนคนที่							
	1	2	3	4	5	6	7	8
ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	...	...	...	...	...	...	...	...
ยกมือขอพูดก่อนที่จะพูด	...	...	...	...	...	...	...	...
พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ	...	...	...	...	...	...	...	...
รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล	...	...	...	...	...	...	...	...
ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม	...	...	...	...	...	...	...	...
แสดงความคิดเห็น	...	...	...	...	...	...	...	...

ชื่อผู้สังเกต

ข. ระยะเวลา..... น.

พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน ขณะที่ครูแบ่งกลุ่มให้ทำงาน	นักเรียนคนที่							
	1	2	3	4	5	6	7	8
ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	...	...	...	...	...	...	...	...
ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด	...	...	...	...	...	...	...	...
พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ	...	...	...	...	...	...	...	...
วางแผนการทำงานร่วมกัน เช่น พูดแสดงความ	...	...	...	...	...	...	...	...
คิดเห็นในการกำหนดแนวทางและขั้นตอนการทำงาน	...	...	...	...	...	...	...	...
งานล่วงหน้า และแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบงาน	...	...	...	...	...	...	...	...
ทำงานร่วมกับเพื่อน	...	...	...	...	...	...	...	...
รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล	...	...	...	...	...	...	...	...
ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม	...	...	...	...	...	...	...	...
พูดแสดงความคิดเห็น	...	...	...	...	...	...	...	...

.....
ชื่อผู้สังเกต

การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม มีขั้นตอนดังนี้

1. มีผู้สังเกต 2 คน ได้แก่ผู้วิจัย และผู้ร่วมสังเกตอีก 1 คน
2. ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้
3. ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต ศึกษานิยามของพฤติกรรมประจำอภิปไตยโดยให้เข้าใจตรงกันพร้อมทั้งศึกษาแบบบันทึกการสังเกตให้เข้าใจ เพื่อให้สามารถบันทึกการสังเกตได้อย่างถูกต้อง
4. ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสังเกตแบบช่วงเวลาโดยสังเกตพฤติกรรมประจำอภิปไตยของนักเรียนในชั่วโมงกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งมีการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 5 ครั้ง จะสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 10 สัปดาห์ ในการสังเกตแต่ละครั้งจะสังเกตพฤติกรรมเป็นเวลา 50 นาที ติดต่อกัน โดยแบ่งการสังเกตออกเป็นช่วง ๆ รวม 5 ช่วง ๆ ละ 8 นาที และพัก 2 นาที ในแต่ละช่วง
5. เขียนแผนผังที่ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อความสะดวกในการสังเกต
6. วิธีการสังเกต ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตจะเข้าไปนั่งหลังชั้น เมื่อครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเริ่มดำเนินการสอน และอยู่ในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นพฤติกรรม และได้ยินเสียงของนักเรียนชัดเจน ผู้สังเกตคอยระวังไม่ให้ผู้รับการทดลองรู้ตัว และเห็นแบบบันทึกพฤติกรรม ทั้งในระยะก่อนการทดลอง ระยะทดลอง และระยะหลังทดลอง

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

สำหรับดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต หาได้จากสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้วิจัย และผู้ร่วมสังเกตซึ่งใช้เวลาในการสังเกต 2 สัปดาห์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องตั้งแต่ .80 ขึ้นไป การสังเกตนั้นจึงจะเชื่อถือได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 48 - 50 อ้างอิงจาก Wright. 1966 , Sulzer and Mayer. 1972 และ

ชัยพร วิชาวุธ . 2533) โดยใช้สูตร

จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน

ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง = _____

จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน + จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกต่างกัน

3. โปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว มีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย จากบทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาที่เหมาะสมกับ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

3.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการร่างชุดการแนะแนวอาชีพจากงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง

3.3 ศึกษาวิธีสร้างชุดการสอนจากตำรา เอกสาร และผลงานวิจัย

3.4 สร้างโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.5 นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจในเรื่องความสอดคล้อง ระหว่างวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า วิธีดำเนินการ เนื้อหา อุปกรณ์ และการประเมินผล

3.6 นำโปรแกรมที่สร้างไปทดลองกับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่ม ตัวอย่าง เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ วิธีดำเนินการ อุปกรณ์และเวลาที่ใช้

3.7 นำโปรแกรมที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

สำหรับโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ

8 หัวข้อ ใช้เวลา 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ดังแสดงในภาคผนวก

4. โปรแกรมการสอนแบบปกติ มีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติเรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยมีวัตถุประสงค์ และเนื้อหา เช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง

4.2 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเรื่องความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ เนื้อหา อุปกรณ์ และการประเมินผล แต่การสอนแบบปกติจะใช้วิธีสอนโดยครูเป็นผู้บรรยาย เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นและมีการสรุป

สำหรับโปรแกรมการสอนแบบปกติ ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ 8 หัวข้อ ใช้เวลา 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ดังแสดงในภาคผนวก

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ใช้การวิจัยแบบ Nonrandomized control - group pretest - posttest design (ชูศรี วงศ์วัฒนะ, 2528 : 93)

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	O_{1E}	X	O_{2E}
C	O_{1C}	-	O_{2C}

ความหมายของสัญลักษณ์

E, C แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

O_{1E}, O_{1C} แทน การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความประชาธิปไตย ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

O_{2E}, O_{2C} แทน การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความประชาธิปไตย หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

X แทน การสอนโดยให้ชุดการแนะนำเรื่องพฤติกรรมความประชาธิปไตย

- แทน การสอนแบบปกติ

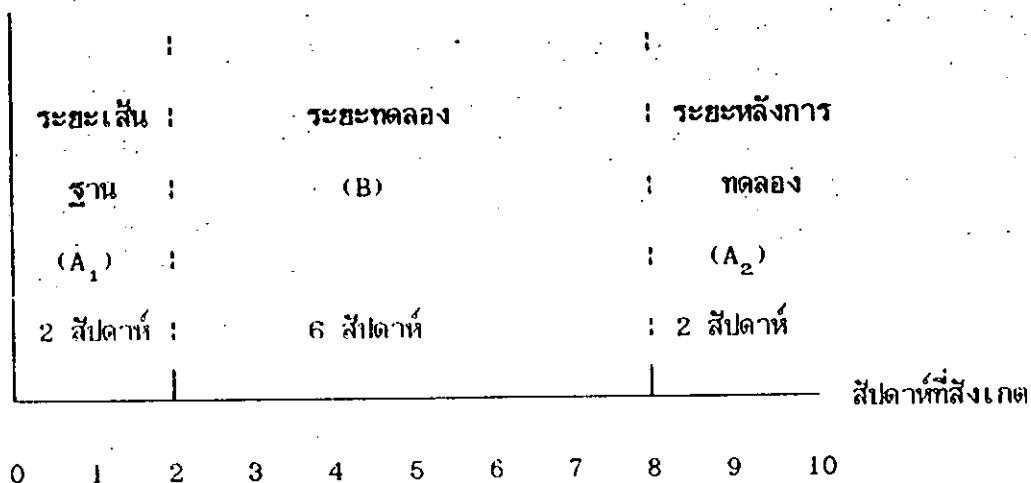
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองแบบสลับกัน (ABA reversal design)

(ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 217 - 218) แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็น 3 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 (A_1) ระยะเส้นฐานพฤติกรรม หาเส้นฐานพฤติกรรมเป็นเวลา 2 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 1 - 2) เพื่อศึกษาพื้นฐานของพฤติกรรมประจำปัสโดยก่อนการทดลอง
- ระยะที่ 2 (B) ระยะทดลอง โดยใช้โปรแกรมชุดการแนะนำกับกลุ่มทดลองและใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติกับกลุ่มควบคุม เป็นเวลา 6 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 3 - 8) เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมประจำปัสโดยในระยะเวลาทดลอง
- ระยะที่ 3 (A_2) ระยะหลังการทดลอง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 9 - 10) เพื่อศึกษาพฤติกรรมประจำปัสโดยหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรมประจำปัสโดย

ภาพประกอบ 3 แผนภาพแสดงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง

2. ขั้นตอนการทดลอง

2.1 ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต สังเกตและบันทึกพฤติกรรมประจำอภิปไตยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในช่วงกลุ่มสว่างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมประจำอภิปไตยของกลุ่มทดลอง ในวันจันทร์และวันพุธ และกลุ่มควบคุมในวันอังคารและวันพฤหัสบดี ระหว่างเวลา 10.10 - 11.00 น. สัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยสังเกตเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 (A_1) เริ่มสัปดาห์ที่ 1 - 2 คือ ตั้งแต่วันที่ 12 มิถุนายน 2532 ถึงวันที่ 22 มิถุนายน 2532 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมประจำอภิปไตยของนักเรียนก่อนการทดลอง รวม 4 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เพื่อถือเป็นเส้นฐานของพฤติกรรมในสภาพปกติ

ระยะที่ 2 (B) เริ่มสัปดาห์ที่ 3 - 8 คือ ตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน 2532 ถึง วันที่ 3 สิงหาคม 2532 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมประจำอภิปไตยของนักเรียนในระยะทดลอง รวม 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที

ระยะที่ 3 (A_2) เริ่มสัปดาห์ที่ 9 - 10 คือ ตั้งแต่วันที่ 7 สิงหาคม 2532 ถึง วันที่ 17 สิงหาคม 2532 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมประจำอภิปไตยของนักเรียนหลังการทดลอง รวม 4 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที

สำหรับในระยะที่ 2 คือ ระยะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวเรื่องพฤติกรรมประจำอภิปไตยกับกลุ่มทดลอง และสอนแบบปกติเรื่องพฤติกรรมประจำอภิปไตยกับกลุ่มควบคุมสัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยสอนกลุ่มทดลองวันจันทร์และวันพุธ และสอนกลุ่มควบคุมวันอังคารและวันพฤหัสบดี ระหว่างเวลา 16.00 - 16.50 น.

2.2 นำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

2.3 เสนอข้อมูลด้วยกราฟเส้น

วิธีจัดการข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย (ฉ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 59)

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ฉ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2528 : 60 - 62)

2. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประจำฉบับใดก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs - Signed Ranks Test) (Sanders. 1980 : 418)

2.2 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประจำฉบับใดระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้การทดสอบแมนแน - วิทนี (The Mann - Whitney U Test) (Sanders. 1980 : 419)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง และการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
- S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
- R^+ แทน การจัดอันดับผลต่างของพฤติกรรมที่สังเกตได้ที่มีค่าเป็นบวก
- R^- แทน การจัดอันดับผลต่างของพฤติกรรมที่สังเกตได้ที่มีค่าเป็นลบ
- R_E แทน ผลรวมของตำแหน่งที่ได้จากกลุ่มทดลอง
- R_C แทน ผลรวมของตำแหน่งที่ได้จากกลุ่มควบคุม
- U แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของ แมน - วิทนี (Mann - Whitney U Test)
- T แทน ผลรวมของค่า R ที่มีจำนวนน้อยกว่า ซึ่งใช้พิจารณาในการทดสอบของวิลคอกซัน (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประจำวันโดยของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

ก่อนการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง
ก่อนการทดลอง

กลุ่มควบคุม	อันดับ	กลุ่มทดลอง	อันดับ
21	8.5	17	3
18	5	26	16
25	14.5	25	14.5
17	3	23	12.5
23	12.5	21	8.5
21	8.5	11	1
21	8.5	20	6
17	3	22	11

$U = 27.5$

$R_C = 63.5$

$R_E = 72.5$

จากตาราง Critical Values ของ U ใน The Mann - Whitney U Test ของ Sanders (1980 : 419) ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ค่า U ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 9

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 1 ปรากฏว่า ก่อนการทดลองค่า U มีค่ามากกว่า 9 แสดงว่าคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการสอน โดยใช้ชุดการแนะแนว

คนที่	คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตย		ผลต่างของคะแนน พฤติกรรมประชาธิปไตย	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง				
1	41	17	24	4	+4	
2	52	26	26	5	+5	
3	48	25	23	3	+3	
4	52	23	29	7	+7	
5	48	21	27	6	+6	
6	55	11	44	8	+8	
7	39	20	19	2	+2	
8	32	22	10	1	+1	

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

T = 0**

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon - Pairs Signed Ranks Test ของ Sanders (1980 : 418) ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ค่า T ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 (N = 8)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณได้เท่ากับ 0 แสดงว่า คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว สูงกว่าก่อนการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้น

3. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุมก่อนและหลัง
การสอนแบบปกติ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3
ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอน
แบบปกติ

คนที่	คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตย		ผลต่างของคะแนน พฤติกรรมประชาธิปไตย	อันดับ	R^+	R^-
	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง				
1	29	21	8	4.5	+4.5	
2	31	18	13	6	+6	
3	31	25	6	2	+2	
4	39	17	22	8	+8	
5	26	23	3	1	+1	
6	32	21	11	5	+5	
7	29	21	8	4.5	+4.5	
8	31	17	14	7	+7	

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

$T = 0^{**}$

จากตาราง Critical Values ของ T ใน Wilcoxon - Pairs Signed Ranks Test ของ Sanders (1980 : 418) ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ค่า T ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ($N = 8$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 ปรากฏว่า ค่า T ที่คำนวณได้เท่ากับ 0 แสดงว่า คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุมหลังจากที่ได้รับการสอนแบบปกติสูงกว่า ก่อนการได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนแบบปกติเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยสามารถทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้น

4. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
 ภายหลังการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
 ภายหลังการทดลอง

กลุ่มควบคุม	อันดับ	กลุ่มทดลอง	อันดับ
29	2.5	41	11
31	5	52	14.5
31	5	48	12.5
39	9.5	52	14.5
26	1	48	12.5
32	7.5	55	16
29	2.5	39	9.5
31	5	32	7.5

$$U = 2^{**}$$

$$R_c = 38$$

$$R_E = .98$$

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

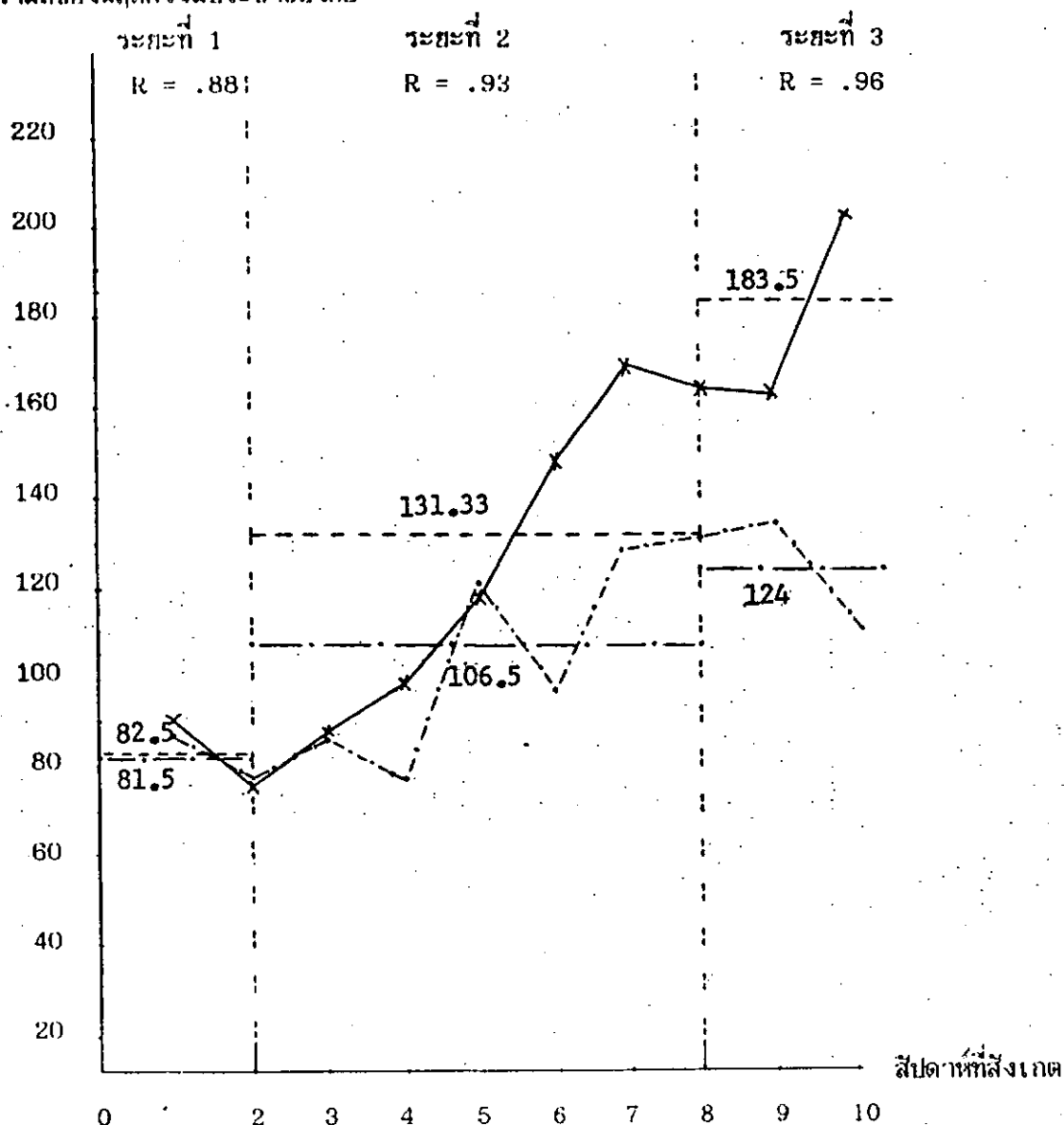
จากตาราง Critical Values ของ U ใน The Mann - Whitney U Test
 ของ Sanders (1980 : 419) ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ค่า U ที่คำนวณได้จะต้อง
 น้อยกว่าหรือเท่ากับ 9

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 4 ปรากฏว่า U มีค่าน้อยกว่า 9 แสดงว่า คะแนน
 พฤติกรรมประชาธิปไตยภายหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการสอนโดยใช้ชุดการแนะนำทำให้นักเรียนมีพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยสูงกว่าการสอนแบบปกติเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

5. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน

ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย รายสัปดาห์ ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะเส้นฐานพฤติกรรม ระยะที่ 2 ระยะทดลอง และระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในภาพประกอบ 4

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

ภาพประกอบ 4 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตลอด 3 ระยะ

_____ ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง
 - - - - - ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง
 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุม
 - - - - - ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุม
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

จากภาพประกอบ 4 ความดีเฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง ในระยะพื้นฐาน (ระยะที่ 1) และในระยะที่สอนโดยใช้ชุดการแนะแนว (ระยะที่ 2) สูงขึ้นจาก 82.5 เป็น 131.33 และเมื่อพิจารณาความดีเฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย ในระยะที่สอนโดยใช้ชุดการแนะแนว (ระยะที่ 2) และระยะหลังการทดลอง (ระยะที่ 3) ความดีเฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย สูงขึ้นจาก 131.33 เป็น 183.5 แสดงว่าการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว ทำให้พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนในกลุ่มทดลองสูงขึ้น

ความดีเฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุมในระยะพื้นฐาน (ระยะที่ 1) และในระยะที่สอนแบบปกติ (ระยะที่ 2) และระยะหลังการทดลอง (ระยะที่ 3) ความดีเฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย สูงขึ้นจาก 106.5 เป็น 124 แสดงว่า การสอนแบบปกติทำให้พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนในกลุ่มควบคุมสูงขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบความดีเฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้ง 3 ระยะ ปรากฏว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของทั้ง 2 กลุ่ม สูงขึ้นหลังการทดลองเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามความดีเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง สูงขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมในทุกระยะ

6. ศึกษาร้อยละของพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ วางแผนการทำงานร่วมกัน ทำงานร่วมกับเพื่อน รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม และพูดแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

6.1 ร้อยละของพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ วางแผนการทำงานร่วมกัน ทำงานร่วมกับเพื่อน รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม และพูดแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลอง ในระหว่างการทดลองทั้ง 3 ระยะ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ร้อยละของพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ยกมือ

ขออนุญาตก่อนที่จะพูด พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ วางแผนการทำงานร่วมกัน ทำงานร่วมกับเพื่อน

รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม และพูดแสดงความคิดเห็น

คิดเห็นของกลุ่มทดลอง ตลอดจนการทดลองทั้ง 3 ระยะ

พฤติกรรมประชาธิปไตย	ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย 3 ระยะ			ความถี่รวม	ร้อยละ	อันดับที่
	2 สัปดาห์ก่อนการทดลอง	6 สัปดาห์ระหว่างการทดลอง	2 สัปดาห์หลังการทดลอง			
ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	62	323	142	527	39.99	1
ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด	-	19	28	47	3.57	5
พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ	11	94	50	155	11.76	3
วางแผนการทำงานร่วมกัน	1	36	9	46	3.49	6
ทำงานร่วมกับเพื่อน	85	225	84	394	29.89	2
รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล	1	18	8	27	2.05	8
ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม	-	23	15	38	2.88	7
พูดแสดงความคิดเห็น	4	49	31	84	6.37	4
รวม	164	787	367	1,318	100.00	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากตาราง 5 ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่มีความถี่สูง 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 พฤติกรรมด้านตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด มีความถี่สูง 527 คิดเป็นร้อยละ 39.99 อันดับที่ 2 พฤติกรรมด้านทำงานร่วมกับเพื่อน มีความถี่สูง 394 คิดเป็นร้อยละ 29.89 และอันดับที่ 3 เป็นพฤติกรรมด้านพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ มีความถี่สูง 155 คิดเป็นร้อยละ 11.76

สำหรับพฤติกรรมประชาธิปไตยในกลุ่มทดลอง ที่มีอันดับความถี่ต่ำสุดมี 3 อันดับ ได้แก่ อันดับที่ 6 พฤติกรรมวางแผนการทำงานร่วมกัน มีความถี่ 46 คิดเป็นร้อยละ 3.49 อันดับที่ 7 พฤติกรรมใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม มีความถี่ 38 คิดเป็นร้อยละ 2.88 และอันดับสุดท้ายอันดับที่ 8 คือพฤติกรรมรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล มีความถี่ 27 คิดเป็นร้อยละ 2.05 ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในระยะก่อนทดลองและหลังทดลองจากตาราง 5 พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตย ในระยะหลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองมีเพียงพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการทำงานร่วมกับเพื่อนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น

6.2 ร้อยละของพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ วางแผนการทำงานร่วมกัน ทำงานร่วมกับเพื่อน รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม และพูดแสดงความคิดเห็นของกลุ่มควบคุม ในระหว่างการทดลองทั้ง 3 ระยะ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ร้อยละของพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านตั้งใจฟังในขณะที่ยู่อ่านกำลังพูด ยกมือขอ
อนุญาตก่อนที่จะพูด พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ วางแผนการทำงานร่วมกัน ทำงานร่วมกับเพื่อน
รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม และพูดแสดงความคิดเห็น
ของกลุ่มควบคุม ตลอดการทดลองทั้ง 3 ระยะ

พฤติกรรมประชาธิปไตย	ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย 3 ระยะ			ความถี่รวม	ร้อยละ	อันดับที่
	2 สัปดาห์ก่อนการทดลอง	6 สัปดาห์ระหว่างทดลอง	2 สัปดาห์หลังการทดลอง			
ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	87	290	124	501	47.80	1
ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด	1	10	6	17	1.62	6
พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ	11	65	27	103	9.83	3
วางแผนการทำงานร่วมกัน	1	7	6	14	1.34	8
ทำงานร่วมกับเพื่อน	56	188	58	302	28.82	2
รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล	1	12	2	15	1.43	7
ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม	1	32	11	44	4.20	5
พูดแสดงความคิดเห็น	4	33	15	52	4.96	4
รวม	162	637	249	1,048	100.00	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากตาราง 6 ปรากฏว่า กลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมประชาธิปไตย ที่มีความถี่สูง 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 พฤติกรรมด้านตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด มีความถี่สูง 501 คิดเป็นร้อยละ 47.80 อันดับที่ 2 พฤติกรรมด้านทำงานร่วมกับเพื่อน มีความถี่สูง 302 คิดเป็นร้อยละ 28.82 และอันดับที่ 3 คือพฤติกรรมด้านพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ มีความถี่สูง 103 คิดเป็นร้อยละ 9.83

สำหรับพฤติกรรมประชาธิปไตยในกลุ่มควบคุม ที่มีอันดับความถี่ต่ำสุดมี 3 อันดับ ได้แก่ อันดับที่ 6 พฤติกรรมยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด มีความถี่ 17 คิดเป็นร้อยละ 1.62 อันดับที่ 7 พฤติกรรมรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล มีความถี่ 15 คิดเป็นร้อยละ 1.43 และอันดับสุดท้าย อันดับที่ 8 พฤติกรรมวางแผนการทำงานร่วมกัน ซึ่งเกิดขึ้นน้อยที่สุด มีความถี่ 14 คิดเป็นร้อยละ 1.34

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในระยะก่อนทดลอง และ หลังทดลองจากตาราง 6 พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยทุกด้านในระยะหลังการทดลองสูงขึ้น กว่าระยะก่อนทดลอง แต่ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านทำงานร่วมกับเพื่อน และด้าน รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล สูงขึ้นเพียงเล็กน้อย อย่างไรก็ตามภายหลังจากการทดลอง อันดับที่ ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยบางด้านเปลี่ยนไป คือ พฤติกรรมใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถามเป็นอันดับที่ 5 พฤติกรรมยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูดเป็นอันดับที่ 6 พฤติกรรมวางแผนการทำงานร่วมกันเป็นอันดับที่ 7 พฤติกรรมรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผลเป็นอันดับที่ 8 ซึ่งก่อนการทดลองพฤติกรรมดังกล่าวมีความถี่เท่ากัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
4. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสหพงษ์สงเคราะห์ จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2532 ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำ จำนวน 33 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษานชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสหพงษ์สงเคราะห์ ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำ จำนวน 16 คน ซึ่งได้มาจากการใช้แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และจากการสังเกตของผู้วิจัยแล้วสุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 8 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบประเมินพฤติกรรมประจำสัปดาห์เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบบันทึกพฤติกรรมประจำสัปดาห์
3. โปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะนำ
4. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

การดำเนินการทดลอง

1. ระยะก่อนการทดลอง ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตสังเกตและบันทึกพฤติกรรมประจำสัปดาห์ เพื่อหาดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต จนได้ค่าดัชนีความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 ใช้เวลา 2 สัปดาห์

2. ขั้นตอนการทดลอง ใช้เวลา 10 สัปดาห์ การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบสลับกลับ ABA แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 (A_1) ระยะเส้นฐานพฤติกรรม สังเกตและบันทึกพฤติกรรมประจำสัปดาห์ 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เพื่อศึกษาพฤติกรรมประจำสัปดาห์ก่อนการทดลอง

ระยะที่ 2 (B) ระยะทดลอง ผู้วิจัยใช้โปรแกรมชุดการแนะนำในกลุ่มทดลอง และใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติในกลุ่มควบคุม เป็นเวลา 6 สัปดาห์ โดยผู้วิจัย และผู้ร่วมสังเกต สังเกตและบันทึกพฤติกรรมประจำสัปดาห์ในช่วงเวลา 6 สัปดาห์นี้ด้วย ซึ่งสังเกตและบันทึกพฤติกรรมสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมประจำสัปดาห์ในขณะทดลอง

ระยะที่ 3 (A_2) ระยะหลังการทดลอง สังเกตและบันทึกพฤติกรรมประจำสัปดาห์ เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เพื่อศึกษาพฤติกรรมประจำสัปดาห์หลังการทดลอง

3. หลังสิ้นสุดการทดลอง ดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.1 นำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมมาหาค่าความเชื่อมั่น ระหว่างผู้สังเกตเพื่อหาค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตในช่วงการทดลอง

3.2 นำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

3.3 เสนอข้อมูลด้วยกราฟเส้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประจำวันของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติก่อนการทดลองโดยใช้การทดสอบของ แมน-วิทนี (The Mann-Whitney U Test)
2. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประจำวันของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซ์ (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)
3. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประจำวันของนักเรียน ที่ได้รับการสอนแบบปกติก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซ์ (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)
4. เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประจำวันของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ ภายหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบของ แมน-วิทนี (The Mann - Whitney U Test)

สรุปผลการศึกษาครั้งนี้ว่า

การศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. เมื่อเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประจำวันของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง พบว่าคะแนนพฤติกรรมประจำวันของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่าง

กันทางสถิติ

2. เมื่อเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว พบว่าการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรม ประชาธิปไตยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เมื่อเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลัง การสอนแบบปกติ พบว่า การสอนแบบปกติทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดย ใช้ชุดการแนะแนว และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ ภายหลังการทดลอง พบว่า การสอน โดยใช้ชุดการแนะแนว ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม พบว่า ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองสูงขึ้นในระยะ ทดลอง เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเส้นฐาน และสูงขึ้นอีกในระยะติดตามผล เมื่อเปรียบเทียบกับระยะทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมพบว่า ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้นน้อยกว่ากลุ่มทดลองในระยะเดียวกัน

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อพฤติกรรม ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสพทขยสงเคราะห์ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผลดังนี้

1. พฤติกรรมประชาธิปไตยภายในกลุ่ม

1.1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว มีพฤติกรรม ประชาธิปไตยสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมปอง สุขตุงการกิติ (2530 : 66) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพพัฒนาความสำนึกด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยชุดการแนะแนวอาชีพ มีคะแนนความสำนึกด้านอาชีพสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพย์มาศย์ วัฒนศักดิ์ (2530 : 52) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ เรื่องการตัดสินใจเลือกอาชีพ มีการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวเรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตยสามารถพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนได้สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะการสอนด้วยชุดการแนะแนวมุ่งให้ประสบการณ์ตรงกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการอภิปราย พร้อมทั้งมีอุปกรณ์การสอนที่ใช้เป็นสื่อประสม อาทิ เช่น วีดิโอเทป สไลด์ รูปภาพ และการนิพนธ์อย่าง จึงช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ แล้วเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 88) ที่กล่าวว่า สื่อประสมสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนได้ จากการเรียนด้วยประสบการณ์ตรง หรือการรับรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม

1.2 นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาลี จบศรี (2531 : 48) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "นิวศรีราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี โดยกลุ่มทดลองสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมสอนแบบปกติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงขึ้นกว่าเดิมหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยัง

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา ปัทมาลัย (2529 : 79) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย กลุ่มทดลองสอนโดยใช้ บทบาทสมมติ ส่วนกลุ่มควบคุมสอนแบบปกติ พบว่า ความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มควบคุมที่สอน แบบปกติสูงขึ้นกว่าเดิมหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการสอนแบบปกติเป็นวิธีหนึ่ง ที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมการ ประชาธิปไตยได้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สอนนักเรียนกลุ่มควบคุมด้วยตนเอง โดยใช้วิธี การสอนแบบปกติ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย เช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง บรรยายการศรั้งแนวในการปฐมนิเทศ นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียน ในครั้ง ต่อ ๆ มา ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการทบทวนเรื่องที่เรียนมาแล้ว เชื่อมโยงกับเรื่องที่เรียนต่อไป โดยผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยายเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น และมีการสุป นักเรียนก็ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง ครั้งสุดท้ายของการทดลอง ผู้วิจัย เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียน เรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าได้รับความรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย และ นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันต่อไป ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้นได้

2. พฤติกรรมประชาธิปไตยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้ทดสอบคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าไม่แตกต่างกัน และภายหลังการทดลองพบว่า ทั้งการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวและการสอนแบบปกติ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแล้ว พบว่าการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว ทำให้นักเรียน พัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณา จันทรวีภาค (2527 : 32) ที่ได้ทดลองใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ ผลการทดลองปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยชุดการแนะแนวอาชีพกับกลุ่มที่ได้รับ

การสอนโดยวิธีปกติ มีคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องอาชีพแตกต่างกัน และผลการวิจัยของ ฌอล ปะทีปธีรานันต์ (2530 : 76) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวตามหลักสัปปุริสธรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านสัปปุริสธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดไผ่บังวิทยา จังหวัดนครปฐม ผลปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวตามหลักสัปปุริสธรรม มีคุณธรรมด้านสัปปุริสธรรม สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมประจำใจโดยสูงขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว เป็นวิธีการสอนที่มีระบบ ขั้นตอน มุ่งให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการอภิปราย พร้อมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้เป็นสื่อประสมต่าง ๆ จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ดังนั้นจึงทำให้ผลการสอนโดยชุดการแนะแนวมีประสิทธิภาพกว่าการสอนแบบปกติ

ส่วนนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติเรื่องพฤติกรรมประจำใจโดย มีการพัฒนาพฤติกรรมประจำใจโดยสูงขึ้นกว่าก่อนที่จะได้รับการสอนแบบปกติ แต่เป็นการเพิ่มขึ้นที่น้อยกว่าการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว เพราะการสอนแบบปกติมุ่งพัฒนาความรู้เพียงด้านเดียว นักเรียนไม่มีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และจากการสังเกตของผู้วิจัยที่เป็นผู้ทำการทดลองกับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม จึงทำให้มองเห็นความแตกต่างของนักเรียนทั้งสองกลุ่มได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ จะมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนในระยะแรก ๆ พอระยะต่อมานักเรียนมีความกระตือรือร้นลดลง แม้จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งก็ตาม ทั้งนี้เพราะสภาพการเรียนการสอนไม่สร้างความสนใจนักเรียนเท่าที่ควร เพราะผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ มีการซักถาม และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นบ้าง ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มทดลองที่นักเรียนได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว

เรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย พบว่า นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งและไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ สิ่งเกิดจากมีการซักถามแสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลา ในครั้งสุดท้ายซึ่งมีการสรุป ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าได้รับความรู้และเห็นตัวอย่างเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยอย่างชัดเจนมากขึ้น สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ และมีความประสงค์อยากเข้าร่วมกิจกรรมเช่นนี้อีก

3. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน

3.1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว มีค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นในระยะทดลองที่ใช้โปรแกรมการสอนโดยชุดการแนะแนว (ระยะที่ 2) และระยะหลังการทดลอง (ระยะที่ 3) แสดงว่าการใช้ชุดการแนะแนวสามารถพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยได้ และสามารถทำให้พฤติกรรมดังกล่าวยังคงอยู่หลังจากสิ้นสุดการทดลองแล้ว

3.2 นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นในระยะทดลองที่ใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ (ระยะที่ 2) และระยะหลังการทดลอง (ระยะที่ 3) แสดงว่าการสอนแบบปกติสามารถพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนกลุ่มควบคุมได้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวกับการสอนแบบปกติสามารถพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนทั้งสองกลุ่มได้ แต่ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมทุกระยะ

4. ศึกษาร้อยละของพฤติกรรมประชาธิปไตย พบว่าหลังการทดลองนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมประชาธิปไตย ในอันดับที่ 1, 2, 3 และ 4 ตรงกันทั้งสองกลุ่ม ได้แก่ อันดับที่ 1 ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด อันดับที่ 2 ทำงานร่วมกับเพื่อน อันดับที่ 3 พยายามยกย่องคำสุภาพ และ อันดับที่ 4 พยายามแสดงความคิดเห็น อันดับที่ต่อมาของกลุ่มทดลองได้มกียกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด วางแผนการทำงานร่วมกัน ให้เหตุผลประกอบในการตอบคำถามและ

รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยด้าน ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด พูดแสดงความคิดเห็น รู้จักตั้งคำถาม อย่างมีเหตุผล และใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม เกิดขึ้นมากในขณะที่ครูบรรยาย ชักถามนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ส่วนการวางแผนการทำงานร่วมกัน ทำงาน ร่วมกับเพื่อน และพูดแสดงความคิดเห็น จะเกิดขึ้นเมื่อครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงาน

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนทุกคนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น แต่พฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละ ด้านของนักเรียนทุกคนจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับตัวนักเรียนและวิธีการเรียน การสอนของครูในแต่ละครั้งมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวมี ผลทำให้พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนสูงขึ้น จึงควรส่งเสริมให้มีการใช้ชุดการแนะแนว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา

1.2 ผู้ดำเนินการใช้ชุดการแนะแนวควรจะต้องศึกษา และทำความเข้าใจ ขั้นตอนของโปรแกรมการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งให้เป็นอย่างดีเสียก่อนที่จะนำไปดำเนินการ

1.3 การวิจัยครั้งนี้ พฤติกรรมประชาธิปไตยที่เปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด คือ รู้จัก ตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม วางแผนการทำงานร่วมกัน และการทำงานร่วมกับเพื่อน ดังนั้นการเรียนการสอนของครู จึงน่าจะจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อ การพัฒนาพฤติกรรมเหล่านี้นี้ให้มากขึ้น ซึ่งนักเรียนอาจจะมีพฤติกรรมเหล่านี้อยู่แล้ว แต่ไม่ได้ รับการส่งเสริมจากการเรียนการสอนของครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทดลองใช้ชุดการแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของ

นักเรียน ในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

2.2 ความมีการติดตามผลหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้ว 1 เดือน 3 เดือน และ 6 เดือน เพื่อคุ้ประสิทธิภาพของชุดการแนะแนว

מדחן אורב

บรรณานุกรม

กมล ประทีปวิธานันต์. ผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวตามหลักสัปปุริสธรรมเพื่อ

พัฒนาคุณธรรมด้านสัปปุริสธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน

วัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว

และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2527.

กฤษณา จันทรวภาค. ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

กิตติ อมตชีวิน. การเรียนรู้ทางการเมืองในลัทธิประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา :

ศึกษาทดลองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสุทธอิสระลาด. วิทยานิพนธ์

ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ศรีเมืองการพิมพ์,

2527.

จินดาภรณ์ อังสุรวรรณชาติ. การทดลองใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพสำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

ฉวีวรรณ กฤษสินชัย. บทบาทของครูตามการรับรู้ของตนเองในการเสริมสร้างค่านิยมและ

บุคลิกภาพประชาธิปไตย ให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษา เขตการศึกษา 6.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

ชัยยงค์ พงษ์มาศ. นวัตกรรมการและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนในระดับชั้น

กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. 2521.

ชูศรี วงศ์วัณณะ. แบบแผนการทดลองและสถิติ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2528.

เชาวรัตน์ กันยะวิชัย. "ประชาธิปไตย (Democracy)." วิทยาราย. 81(1) :

28 - 33. มกราคม - มีนาคม 2526.

ณัฏฐิ ทองพลับ. การทดลองสอนความมีวินัยทางสังคมด้วยชุดการสอนในกลุ่มการทำงานและ

พื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2525. อัดสำเนา.

ทิพย์มาศย์ พิมพ์ศักดิ์. การใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของ

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2530. อัดสำเนา.

ทิสนา แดงณัฏฐิ. "ความหมายของประชาธิปไตย." สามัคคีศึกษา. 16(11) : 29 - 30.

พฤศจิกายน 2522.

นวลนง มังศรีสวรรค์. ผลของการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเรื่องสังคมวัตถุ 4 ที่มี

ต่อคุณธรรมด้านสังคมวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพศิรินทร์

กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร. 2530. อัดสำเนา.

ประสิทธิ์ โคอ่อน. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้

วิชากลุ่มสว่างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เกิดจากการใช้ชุด

การเรียนด้วยตนเองที่ให้ผลป้อนกลับแบบต่าง ๆ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2526. อัดสำเนา.

ปริศนา บุญฉิม. การทดลองใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนพนมสวามิ จังหวัคละเชิงเทรา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2520. อัดสำเนา.

ปรีชา นิพนธ์พิทยา. "การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน
ประถมศึกษา." สารพัฒนาหลักสูตร. 43 : 54 - 56, ตุลาคม 2528.

เบื่อง กุฑ. ชุดการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2518. อัดสำเนา.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย,
2530. อัดสำเนา.

พจน์ สะเพียรชัย. "ลักษณะของการศึกษาในระบบสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลง."
พัฒนาวิศผล. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร,
2524.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
ศึกษาพรจำกัด, 2528.

วาสนา วลีประทานพร. การศึกษาชุดปฏิบัติการแนะแนวเชิงพลวัต สำหรับครูประจำชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2531. ✓

วิชาการ, กม. คู่มือการจัดบิการแนะแนวนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2529.

วิวัฒน์ อติโรจน์. การศึกษาการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและทัศนคติแบบประชาธิปไตยของ
นักเรียนโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

ศิริกาญจน์ ทองอินทร์. "การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยใน
โรงเรียนประถมศึกษา," สารพัฒนาหลักสูตร. 49 : 17 - 18, เมษายน 2529.

สมบัติ สุขศฤงคารกิติ. ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสำนึกด้านอาชีพของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร. ✓
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2530. อัดสำเนา.

สมพงษ์ พวงคำ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และทัศนคติต่อคุณลักษณะประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ด้วยวิธีปกติ และกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2528. อัดสำเนา.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิพรรณา. 2526.

สาโรช บัวศรี. "ความหมายของประชาธิปไตยในแง่ของการศึกษา." ใน พื้นฐาน

การเมือง และการปกครองของไทย. หน้า 66 - 68. กรุงเทพฯ : หน่วย

ศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู. 2520.

สาลี จบศรี. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "ผิวนิเวศน์บัวรุ่ง" จังหวัดปทุมธานี.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

2531. อัดสำเนา.

สุจิตรา จงอยู่สุข. การเปรียบเทียบความถี่ของเรื่องประชาธิปไตยของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนทดลองระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตร

ประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 กับนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรประถมศึกษา

พุทธศักราช 2521. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2524. อัดสำเนา.

สุจิตรา ศรีนวล. "สอนภาษาไทยอย่างไร เด็กจึงจะคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และ

สอดคล้องกับนโยบายการปลูกฝังประชาธิปไตย." ประชากรศึกษา. 35(12) :

3 - 6. กันยายน 2528.

สุนทรา จันททวี. การประถมศึกษาที่ประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตร

และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

2530.

สุชาติ มานิตย์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และบุคลิกภาพ
ประชากรไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนโดยการเรียนเป็นทีม
กับการสอนตามคู่มือครู. บริษัทพิมพ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2530. อุดมธนา.

Anderson, R.M. "Self Instruction as A Method of Preparing
 Elementary School Social Studies Teacher Trainees to Apply
 an Inductive Teaching Model." Dissertation Abstracts
International. 42 : 4795 - A; May, 1982.

Dewey, John. Democracy and Education. New York : The Macmillan
 Company, 1967.

Fisher, D.W. "The Effect of Brief Vocational Guidance Program
 on the Level of Career Maturity of a Group of Catholic
 High School Seminary Students." Dissertation Abstracts
International. 41 : 105 - A; July, 1980.

Friedman, Robert S. "Participation in Democracy : A Theory
 of Democracy and Democratic Socialization." Dissertation
Abstracts International. 34(1) : 2717 - A; November, 1973.

Gordon, Lawrence. Module on Module O-A. Florida : Florida
 Department of Education, 1973.

Houston, W. Robert and others. Development Instructional Modules:
A Modular System for Writing Modules. Houston : College of
 University of Houston. 1972.

Howell, Bruce. "TULSAPAC : Anatomy of a Learning Package." in
Learning Package in America Education. New Jersey :
 Educational Technology Publication, Englewood Cliffs,
 1973.

Kessel, John H. Micropolitics; Individual and Group Levels.
 New York : Holt, Rinehart and Winston, 1970.

Laski, Harold J. "Democracy," In Encyclopaedia of the Social Sciences. V. 5-6. p. 84. New York : The Macmillan Company, 1967.

McColeman, James Wesley. "Relationship Between the Use of Learning Activity Packages, Group Activities and the Preferences of Students toward the Social Studies Course," Dissertation Abstracts International. 36(1) : 109 - A, July, 1975.

Pennock, J. Roland. Democratic Political Theory. New Jersey : Princeton University Press, 1979.

Platner, Marguerite Joyce Brady. "The Effects of Democratic Classroom on the Behavior of 9 - to - 11 Year - old Children," Dissertation Abstracts International. 38(8A) : 4751 - A; June, 1978.

Sanders, Donald H., Murph A. Franklin and Robert J. Eng. Statistics : A Fresh Approach. 2nd ed. Singapore : McGraw - Hill International Book, 1980.

Smith, Edward W., Stanley W. Krouse and Mark M. Atkinson. "Social Studies Programs," In The Educator's Encyclopedia. 7th ed. p. 347. Englewood Cliffs : Prentice - Hall. 1969.

Wit, Daniel. Comparative Political Institutes. New York : Holt - Rinehart and Winston, 1963.

การคำนวณ

ภาคผนวก ก

ชุดการแนะแนว เรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย

และ

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ชุดแนวแบบเรื่องเหตุการณ์ประชาธิปไตย

ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. คู่มือการใช้ชุดการแนะแนวสำหรับครู ประกอบด้วย คำชี้แจงทั่วไป วัตถุประสงค์ วิธีการใช้ และเครื่องมือวัด

2. ไปรแกมกิจกรรมเรื่องเหตุการณ์ประชาธิปไตย ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

คู่มือการใช้ชุดการแนะแนวสำหรับครู

คำชี้แจงทั่วไป

ชุดการแนะแนวเรื่องเหตุการณ์ประชาธิปไตย เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสอนเหตุการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งใช้วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการอภิปราย พร้อมทั้งมีอุปกรณ์การสอนที่ใช้เป็นสื่อประสม ได้แก่ วิดีโอเทป รูปภาพ และกรณีตัวอย่าง สำหรับหัวข้อของชุดการแนะแนว ได้แก่ ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ วางแผนการทำงานร่วมกัน ทำงานร่วมกับเพื่อน รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม และพูดแสดงความคิดเห็น ใช้เวลาทั้งหมด 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ชุดการแนะแนวชุดนี้ใช้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาเหตุการณ์ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งโกลาสหิงษ์สงเคราะห์ จังหวัดอุดรธานี

วิธีการใช้

1. ก่อนการสอนครูผู้สอนควรศึกษาไปรแกมการจัดกิจกรรมเรื่องเหตุการณ์ประชาธิปไตยโดยละเอียด เพื่อจะได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

2. ควบคุมสำรวจสิ่งที่มียู๋ในแต่ละข้อ และเตรียมสื่อฯให้พร้อมก่อนที่จะนำไปใช้

ประกอบการสอน

3. ควบคุมดำเนินการตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ในโปรแกรมจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง

เครื่องมือวัด

เครื่องมือวัดที่ใช้วัดพฤติกรรมการประชาธิปไตย คือแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม

ประชาธิปไตย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แบบบันทึกพฤติกรรมการประชาธิปไตย

ครั้งที่.....สถานที่.....

สังเกตช่วงเวลาละ 8 นาที นาทีละ 1 คน ขึ้น.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ช่วงที่.....

พฤติกรรมการประชาธิปไตยของนักเรียนในขณะที่ครูสอนแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1
ขณะที่ครูบรรยาย และระยะที่ 2 ขณะที่ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงาน

ก. ระยะเวลา.....น.

พฤติกรรมการประชาธิปไตย	นักเรียนคนที่							
	1	2	3	4	5	6	7	8
ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	...	...	...	...	...	...	...	...
ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด	...	...	...	...	...	...	...	...
พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ	...	...	...	...	...	...	...	...
รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล	...	...	...	...	...	...	...	...
ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม	...	...	...	...	...	...	...	...
พูดแสดงความคิดเห็น	...	...	...	...	...	...	...	...

.....
ชื่อผู้สังเกต

ข. ระยะเวลา..... น.

พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน ขณะที่ครูแบ่งกลุ่มให้ทำงาน	นักเรียนคนที่							
	1	2	3	4	5	6	7	8
ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	...	...	...	...	...	...	...	...
ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด	...	...	...	...	...	...	...	...
พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ	...	...	...	...	...	...	...	...
วางแผนการทำงานร่วมกัน เช่น พูดแสดงความ	...	...	...	...	...	...	...	...
คิดเห็นในการกำหนดแนวทางและขั้นตอนการทำงาน	...	...	...	...	...	...	...	...
งานล่วงหน้า และแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบงาน	...	...	...	...	...	...	...	...
ทำงานร่วมกับเพื่อน	...	...	...	...	...	...	...	...
รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล	...	...	...	...	...	...	...	...
ใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม	...	...	...	...	...	...	...	...
พูดแสดงความคิดเห็น	...	...	...	...	...	...	...	...

ชื่อผู้สังเกต

โปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะนำเรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย

การสอนโดยใช้ชุดการแนะนำเรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย ประกอบด้วยหัวข้อ
ต่าง ๆ 8 หัวข้อ ใช้เวลา 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
1.	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพ บรรยากาศที่ดีในการเริ่ม ต้นทำกิจกรรมร่วมกัน	1. สร้างความรู้จักคุ้นเคย ระหว่างครูและนักเรียน โดยครู แนะนำตนเองและให้นักเรียน แนะนำตนเอง 1.1 ครูให้นักเรียนนั่งเป็นวง กลม และสอนร้องเพลง "ฮัมรับ ดอกไม้" จากแผนภูมิประมาณ 2 - 3 เกี้ยว พร้อมทั้งปรบมือ พร้อม ๆ กัน 1.2 ให้นักเรียนร้องเพลง ดังกล่าวพร้อมกับส่งดอกไม้ให้ เพื่อนและเพื่อเข้มนับผู้ที่ส่งให้ ไป รอบ ๆ วงตามเก็บภาณิกา ประมาณ 2 รอบ 1.3 ครูถามนักเรียนถึงความ รู้สึกของตนเอง เมื่อได้รับ	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
		2. เพื่อให้มีนักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและประโยชน์ในการเข้ากลุ่ม รวมทั้งระเบียบและวิธีการเข้ากลุ่ม	ดอกกุหลาบจากเพื่อน และขณะที่ส่งดอกกุหลาบให้เพื่อนประมาณ 2 - 3 คน 2. ครูอธิบายจุดมุ่งหมายและประโยชน์ในการเข้าร่วมกลุ่ม รวมทั้งระเบียบและวิธีการเข้ากลุ่ม 3. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติม และครูนัดหมายเกี่ยวกับสถานที่ วัน เวลา ที่จะพบกันในครั้งต่อไป	
2	พฤติกรรม ประชาธิปไตย	1. เพื่อให้มีนักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตย	1. ครูซักถามเกี่ยวกับการปกครองของประเทศไทยในปัจจุบัน 1.1 ครูฉายสไลด์ประกอบเสียง เรื่อง "การปกครองแบบประชาธิปไตย" 1.2 ครูและนักเรียนเสกษากัน	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
		2. เพื่อให้ข้าเรียนบอก ความหมายของพฤติกรรม ประชาธิปไตย 3. เพื่อให้ข้าเรียนเห็น ตัวอย่างที่ดีของผู้ที่มี พฤติกรรมประชาธิปไตย	สรุปถึงการปกครองแบบ ประชาธิปไตย 2. ครูอธิบายความหมายของ พฤติกรรมประชาธิปไตย พร้อมทั้ง สรุปและซักถาม 3. ครูฉายวิดีโอเทปเรื่อง "ประชาธิปไตยในสายเลือด" 3.1 ครูสรุปเกี่ยวกับลักษณะ ของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตย ทั้ง 3 ด้าน คือ คารวะธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม 3.2 ครูซักถามข้อดีของผู้ที่มี พฤติกรรมประชาธิปไตย	
3	คารวะธรรม: การเคารพซึ่ง กันและกัน ด้านการตั้งใจ ฟังในขณะที่ผู้ กล่าวถึงพูด	1. เพื่อให้ข้าเรียนเห็น ความสำคัญของการตั้งใจ ฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	1. กิจกรรมเรื่อง "รายการ โทรทัศน์ที่ข้าพเจ้าชอบ" 1.1 ครูแบ่งข้าเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน 1.2 ให้ข้าเรียนแต่ละคน อภิปรายเกี่ยวกับ "รายการ	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
		2. เพื่อให้นักเรียนทราบลักษณะการเป็นผู้นำที่ดี และประโยชน์ที่ได้รับจากการฟัง	โทรทัศน์ที่เข้าบ้าน" โดยมีกติกาว่าเมื่อนักเรียนคนใดเป็นผู้พูดนักเรียนคนอื่น ๆ ที่เหลือจะเป็นผู้ฟัง พอผู้พูดจบแล้วนักเรียนคนต่อไปที่จะพูดต้องสรุปสิ่งที่ตนได้ฟังจากเพื่อนที่พูดไป แล้วก่อน โดยนักเรียนคนนั้นจะต้องใช้คำพูดของตนเองเล่าเรื่องที่ตนได้ฟัง และไม่มีการจดบันทึกไว้ 1.3 ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนกันเป็นผู้นำผู้ฟังจนครบทั้ง 4 คนภายในกลุ่ม 1.4 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้ 2. ให้นักเรียนบอกลักษณะการเป็นผู้นำที่ดีและประโยชน์ที่ได้รับจากการฟัง ตามประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคน 3. ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติมถึงลักษณะการเป็นผู้นำที่ดี และ	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			ประโยชน์ที่ได้รับจากการฟัง 4. ครูซักถามและสรุปถึงลักษณะของการเป็นผู้ฟังที่ดี โดยเน้นถึงลักษณะการเป็นผู้ฟังที่ดีนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้ฟังเคารพในความคิดเห็นของผู้พูด ซึ่งเป็นคุณลักษณะหนึ่งของคารวะธรรมชาติเป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมประชาธิปไตย	
4	คารวะธรรมชาติด้านการตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	1. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างผลดีของการตั้งใจฟัง และผลเสียของการไม่ตั้งใจฟัง ในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	1. กิจกรรมการมีตัวอย่างเรื่อง "รางวัลของนกเขา" และ "ปัทมาสอนตก" 1.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน 1.2 ครูแจกการมีตัวอย่างเรื่อง "รางวัลของนกเขา" และ "ปัทมาสอนตก" ให้นักเรียนอ่าน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับผลดีของการตั้งใจฟัง และผลเสียของการ	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
		2. เพื่อฝึกฝนพฤติกรรมการตั้งใจฟังของนักเรียน	ไม่ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด 1.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปราย และส่งตัวแทนออกมารายงาน ตามหัวข้อที่กำหนดให้ 1.4 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการนี้ตัวอย่างทั้ง 2 เรื่อง 2. กิจกรรมเรื่อง "หมู่บ้านเจ้าปัญหา" 2.1 ครูเปิดเทปเรื่อง "หมู่บ้านเจ้าปัญหา" ให้นักเรียนฟัง 2.2 เมื่อนักเรียนฟังเรื่องนี้จบแล้วครูแจกกระดาษให้นักเรียนตอบคำถามตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้ และตรวจให้คะแนนตนเองตามคำตอบที่ครูเฉลย 2.3 นักเรียนช่วยกันสรุปผลการตั้งใจฟัง ของตนเอง จากคำตอบที่ตอบมา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคการตั้งใจฟังของตน	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
5	การระดม ด้านารยกมือ ขอขยายก่อน ที่จะนัด	1. เพื่อให้ข้าเรียนได้เห็น ตัวอย่างและความสำคัญ ของการยกมือขอขยาย ก่อนที่จะนัด	1. ครูให้นักเรียนแสดงบทบาท สมมติ เรื่อง "ข่าวสิ้นวันจันทร์" ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการยกมือ ขอขยายก่อนที่จะนัด 2. แบ่งกลุ่มนักเรียนอภิปรายและ รายงานตามหัวข้อที่กำหนด 3. ครูสรุปถึงวิธีการและผลดีของ การยกมือขอขยายประธานหรือ ผู้ที่กำลังนัดทุกครั้งก่อนที่จะนัด โดย ครูเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็น ลักษณะหนึ่งของผู้มีพฤติกรรม ประชาธิปไตยในด้านการระดม ที่รู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น เป็น การให้เกียรติในขณะที่เขากำลัง พูด โดยให้รูปแบบการประชุมวาง แผนงานของนักเรียนและการ ประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พร้อมทั้งเน้นให้นักเรียนนำไป ปฏิบัติในการเรียนการสอน และ การทำงานครั้งต่อไป	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
6	การระดม ด้านการพูดจา ด้วยถ้อยคำ สุภาพ	1. เพื่อให้นักเรียนเห็น ความสำคัญและตัวอย่าง ของการพูดจาด้วยถ้อยคำ สุภาพ 2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธี การพูดกับเพื่อน ครู และ ผู้ใหญ่ด้วยถ้อยคำสุภาพ	1. ให้นักเรียนยกตัวอย่างบุคคลที่ พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพซึ่งนักเรียน เคยพบในชีวิตประจำวัน และมี ความประทับใจ เขามาก 2. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ด้อยดิ่งผู้นำรัก" ซึ่งเป็น เรื่องของการพูดจาด้วยถ้อยคำ สุภาพกับบุคคลในสังคม 3. แบ่งกลุ่มนักเรียนอภิปรายและ รายงานตามหัวข้อที่กำหนดให้ 4. ครูอธิบายวิธีการพูดกับบุคคล ต่าง ๆ ในสังคม พร้อมทั้งให้ นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างวิธีพูด ด้วยถ้อยคำสุภาพตามสถานการณ์ ต่าง ๆ ประมาณ 2-3 ประโยค 5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป โดยเน้นให้นักเรียนตระหนักถึง การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ ซึ่ง เป็นลักษณะของผู้นับถือคุณธรรม ประจักษ์โดยในด้านการระดม	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			เกี่ยวกับการเคารพในทางวาจา ซึ่งแสดงออกได้ เช่น พูดกับครู เพื่อน ๆ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ด้วย ถ้อยคำที่ไม่วะสุภาพ และมีทาง เสี่ยงในการพูดทุกครั้ง เป็นต้น	
7	สามัคคีธรรม: การร่วมมือ และประสาน งานกันด้าน การวางแผน การทำงาน ร่วมกัน	1. เพื่อให้นักเรียนได้เห็น ผลเสียของการทำงานที่ ไม่มีการวางแผนการ ทำงานร่วมกัน	1. กิจกรรมเรื่อง "ผลงานของ เรา" 1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน แล้วแจก บัตรกำหนดงานให้แต่ละกลุ่มทำ งานภายในเวลา 25 นาที 1.2 กลุ่มที่ 1 จะได้รับบัตร กำหนดงานว่า "ให้นักเรียนนั้น จินตนาการที่ครูแจกให้เป็นรูปเกี่ยว กับอะไรก็ได้ ที่มีลักษณะเป็น จำพวกเดียวกัน วางลงในแผ่น กระดาษแข็งที่ครูแจกให้" 1.3 กลุ่มที่ 2 จะได้รับบัตร กำหนดงานเช่นเดียวกัน แต่จะ	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			บอกขั้นตอนการวางแผนการทำงานเพิ่มเติมว่า "เมื่อได้รับบัตรกำหนดงานแล้ว ให้กลุ่มดำเนินการแต่งตั้งประธานและเลขาธิการดำเนินงาน ก่อนลงมือทำงานให้ร่วมกันคิดว่าจะมีรูปแบบเกี่ยวกับอะไร มีลักษณะอย่างไร และใครจะเป็นอะไรบ้าง" 1.4 เมื่อเสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มแสดงผลงาน 1.5 ครูซักถามนักเรียนแต่ละกลุ่มเกี่ยวกับบรรยากาศในการทำงานของกลุ่ม และผลงานของแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร 1.6 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดเกี่ยวกับผลของการทำงานที่มีและไม่มี การวางแผนการทำงานร่วมกันก่อนการทำงานว่าเป็นอย่างไร แตกต่างกันหรือไม่	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
		2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักกำหนดแนวทาง และขั้นตอนการทำงานล่วงหน้า ตลอดจนการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบงาน	2. กิจกรรมเรื่อง "บ้าน" 2.1 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม (จากกลุ่มเดิมที่ทำกิจกรรม "ผลงานของเรา") ร่วมกันคิดแล้วแสดงความคิดเห็นของตน ในการวางแผนประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นรูป "บ้าน" โดยให้แต่ละกลุ่มมีขั้นตอนวางแผนการทำงานดังนี้คือ - จะใช้เศษวัสดุอะไรบ้าง - จะสร้างบ้านให้มีลักษณะอย่างไร - แบ่งงานโดยวางแผนกันว่าใครจะทำอะไรบ้างในคราวหน้า (โดยจะเริ่มลงมือทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในชั่วโมงหน้า) 3. ครูซักถามการวางแผนการทำงานของแต่ละกลุ่ม และสรุปว่า การวางแผนการทำงานร่วมกันเป็นลักษณะหนึ่งของขั้นตอนกิจกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมที่	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			จะต้องรู้จักร่วมกันคิด วางแผน กำหนดขั้นตอนและเตรียมการทำงาน ด้วยความรอบคอบ	
8	สามัคคีธรรม ด้านการ ทำงานร่วมกับ เพื่อน	1. เพื่อให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นแบบอย่างของวิธีการทำงานร่วมกับเพื่อน	1. ให้นักเรียนทำงานร่วมกับเพื่อนที่ได้วางแผนงานร่วมกันจากชั่วโมงที่แล้ว 2. เมื่อเสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มตั้งชื่อบ้านของตน และส่งตัวแทนออกมารายงานถึงวิธีการวางแผนงานของกลุ่ม ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่พบในระหว่างการทำงาน และวิธีการแก้ไขปัญหาการทำงาน 3. ครูฉายวีดิโอเทปเรื่อง "การทำงานเป็นกลุ่ม" และสรุปวิธีการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน 4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่าการทำงานร่วมกับเพื่อน เป็นลักษณะหนึ่งของสังคมที่มีเจตธรรม ประชาธิปไตยตามสามัคคีธรรม	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			ที่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบในผลงานของกลุ่มและร่วมกันปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มด้วย แล้วให้นักเรียนร้องเพลง "ช่วยกันทำงาน"	
9	นิมิตชาธรรม : การใช้เหตุผล ในการทำงาน และการแก้ปัญหา ร่วมกัน ด้านรู้จักตั้ง คำถามอย่างมี เหตุผล	1. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล	1. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องคำถามในวิชาต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนตั้งคำถามในวิชาต่าง ๆ คนละหนึ่งคำถาม 2. ให้นักเรียนเล่นเกม "ใครอะไร ที่ไหน เมื่อไร" โดยนักเรียนนั่งเป็นวงกลม ครูแจกบัตรคำว่า ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร แล้วให้นักเรียนส่งบัตรคำต่อกันเล่นและตาม ที่มกานิกานร่วม ทั้งร้องเพลงปรบมือเป็นจังหวะ 3. เมื่อครูเป่ากลองให้นักเรียนทุกคนหยุดส่ง แล้วให้นักเรียนตั้งคำถามตามบัตรคำที่มีอยู่โดย	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			ดำเนินกิจกรรมเป็นเวลาประมาณ 5 รอบ 4. แบ่งกลุ่มนักเรียนให้ดูรูปภาพ เรื่อง "อาละดินกับตะเกียงวิเศษ" และให้แต่ละกลุ่มตั้งคำถามจากรูปภาพอย่างมีเหตุผลในการที่จะถาม กลุ่มละ 5 คำถาม โดยเห็นว่าควรเป็นคำถามที่กระตุ้นด้วยคำว่าอย่างไร เพราะเหตุใด 5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปวิธีตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล และวิจารณ์ข้อดี ข้อเสียของแต่ละคำถามว่ามีเหตุผลเหมาะสมหรือไม่ 6. ครูสรุปเพิ่มเติม โดยเห็นว่า การรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล เป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยคำนึงมนุษยธรรม และให้นักเรียนยึดเป็นแนวทางในการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
10	ปัญหาธรรม ด้านการใช้ เหตุผล ประกอบใน การตอบ คำถาม	1. เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จัก ใช้เหตุผลในการตอบ คำถาม	1. กิจกรรมเรื่อง "การดำเนินชีวิต" 1.1 ครูและนักเรียนสนทนาถึงเรื่องวิธีการฟังซึ่งเป็นเรื่องสำคัญต่อการตอบคำถาม 1.2 ครูแจกใบภาพการดำเนินชีวิตของป้อม แก้ว ต้อ นิด เก๋ และเอก ให้ผู้เรียนทุกคนได้ใช้เวลาคิด และตอบคำถามของครูว่านักเรียนอยากดำเนินชีวิตเหมือนใคร เพราะเหตุใด โดยผู้เรียนทุกคนจะต้องบอกเหตุผลในการตอบคำถามของตนเอง 1.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้ 2. กิจกรรมเรื่อง "ปัญหาเขาวัว" 2.1 ครูสนทนากับนักเรียนถึงลักษณะของคำถามที่นักเรียนจะต้องใช้เหตุผลในการตอบให้มีน้ำหนัก	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			มาพบรวมทั้งให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่าง 2.2 ครูนําแถบประโยค คำถามปัญหาเขาวนที่ 1 ติดบนกระดานดำ ถ้านักเรียนคนใดตอบได้ให้ยกมือขึ้นก่อนตอบ พร้อมทั้งบอกเหตุผลในการตอบคำถามนั้นด้วย ต่อจากนั้นครูจึงเฉลยคำตอบและเหตุผลที่ถูกต้องแล้วจึงติดแถบประโยคคำถามที่ 2, 3, 4 และ 5 3. ครูสรุปโดยเน้นว่า การใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถามเป็นลักษณะหนึ่งของผู้มีพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยโดยด้านปัญหาธรรม	
11	ปัญหาธรรมด้านการพูดและแสดงความคิดเห็น	1. เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	1. ให้นักเรียนจัดดำเนินการประชุมเรื่อง "การจัดงานวันบิดาเกิดโรงเรียนของข้าพเจ้าเรียนประภคศึกษาปีที่ 5" โดยให้มีประธานดำเนินการประชุมและเลขานุการ	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			จัดบันทึกการประชุม ส่วนนักเรียน ที่เหลือเป็นสมาชิกที่เข้าร่วม การประชุม โดยมีกติกาและ ขั้นตอน ดังนี้ 1.1 ให้นักเรียนแต่งตั้ง ประธานชั่วคราวดำเนินการ การคัดเลือกประธานการประชุม และเลขานุการก่อนจึงดำเนิน การประชุม 1.2 สมาชิกทุกคนต้องแสดง ความคิดเห็นตามหัวข้อการประชุม อย่างมีเหตุผล 1.3 สมาชิกต้องนำเสนอ ความคิดเห็น ขอมรับฟังความคิด เห็นของกันและกัน ไม่ใช้อารมณ์ ของตนเป็นใหญ่ ก่อนที่จะตัดสิน ลงมติเป็นเหตุผลของกลุ่ม ไม่ให้ใช้วิธีการข่มขู่ถือเสียง ข้างมาก โดยไม่ได้มีการนำเสนอ ความคิดเห็นอย่างเด็ดขาด	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			2. เมื่อดำเนินการประชุมเสร็จแล้วครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดให้ 3. ครูสรุปว่าการนำเสนอแสดงความคิดเห็น เป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านกฎธรรม และเน้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติต่อไป	
12	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยตามที่นักเรียนได้เรียนรู้มาตลอดจนการนำพฤติกรรมประชาธิปไตยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อไป	1. ครูซักถามและทบทวนความหมายของพฤติกรรมประชาธิปไตยและการแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตย ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนหรือในชีวิตประจำวัน 2. ให้นักเรียนทบทวนวิดีโอเทปเรื่อง "ประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา" แล้วครูและนักเรียนช่วยกันสรุป	

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			3. ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยนี้ นักเรียนได้แก่งคิดอะไรบ้าง หรือได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนไปมากน้อยเพียงใด 4. ครูสรุปเพิ่มเติมแล้วกล่าวคำอำลาพร้อมทั้งให้สมาชิกทุกคนจับมือกันเป็นวงกลมร้องเพลง "ลา"	

ครั้งที่ 1

เรื่อง การปฐมนิเทศ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศที่ดีในการเริ่มต้นทำกิจกรรมร่วมกัน
2. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและประโยชน์ในการเข้ากลุ่ม รวมทั้งระเบียบและวิธีการเข้ากลุ่ม

วิธีดำเนินการ

1. สร้างความรู้จักคุ้นเคยระหว่างครูและนักเรียน โดยครูแนะนำตนเอง และให้นักเรียนแนะนำตนเอง
 - 1.1 ครูให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม และสอนร้องเพลง "เขมรับดอกไม้" จากแผนภูมิประมาณ 2 - 3 เที้ยว พร้อมทั้งปรบมือพร้อม ๆ กัน
 - 1.2 ให้นักเรียนร้องเพลงดังกล่าวพร้อมกับส่งดอกไม้ให้เพื่อน และเพื่อนก็ยืมรับผู้ที่ส่งให้ ไปรอบ ๆ วงตามเข็มนาฬิกา ประมาณ 2 รอบ
 - 1.3 ครูถามนักเรียนถึงความรู้สึกของตนเอง เมื่อได้รับดอกกุหลาบจากเพื่อน และขณะที่ส่งดอกกุหลาบให้เพื่อนประมาณ 2 - 3 คน
2. ครูอธิบายจุดมุ่งหมายและประโยชน์ในการเข้าร่วมกลุ่ม รวมทั้งระเบียบ และวิธีการเข้ากลุ่ม
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติม และครูนั้นคณาจารย์เกี่ยวกับสถานที่ วัน เวลา ที่จะพบกันอีกครั้งต่อไป

สื่อการจัดกิจกรรม

1. ดอกกุหลาบ
2. แผนภูมิเพลง "เขมรับดอกไม้" ซึ่งมีเนื้อร้อง ดังนี้

เพลงยี่สิบดอกไม้ม

ส่งดอกไม้แล้วก็ส่งยิ้ม
ไปรดกนอมอย่าให้ร่วงหล่น
ยิ้ม ยิ้ม ยิ้ม แล้วส่งดอกไม้
สั้น สั้นลา สั้นลา สั้นลา

เธอจงยิ้มแล้วรับดอกไม้ (ซ้ำ)
เราทุกคนรักษาให้ได้
ได้ดอกไม้แล้วก็จิ้ม
สั้น สั้นลา สั้นลา สั้นลา

การประเมินผล

สังเกตจากการซักถาม และการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

ครั้งที่ 2

เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายของพฤติกรรมประชาธิปไตย
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างที่ดีของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตย

วิธีดำเนินการ

1. ครูซักถามเกี่ยวกับการปกครองของประเทศไทยในปัจจุบัน
 - 1.1 ครูฉายสไลด์ประกอบเสียงเรื่อง "การปกครองแบบประชาธิปไตย"
 - 1.2 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปโดยเน้นความสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. ครูอธิบายความหมายของพฤติกรรมประชาธิปไตย พร้อมทั้งสรุปและซักถาม
3. ครูฉายวิดีโอเทปเรื่อง "ประชาธิปไตยในสายเลือด" ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านการระบธรรม สามัคคีธรรม และปณิธาธรรม
 - 3.1 ครูสรุปเกี่ยวกับลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน คือ การระบธรรม สามัคคีธรรม และปณิธาธรรม จากตัวอย่างที่พบในวิดีโอเทป
 - 3.2 ครูซักถามถึงข้อดีของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยจากตัวอย่างที่พบในวิดีโอเทป พร้อมทั้งเสนอแนวคิดและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สื่อการจัดกิจกรรม

1. สไลด์ประกอบเสียงเรื่อง "การปกครองแบบประชาธิปไตย"
2. วิดีโอเทปเรื่อง "ประชาธิปไตยในสายเลือด"

แนวสรุป

1. พฤติกรรมประชาธิปไตย หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนตามแนวทางประชาธิปไตยในขณะที่ยืน อันประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ คาวะธรรม สามัคคีธรรม และปัญญธรรม

2. ผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน จะแสดงออกได้ในขณะที่เรียนในห้องเรียน ได้ดังนี้

2.1 คาวะธรรม หมายถึง การเคารพซึ่งกันและกัน มีพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้

- ตั้งใจฟังขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด
- ยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด
- พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ

2.2 สามัคคีธรรม หมายถึง การร่วมมือและประสานงานกัน มีพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้

- วางแผนการทำงานร่วมกัน เช่น พูดแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางและขั้นตอนของการทำงานล่วงหน้า และแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ

- ทำงานร่วมกับเพื่อน

2.3 ปัญญธรรม หมายถึง การใช้เหตุผลในการทำงานและการแก้ปัญหา ร่วมกัน มีพฤติกรรมที่แสดงออกดังนี้

- รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล
- ใช้เหตุผลประกอบการับการตอบคำถาม
- พูดแสดงความคิดเห็น

การประเมินผล

1. สังเกตจากการอภิปราย ชักถาม และตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 3

เรื่อง การระดมความคิดเห็นทั้งในขณะที่ยู่ที่กำลังพูด

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด
2. เพื่อให้นักเรียนทราบลักษณะการเป็นผู้ฟังที่ดี และประโยชน์ที่ได้รับจากการฟัง

วิธีดำเนินการ

1. กิจกรรมเรื่อง "รายการโทรทัศน์ที่ข้าพเจ้าชอบ" มีขั้นตอนของกิจกรรม ดังนี้
 - 1.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน
 - 1.2 ให้นักเรียนแต่ละคนอภิปรายเกี่ยวกับ "รายการโทรทัศน์ที่ข้าพเจ้าชอบ" โดยมีกติกาว่า เมื่อนักเรียนคนใดเป็นผู้พูด นักเรียนคนอื่น ๆ ที่เหลือก็จะเป็นผู้ฟัง พอผู้พูดพูดจบแล้ว นักเรียนคนต่อไปที่จะพูดจะต้องสรุปสิ่งที่ตนได้ฟังจากเพื่อนที่พูดไปแล้วก่อน โดยนักเรียนคนนั้นจะต้องใช้คำพูดของตนเองเล่าเรื่องที่ตนได้ฟัง และให้มีการจดบันทึกไว้
 - 1.3 ให้นักเรียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้พูดผู้ฟังจนครบทั้ง 4 คน ภายในกลุ่ม
 - 1.4 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเพื่อเน้นความสำคัญของการตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด โดยอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - นักเรียนรู้สึกอย่างไรขณะที่ฟังเพื่อนพูด
 - นักเรียนมีวิธีการสรุปเรื่องที่เพื่อนพูดเป็นคำพูดของตนเองได้อย่างไร
 - ข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมนี้ และการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
2. ให้นักเรียนบอกลักษณะการเป็นผู้ฟังที่ดี และประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังตามประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคน
3. ครูอธิบายเพิ่มเติมถึงลักษณะการเป็นผู้ฟังที่ดี และประโยชน์ที่ได้รับจากการฟัง
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แล้วครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเน้นความสำคัญของการตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ซึ่งแสดงว่าผู้ฟังเคารพในความคิดเห็นของผู้พูด

ถือเป็นคุณลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีความประชาภิไโดยด้านความระวธรรม พร้อมทั้งเน้นให้นำไป
ปฏิบัติในการเรียนและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สื่อการจัดกิจกรรม

1. แผนภูมิลักษณะการเป็นผู้ฟังที่ดี
2. แผนภูมิประโยชน์ที่ได้รับจากการฟัง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมอภิปรายและการสรุปเกี่ยวกับการตั้งใจฟังในขณะที่ยู่

กำลังพูดของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน

แนวทางลักษณะการเป็นผู้ฟังที่ดี

1. ฟังด้วยความสนใจ มีความกระตือรือร้น ให้ความสนใจใกล้ชิด โดยโน้มตัวเข้าหาอย่างเหมาะสม แสดงท่าทีให้ความสนใจต่อผู้พูด
2. ฟังเพื่อความเข้าใจ ขณะที่ฟังต้องทำความเข้าใจเรื่องที่คุณพูดพูดไปด้วย
3. มีปฏิกิริยาโต้ตอบ ทำให้ผู้พูดรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ โดยให้การยอมรับด้วยการพยักหน้า ยิ้ม ให้ความเห็นและสนับสนุน
4. ไม่พูดคุยกับเพื่อนข้างเคียง
5. ถามคำถาม เมื่อไม่เข้าใจหรือต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม อย่าถามคำถามที่เป็นการก่อกวนหรือลงนามิผู้พูด
6. มองดูตัวผู้พูด ใบหน้า ปาก ศา และมือ ซึ่งสามารถเป็นสื่อให้เข้าใจผู้พูดได้ดีขึ้น
7. กำจัดสิ่งที่เป็นงเบนความสนใจที่กำลังอยู่ในมือไว้ที่อื่น
8. ฟังอย่างเก็บใจความสำคัญ มุ่งความสนใจอยู่ที่เนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ ละทิ้งรายละเอียดที่ไม่สำคัญ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการฟัง

1. การฟังเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการติดต่อสื่อสารที่ดี
2. ผู้ฟังจะได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น
3. ผู้พูดที่ดีต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย
4. การฟังเป็นพื้นฐานสำหรับการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัว ที่ทำงาน และที่โรงเรียน
5. การฟังเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดในการเจรจา และเอาชนะต่อการต่อต้านหรือการคัดค้านของผู้อื่นได้

ครั้งที่ 4

เรื่อง การรวบรวมคำถามการตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างผลดีของการตั้งใจฟัง และผลเสียของการไม่ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด
2. เพื่อฝึกพฤติกรรมการตั้งใจฟังของนักเรียน

วิธีดำเนินการ

1. ครูดำเนินกิจกรรมกรณีตัวอย่าง เรื่อง "รางวัลของพฤกษา และ บัณฑิตสอบตก" ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน

- 1.2 ครูแจกกรณีตัวอย่าง เรื่อง "รางวัลของพฤกษา และบัณฑิตสอบตก" ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดให้ พร้อมทั้งส่งตัวแทนออกมารายงานหัวข้อดังกล่าวดังต่อไปนี้

- รางวัลที่พฤกษาได้รับคืออะไร และทำไมพฤกษาจึงได้รับรางวัลนั้น
- สาเหตุที่ทำให้บัณฑิตสอบตกคืออะไร และถ้านักเรียนเป็นบัณฑิต นักเรียน

คิดว่าจะแก้ปัญหาได้อย่างไรดี

- 1.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดเกี่ยวกับผลดีของการตั้งใจฟัง และผลเสียของการไม่ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด จากกรณีตัวอย่าง

2. ครูดำเนินกิจกรรม เรื่อง "หมู่บ้านเจ้าปัญหา" ตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 ครูเปิดเทปเรื่อง "หมู่บ้านเจ้าปัญหา" ให้นักเรียนฟัง 2 ครั้ง

- 2.2 เมื่อนักเรียนฟังเรื่องจบแล้ว ครูแจกกระดาษให้นักเรียนตอบคำถามตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้ และตรวจให้คะแนนตนเองตามคำตอบที่ครูเฉลย

2.3 นักเรียนช่วยกันสรุปผลการตั้งใจฟังของตนเองจากคำตอบที่ตอบถูก

ตลอดจนบิดาและอุปการะการตั้งใจฟังของคน

3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของคารวะธรรมด้านการตั้งใจฟัง
ในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด

สื่อการจัดกิจกรรม

1. กรณีตัวอย่างเรื่อง "รางวัลของพญา และปัทมาสอบตก"
2. เทปเรื่อง "หมู่บ้านเจ้าปดหาด"

แนวสรุป

บุคคลที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมนั้น จะต้องตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่น
กำลังพูด ต้องคิดตามไปด้วยว่าอะไรถูกต้องหรือไม่ ควรเชื่อถือและปฏิบัติตามได้หรือไม่ เช่น
เวลาเพื่อนพูด ไม่ว่าจะรายงานข่าวหรือแสดงความคิดเห็นขณะอภิปราย ตลอดทั้งขณะที่ครูสอน
เป็นต้น และถ้าผู้อื่นพูดหรืออภิปรายไม่ตรงกับความคิดเห็นของตนเอง ก็จะต้องอดทนฟังจนจบ
และได้พร้อมใจให้รอบคอบก่อนจึงลงความเห็นได้แย้ง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมอภิปรายและรายงานของนักเรียน
2. สังเกตจากการตั้งใจฟังเทปเรื่อง- "หมู่บ้านเจ้าปดหาด" และตอบคำถามของ

นักเรียน

กรณีตัวอย่างเรื่อง "รางวัลของพุดกษา และปัทมาสอบตก"

พุดกษาเป็นนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง เมื่อถึงเวลาที่ครูสอน เธอจะตั้งใจฟังครูพูดทุกครั้ง ถ้าไม่เข้าใจก็จะถามครู ฉะนั้นพุดกษาก็ทำแบบฝึกหัดหรืองานที่ครูสั่งได้ถูกต้อง หรือทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน ก็ไม่เคยมีใครรังเกียจเธอเลย เพราะเธอจะช่วยคิด ช่วยวางแผน และช่วยเพื่อนทำงานอย่างเต็มที่ จนครูยกย่องชมเชยให้เป็นนักเรียนที่มีความประพฤติและเรียนดีของห้องเรียน เมื่อผลการสอบประจำภาคเรียนที่ 1 ออกมา ปรากฏว่าเธอสอบได้อันดับที่ 1 ทำให้พุดกษาดิใจมาก

ส่วนปัทมาเป็นนักเรียนหญิงที่อยู่ห้องเดียวกับพุดกษา แต่เธอชอบเอาหนังสือการ์ตูนมาอ่าน หรือไม่ก็แอบกินขนมขบเคี้ยวที่ครูสอนเป็นประจำ เมื่อทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน ปัทมาจะเอาเปรียบเพื่อน เธอจะนั่งเฉย ๆ หรือไม่ก็เอางานส่วนตัวขึ้นมาทำ ไม่ค่อยช่วยเพื่อน ๆ ทำงาน จึงทำให้ทุกคนรังเกียจเธอ ไม่อยากให้ทำงานกลุ่มด้วย เมื่อผลการสอบออกมา เธอจึงสอบตก ปัทมารู้สึกเสียใจมาก เกรงว่าจะถูกบิดามารดาตี จนปัทมาไม่อยากกลับบ้าน

เนื้อเรื่อง "หมู่บ้านเจ้าโศก"

๗ หมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่งซึ่งเป็นหมู่บ้านที่กำลังพัฒนา เพื่อให้หมู่บ้านมีความเจริญในด้านต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีการสร้างถนน สร้างคลองส่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร สร้างโรงเรียนประจำหมู่บ้าน เป็นต้น สำหรับในการพัฒนาหมู่บ้านครั้งนี้ต้องใช้จ่ายเงินและแรงงานของชาวบ้านมาก ทางจังหวัดจึงมอบหมายให้นายผัน วิศวกร ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ประชุมชาวบ้านเพื่อดำเนินการ ดังนั้น นายผัน วิศวกร จึงคิดว่าจะขอเรียกเก็บเงินจากชาวบ้านบ้านละ 500 บาท และจะจ้างแรงงานจากชาวบ้านมาช่วยทำงานในครั้งนี้

ในหมู่บ้านนี้ยังมีครอบครัวของนายสี ชอบหลบ เป็นครอบครัวชาวนา ซึ่งแต่ละปีก็ทำนาปลูกข้าวได้ผลดีเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว ปีนี้ฝนแล้งปลูกข้าวไม่ค่อยได้ผล เขาจึงไม่ยอมเสียเงินให้กับผู้ใหญ่บ้าน แต่ไปช่วยทำงาน ส่วนนายคำ คู้ยู่ มีอาชีพค้าขาย รายได้ดีเขายอมเสีย 500 บาท แต่ไม่ไปช่วยทำงาน อ้างว่าเสียเวลาทำมาหากิน นอกจากนี้ยังมีนายติ สมองใส เป็นผู้ใหญ่บ้านคนเก่า ได้รับฟังนโยบายของนายผัน วิศวกร ก็แสดงคำว่า

ไม่เห็นด้วย จึงชักชวนชาวบ้านประท้วงไม่ยอมเสียเงิน และไม่ไปช่วยทำงาน โดยอ้างว่า
เป็นหน้าที่ของจังหวัดที่จะต้องจัดสรรงบประมาณมาให้ แล้วจ้างแรงงานจากชาวบ้าน และยัง
มีเด็กขายแก่น พ่อเพื่อย เขายังไม่มีอาชีพอะไร อาศัยเงินจากบิดามารดา ชอบเที่ยวเตร่
แฉ่งตัวทันสมัย ใช้เงินอย่างสนุกสนาน เขาจึงไม่ได้สนใจการพัฒนาหมู่บ้านในครั้งนี้เลย

สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้จึงเป็นปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้านนี้มาก

คำถาม

1. ในเรื่องนี้มีบุคคลที่สำคัญอยู่จำนวนกี่คน
2. ใครเป็นผู้ใหญ่บ้านคนใหม่
3. นายคำ คอยฟังมีอาชีพอะไร
4. ใครมีอาชีพเป็นชาวนา
5. ใครที่ทำให้ผู้ใหญ่บ้านต้องทุกข์ใจมากที่สุด

คำตอบ

1. 5 คน
2. นายผัน รั้งงาน
3. คำชาย
4. นายสี ขอบหลบ
5. นายดี สมองใส

ครั้งที่ 5

เรื่อง การรวบรวมด้านการยืมมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างและความสำคัญของการยืมมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด

วิธีดำเนินการ

1. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า "กิจกรรมที่นักเรียนจะทำในครั้งนี้เป็นการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งผู้แสดงแต่ละคนจะได้รับเอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะแสดงและบทบาทของตนเอง โดยให้นักเรียนแสดงตามบทนั้น และสามารถซักคำพูดเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบทที่ครูกำหนดให้ได้
2. ครูขออาสาสมัคร เพื่อเตรียมตัวแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ข่าวสั้นวันจันทร์" ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการยืมมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด
3. ครูแจกเอกสารให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดงโดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที
4. ให้ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้คอยสังเกตพฤติกรรมการแสดงของเพื่อนแต่ละคน
5. เมื่อการแสดงบทบาทสมมติเสร็จสิ้นแล้ว ครูและนักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - 5.1 การที่การประชุมครั้งนี้เราไม่สามารถดำเนินการไปได้เพราะเหตุใด
 - 5.2 ถ้านักเรียนเป็นสมชานักเรียนจะแก้ปัญหาอย่างไร
 - 5.3 นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของดาราหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 5.4 นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากการแสดงบทบาทสมมติในครั้งนี้
6. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเพิ่มเติมถึงวิธีการและผลดีของการยืมมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด เพื่อเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และนำไปใช้ในการเรียนการสอน

ตลอดจนการทำกิจกรรมครั้งต่อไปตามแนวการสรุป โดยใช้รูปภาพการประชุมของคณะกรรมการนักเรียน และการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร

สื่อการจัดกิจกรรม

1. เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ
2. รูปภาพการประชุมของคณะกรรมการนักเรียนและการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร

แนวสรุป

การยกมือขออนุญาตก่อนที่จะพูด เป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านการระดมที่รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น เป็นการให้เกิดยวติในขณะที่เขากำลังพูด เป็นการป้องกันการขัดจังหวะผู้พูด และจะได้ไม่พูดแข่งผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้พูดก่อน ดังที่นักเรียนจะเห็นได้จากการประชุมทั่ว ๆ ไป หรือการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง "ข่าวสั้นวันจันทร์"

บ่ายวันนี้ ครูเพชรได้เข้ามาบอกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ว่า ทุก ๆ ข่าววันจันทร์ก่อนเรียนวิชาคณิตศาสตร์ จะให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าข่าวให้เพื่อน ๆ ฟัง กลุ่มละหนึ่งข่าว จะเป็นข่าวอะไรก็ได้ แต่ก่อนอื่นครูเพชรให้นักเรียนทุกกลุ่มประชุมปรึกษหาหรือกันก่อนว่าจะเล่าข่าวอะไร ที่น่าที่ ใครจะเป็นผู้เล่า แล้วให้เลขานุการจดบันทึกเพื่อรายงานให้ครูทราบ เพื่อครูจะได้จับฉลากคัดเลือกว่ากลุ่มไหนจะเป็นผู้ที่ออกมาเล่าข่าวก่อนและครูเพชรก็ออกไปนอกห้องเรียน ปลอ่ยให้นักเรียนปรึกษาวางแผนกันเอง

สมชายได้เป็นประธานดำเนินการประชุมในกลุ่มของตน มีคาราเป็นเลขานุการ และมีสมาชิก 3 คน คือ คำวาง วินัย และปราวดี ทุกคนตื่นเต้นที่จะได้มีการเล่าข่าว เมื่อสมชายเริ่มดำเนินการประชุมทุกคนต่างเสนอความคิดเห็นของตนเอง ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จึงเกิดการพูดแข่งกันและขัดจังหวะกันอยู่ตลอดเวลา จนกลุ่มอื่น ๆ ต่างหันมามองกลุ่มของสมชายทั้งหมด สมชายปล่อยให้ 3 คนแย้งกันพูด โดยไม่ได้จัดการใด ๆ ทั้งสิ้น คาราทนไม่ได้จึงไปบอกครูว่าเพื่อน ๆ ตกลงกันไม่ได้ ครูเพชรจึงชี้แจงบทบาทของแต่ละบุคคลในการดำเนินการประชุม และถ้าใครจะพูดต้องยกมือขึ้นก่อน เมื่อประธานอนุญาตจึงพูดได้ ห้ามพูดแข่งหรือขัดจังหวะผู้อื่น

ในที่สัคกลุ่มของสมชายก็ลงมติว่าจะเล่าข่าวในชุมชน โดยให้ทุกคนหาข่าวมาเล่าให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟังก่อน ถ้าข่าวของใครดีและน่าสนใจมากที่สุด ก็จะได้รับเลือกเป็นตัวแทนของกลุ่มออกไปเล่าข่าวหน้าชั้นเรียน

บทบาทของครูเพชร

ฉันชื่อครูเพชร เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง บ่ายวันนี้นฉันเข้ามาชี้แจงให้นักเรียนดำเนินการประชุมปรึกษาหาหรือกันเรื่องเล่าข่าวในวันจันทร์หน้าที่จะถึงนี้ว่าจะเล่าข่าวอะไร ที่น่าที่ ใครเป็นผู้เล่า ให้เลขานุการจดบันทึก แล้วครูจะจับฉลากคัดเลือกกลุ่มอีกทีหนึ่ง แล้วฉันก็ออกไปนอกห้อง ฉันกลับเข้ามาอีกครั้งเมื่อคาราไปตาม และ

เข้ามาชี้แจงว่า ประธานดำเนินการประชุมมีหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่ม และยังมีหน้าที่ดูแลความ
ประพฤติดของสมาชิก เลขาที่คอยจดบันทึก สมาชิกจะร่วมอภิปราย เสนอความคิดเห็น และ
ออกเสียง ลงมติ ก่อนที่สมาชิกจะพูดให้ยกมือขึ้นก่อน ห้ามพูดแข่งหรือขัดจังหวะผู้อื่น

บทบาทของสมาชิก

ฉันชื่อสมชาย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ฉันเป็นคนพูดไม่เก่ง เมื่อเริ่ม
ดำเนินการประชุม ฉันจึงพูดว่า "มีใครจะเสนอความคิดเห็นเรื่องการเล่าข่าวในครั้งนี่ว่า
อย่างไรครับ" พอทุกคนแย้งกันพูด ฉันจึงนิ่งเอามือกุมศีรษะ พอครูเพชรชี้แจงบทบาทของ
ประธานใหม่ ฉันจึงมีความมั่นใจและเริ่มพูดใหม่ว่า "คราวนี้ใครจะพูดให้ยกมือก่อนนะครับ
และพูดทีละคน อย่าพูดแข่งหรือขัดจังหวะผู้อื่น ทุกคนคงทราบนะครับ" ฉันจะคอยเรียกชื่อสมาชิก
ที่ยังไม่ได้พูดและสรุปเมื่อเขาพูดจบแล้ว สุดท้ายให้สมาชิกลงมติโดยการยกมือถือเสียงข้างมาก

บทบาทของตำรวจ

ฉันชื่อตำรวจ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ฉันเป็นคนพูดเก่ง ไม่ยอมรับฟัง
ความคิดเห็นของผู้อื่น ครั้งแรกที่เริ่มการประชุม ฉันพูดว่า "เราน่าจะเล่าข่าวกีฬาเนะ สนุกคิ
ตื่นเต้นด้วย" พอวินัยพูด ฉันก็พูดว่า "ไม่เห็นน่าสนใจเลย ข่าวก็สำคัญว่า" ใครจะพูดอะไร
ฉันก็พูดว่า "ข่าวก็สำคัญว่า" เมื่อครูเพชรเข้ามาชี้แจงใหม่ฉันจึงต้องรอให้คนอื่นพูดจบก่อน
จึงยกมือขึ้น เมื่อสมชายออกพูดจึงพูดว่า "ข่าวกีฬานี้แหละเป็นข่าวที่น่าสนใจ มีทุกระดับ
หันสมัยคิ เพื่อน ๆ จะได้หันมาสนใจกีฬา โรงเรียนเราจะได้นักกีฬาคิ ๆ ฉันยินดีจะไปหา
มาเล่าให้เพื่อนฟัง"

บทบาทของวินัย

ฉันชื่อวินัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ฉันชอบแสดงความคิดเห็น ครั้งแรก
ที่เริ่มการประชุม ฉันพูดว่า "ผมว่าข่าวในชุมชนของเราเป็นข่าวที่น่าสนใจ หามาเล่าก็ง่าย
ผู้ฟังจะได้ทราบความก้าวหน้าของชุมชน" พอตำรวจพูดแข่งขึ้นมา ฉันก็ลุกขึ้นและพูดว่า "ข่าว
ชุมชนดีกว่า" เมื่อครูเพชรชี้แจงใหม่ ก่อนพูดฉันจึงยกมือและยังเสนอว่าควรเป็นข่าวในชุมชน
เช่นเดิม โดยให้ทุกคนไปหามาเล่าในกลุ่มก่อนคนละข่าว แล้วจึงคัดเลือกข่าวที่ดีที่สุด

บทบาทของปราวดี

ฉันชื่อปราวดี เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ฉันเป็นคนชอบพูด ครั้งแรกที่เริ่มการประชุม ฉันพูดว่า "เราน่าจะเล่าข่าวการทะเลาะกันของวินัยและคำร้องเกี่ยวกับกัน" ฉันจึงโกรธตอบโต้กันที่ เมื่อครูเพชรเข้ามาชี้แจงใหม่ ก่อนพูดฉันจึงขมื่อและสนับสนุนความคิดของวินัย

บทบาทของคาราวา

ฉันชื่อคาราวา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ฉันได้รับเลือกให้เป็นเลขานุการ ฉันว่าคาถาที่เพื่อนเกี่ยวกับกัน จึงดูไปตามครูเพชรเข้ามา เมื่อครูเพชรชี้แจงใหม่ ฉันจึงทำหน้าที่จดบันทึกการประชุม และขมื่อสนับสนุนว่าควรจะเสนอข่าวในชุมชน

ครั้งที่ 6

เรื่อง การรวบรวมด้านการพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ
2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการพูดกับเพื่อน ครู และผู้ใหญ่ ด้วยถ้อยคำสุภาพ

วิธีดำเนินการ

1. ครูขออาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ต้อยตึงผู้นำรัก" ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพูดด้วยถ้อยคำสุภาพกับบุคคลในสังคม
2. ครูแจกเอกสารให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดงโดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที
3. ให้ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของชน ส่วนนักเรียนที่ม่ได้แสดงให้คอยสังเกตพฤติกรรมการแสดงของเพื่อนแต่ละคน
4. เมื่อการแสดงบทบาทสมมติเสร็จสิ้นแล้ว ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

4.1 ต้อยตึงและนิภาเป็นชนอย่างไร

4.2 บุคคลใดที่นักเรียนควรมานำมาเป็นแบบอย่าง และบุคคลใดที่ไม่ควรมานำมาเป็นแบบอย่าง เพราะเหตุใด

4.3 ถ้านักเรียนเป็นนิภา นักเรียนควรปฏิบัติตนเช่นไร เพราะเหตุใด

4.4 เพราะเหตุใดต้อยตึงจึงได้รับเลือกจากเพื่อน ๗ ให้เป็นนักเรียนที่มีความประพฤติดี และพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ

5. ครูซักถามนักเรียน ให้แต่ละคนยกตัวอย่าง วิธีการพูดกับเพื่อน ๗ และผู้ใหญ่ ด้วยถ้อยคำสุภาพ ตามสถานการณ์ต่าง ๆ แล้วครูอธิบายสรุปเพิ่มเติมตามแนวสรุป พร้อมทั้งเน้นให้นำไปปฏิบัติจริงต่อไป

สื่อการจัดกิจกรรม

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ต้อยตึงผู้นำรัก"

แนวสรุป

การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ เป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้าน
การระงับอารมณ์เป็นการเคารพกันทางวาจา ที่จะต้องพูดจากับผู้อื่นแทน เพื่อน ครู และผู้ใหญ่
ด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน มีทางเลี่ยงในการพูดทุกครั้ง และใช้คำแทนชื่อตนเองได้เหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทของนักเรียน
2. สังเกตจากการยกตัวอย่างของนักเรียน

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง "ด้อยดิ่งผู้นำรัก"

เช้าวันหนึ่งด้อยดิ่งแต่งตัวเรียบร้อยแล้ว จึงหยิบหนังสือและห่อข้าวลงจากบ้าน เดินไปหาพ่อที่สวนผักหลังบ้านพร้อมกับยกมือไหว้พ่อที่กำลังรดน้ำผักอยู่ และบอกพ่อให้ทราบว่ากำลังจะไปโรงเรียน พ่อเงยหน้าขึ้นพร้อมกับหงกศีรษะรับการเคารพจากลูก และถามลูกว่า "ห่อข้าวไปหรือเปล่าลูก" "ห่อค่ะ" ด้อยดิ่งตอบแล้วรีบเดินไปโรงเรียน

วันนี้ด้อยดิ่งมาถึงโรงเรียนเข้าเช่นเคย ด้อยดิ่งมีงานที่จะต้องทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณหน้าห้องเรียนของตนเอง จึงรีบเดินเข้าห้องเรียนเพื่อจะเอากะเป๋หนังสือไปเก็บและทำงาน "ไม่ต้องรีบจนลูกนอนอย่างนั้นหรือจะ ประเดี๋ยวหล่นกะคะ" ครูสมทรงครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ทักขึ้น ด้อยดิ่งหยุดขงักเล็กน้อย พร้อมกับยกมือไหว้ ก่อนกล่าวคำสวัสดิกับครู ครูสมทรงกล่าวว่าคำสวัสดิตอบด้อยดิ่งพร้อมกับรับไหว้ และกล่าวกับด้อยดิ่งต่อไปว่า "ครูขอแสดงความยินดีกับเธอด้วยนะจะได้ที่ได้รับเลือกจากเพื่อน ๆ ในชั้นว่าเป็นนักเรียนตัวอย่างที่มีความประพฤติดีและพูดจาสุภาพ" ด้อยดิ่งยกมือไหว้และกล่าวขอบคุณกับคุณครู

ด้อยดิ่งวางหนังสือไว้บนโต๊ะแล้วรีบทำงานที่ตนรับผิดชอบร่วมกับเพื่อน 2 คน คือ สมศรี และอนันต์ ทุกคนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนอย่างขมักเขม้น ซึ่งใช้เวลาไม่นานนัก ห้องเรียนก็สะอาดเรียบร้อยเสร็จแล้ว ด้อยดิ่งก็ไปพบกับครูที่กำลังนั่งทำงานอยู่ที่โต๊ะ พร้อมกับบอกคุณครูด้วยถ้อยคำสุภาพว่า "คุณครูคะ หนูจะเก็บโต๊ะและทำความสะอาดโต๊ะของคุณครู หนูขออนุญาตนะคะ" ครูสมทรงยิ้ม เมื่อได้ยินด้อยดิ่งกล่าวคำขออนุญาต "ขอบใจมากจะด้อยดิ่ง" ครูพูดพร้อมกับลุกขึ้นเดินไปห้องพักครู ด้อยดิ่งจึงทำความสะอาดโต๊ะครูแล้วจัดให้เรียบร้อยเสร็จแล้วจึงออกเดินไปที่สนามหน้าหน้าเสาธงเพื่อเตรียมเข้าแถวเคารพธงชาติ

ด้อยดิ่งเดินผ่านมาทางหอประชุมก็พบกับนิภาที่กำลังนั่งร้องไห้ จึงเข้าไปถามและได้ทราบว่าเพื่อน ๆ ในห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ไม่มีใครพูดกับนิภา ทุกคนว่านิภาชอบพูดคำหยาบ พูดจาไม่สุภาพ ชอบพูดโกหก จนไม่มีใครเข้ากลุ่มร่วมทำงานด้วย ครูก็บอกให้นิภาปรับปรุงตัวเอง แต่นิภาไม่ทราบว่าจะทำอย่างไรดี ด้อยดิ่งจึงแนะนำว่านิภาควรจะหักห้ามกับ

เพื่อนและคนใหม่ โดยใช้คำแทนชื่อตนเองให้เหมาะสม อาจใช้คำว่า "ฉัน , เรา" แทนตัวเองและเรียกชื่อเพื่อนหรือนักเรียน เวลาคู่สนทนาทางเสียงว่า "ค่ะ , จะ" ตลอดทั้งอย่าพูดโกหกเพื่อน ให้พูดความจริงอยู่เสมอ นิกาก็รับปากว่าเธอจะพยายามลองทำดู

อีกสามวันต่อมาต้องตั้งพบนิภาที่สนามกีฬา เธอกำลังหัวเราะและยิ้มแฉ่งกับเพื่อน ๆ อย่างมีความสุข เมื่อนิภาเห็นต้องตั้งเธอรีบวิ่งเข้ามาหาแล้วบอกว่าเคียวนี้ฉันมีเพื่อนแล้ว คุณครูก็ชมว่าฉันพูดจาสุภาพขึ้นมาก พร้อมทั้งบอບใจต้องตั้งทำให้คำแนะนำ

บทบาทของตัวยิ่ง

ฉันชื่อตัวยิ่ง เป็นคนเรียบร้อย พูดจาไพเราะ มารยาทดี เพื่อน ๆ ทุกคนชอบฉัน และเลือกฉันเป็นนักเรียนตัวอย่างที่มีความประพฤติดีและพูดจาสุภาพ ฉันจะไหว้พ่อทุกครั้ง ก่อนไปโรงเรียน เมื่อถึงโรงเรียนก็จะสวัสดีคุณครู ฉันจะพูดจามีหางเสียงทุกครั้งทีพูดกับผู้ใหญ่ เช่น พ่อ และครู เข้าวันหนึ่งฉันพบนิการ้องให้อยู่ใต้ต้นไม้ เพราะไม่มีใครชอบเธอเลย ฉันจึง แนะนำให้นิกาพูดจาสุภาพ ไม่พูดคำหยาบ และพูดโกหก จนเพื่อน ๆ ชอบนิกา และนิกาก็ชอบใจฉัน

บทบาทของนิกา

ฉันชื่อนิกา ฉันเป็นคนพูดไม่สุภาพ ชอบพูดโกหก ไม่มีใครชอบฉันเลย เข้าวันหนึ่งฉันจึงนั่งร้องไห้ที่ใต้ต้นไม้ข้างหอประชุมโรงเรียน ตัวยิ่งเข้ามาปลอบใจและแนะนำให้ฉันปรับปรุงตัวเองในเรื่องพูดจา จนเพื่อน ๆ ในห้องเรียนชอบฉัน

บทบาทของพ่อ

ฉันเป็นพ่อของตัวยิ่ง ฉันทำสวนผักอยู่หลังบ้าน ก่อนไปโรงเรียนตัวยิ่งมายกมือไหว้ฉัน ฉันเงยหน้าขึ้นพร้อมกับผงกศีรษะรับการเคารพจากลูก และถามลูกว่าพ่อข้าวไปโรงเรียนหรือเปล่า

บทบาทของครูสมทรง

ฉันเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ที่ตัวยิ่งเรียนอยู่ เข้าวันหนึ่งตัวยิ่งเข้ามาในห้องเรียนอย่างรีบร้อน ฉันจึงตกใจและเตือนว่าจะหกล้ม และแสดงความยินดีที่ตัวยิ่งได้รับเลือกเป็นนักเรียนตัวอย่างที่มีความประพฤติดีและพูดจาสุภาพ ตัวยิ่งได้มาขออนุญาตทำความสะอาดโต๊ะของฉัน ฉันกล่าวอนุญาตแล้วเดินไปห้องพักรู

บทบาทของสมศรี

ฉันชื่อสมศรี เป็นนักเรียนห้องเดียวกับตัวยิ่ง ฉันมีหน้าที่รับผิดชอบทำความสะอาดห้องวันเดียวกับตัวยิ่งและอนันต์

บทบาทของอนันต์

ฉันทิออเนนค์ เป็นนักเรียนห้องเดียวกับค้อยดิง ฉันทิมีหน้าที่รับผิดชอบทำความสะอาด
ห้องวันเดียวกับค้อยดิงและสมศรี

ครั้งที่ 7

เรื่อง สามัคคีธรรมด้านวางแผนการทำงานร่วมกัน

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นผลของการทำงานที่มีและไม่มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักกำหนดแนวทาง และขั้นตอนการทำงานล่วงหน้า ตลอดจนการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบงาน

วิธีดำเนินการ

1. ครูดำเนินกิจกรรมเรื่อง "ผลงานของเรา" ดังต่อไปนี้
 - 1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน แล้วแจกบัตรกำหนดงานให้แต่ละกลุ่มทำงานภายในเวลา 25 นาที
 - 1.2 กลุ่มที่ 1 จะได้รับบัตรกำหนดงานว่า "ให้นักเรียนปั้นดินน้ำมันที่ครูแจกให้เป็นรูปเกี่ยวกับอะไรก็ได้ ที่มีลักษณะเป็นจำพวกเดียวกัน วางลงในแผ่นกระดาษแข็งที่ครูแจกให้"
 - 1.3 กลุ่มที่ 2 จะได้รับบัตรกำหนดงานเช่นเดียวกัน แต่จะบอกขั้นตอนการวางแผนการทำงานเพิ่มเติมว่า "ก่อนลงมือทำงานให้ร่วมกัน คิดว่าจะปั้นรูปเกี่ยวกับอะไร มีลักษณะอย่างไรและใครจะปั้นอะไรบ้าง"
 - 1.4 เมื่อเสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มแสดงผลงานของตน
 - 1.5 ครูซักถามนักเรียนแต่ละกลุ่ม เกี่ยวกับบรรยากาศในการทำงานของกลุ่ม ผลงานของแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร
 - 1.6 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด เกี่ยวกับผลของการทำงานที่มีและไม่มีการวางแผนการทำงานร่วมกันก่อนการทำงานว่าเป็นอย่างไร แตกต่างกันหรือไม่
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม (จากกลุ่มเดิมที่ทำกิจกรรมเรื่อง "ผลงานของเรา")

ร่วมกันคิดแล้วแสดงความคิดเห็นของตน ในการวางแผนประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นรูป "บ้าน" โดยให้แต่ละกลุ่มดำเนินการแต่งตั้งประธานและเลขา แล้วกำหนดขั้นตอนวางแผนการทำงาน ดังนี้คือ

- จะใช้เศษวัสดุอะไรบ้าง
- จะสร้างบ้านให้มีลักษณะอย่างไร
- แบ่งงานโดยวางแผนกันว่าใครจะทำอะไรบ้างในคราวหน้า (โดยจะเริ่ม

ลงมือทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในชั่วโมงหน้า)

3. ครูซักถามการวางแผนการทำงานของแต่ละกลุ่มเกี่ยวกับการกำหนดแนวทาง และขั้นตอนการทำงานของกลุ่ม ตลอดจนการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบงาน พร้อมทั้งสรุปเพิ่มเติมตามแนวสรุป

สื่อการจัดกิจกรรม

1. คินน้ำมันสีต่าง ๆ
2. กระดาษแข็ง

แนวสรุป

การวางแผนการทำงานร่วมกันเป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม ที่จะต้องร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแนวทาง และขั้นตอนการทำงานล่วงหน้า ตลอดจนแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ อันเป็นการเตรียมการทำงานด้วยความรอบคอบ งานจึงจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการพูดแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดขั้นตอนการทำงาน of นักเรียน

ครั้งที่ 8

เรื่อง สามัคคีธรรมด้านการทำงานร่วมกับเพื่อน

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับเพื่อน
2. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นแบบอย่างของวิธีการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน

วิธีดำเนินการ

1. ให้นักเรียนประดิษฐ์เศษวัสดุที่เตรียมมาจากการที่ได้วางแผนการทำงานร่วมกันไว้เมื่อชั่วโมงที่แล้วเป็นรูป "บ้าน" โดยใช้เวลาทำกิจกรรมนี้ 20 นาที
2. เมื่อเสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มตั้งชื่อบ้านของตน แล้วส่งตัวแทนออกมารายงานและอภิปรายตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้ พร้อมทั้งแสดงผลงาน
 - บรรยายภาคินการทำงานของกลุ่มเป็นอย่างไร
 - ปัญหาอุปสรรคที่พบในระหว่างการทำงาน และวิธีการแก้ไข
3. ครูฉายวิดีโอเทปเรื่อง "การทำงานเป็นกลุ่ม" และสรุปวิธีการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเพื่อเน้นความสำคัญของการทำงานร่วมกับเพื่อนตามแนวทางการสรุป ตลอดจนแบบอย่างของวิธีการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อนจากวิดีโอเทปเพื่อให้นักเรียนนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
5. สรุปท้ายกิจกรรมด้วยการให้ทุกคนร้องเพลงเป็นเครื่องเตือนใจในการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน เนื้อเพลงมีดังนี้

เพลงช่วยกันทำงาน

งานสิ่งใด	งานสิ่งใด	แน้นใจจะเลยทั้งป่อย
มัวแต่คอย	เฝ้าแต่คอย	หลงคอยแต่เกียจโหนกลอง
ไม่มีเสร็จ	ไม่มีเสร็จรับรอง	จำไว้ทุกคนต้อง
ทำงาน	เราต้องช่วยกัน	ช่วยกัน ช่วยกัน

สื่อการจัดกิจกรรม

1. เศษวัสดุต่าง ๆ เช่น กล้องกระดาษ กระป๋อง สมุด เศษไม้ไผ่ เป็นต้น
2. วีดิโอเทปเรื่อง "การทำงานเป็นกลุ่ม"
3. แผนภูมิเพลง "ช่วยกันทำงาน"

แนวสรุป

1. การทำงานร่วมกับเพื่อน ต้องอาศัยความร่วมมือเพรียง โดยทุกคนต้องเอาใจใส่ ต่องาน ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา นอกจากนี้ถ้างานสำเร็จ หรืองานผิดพลาดไป ก็ต้องพร้อมที่จะรับผิดชอบร่วมกัน มิใช่โทษคนใดคนหนึ่ง

2. ในสังคมประชาธิปไตยนั้น การทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน นับว่าเป็นลักษณะ อย่างหนึ่งของผู้ที่มีการพัฒนาประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม ที่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบในผลงาน ของกลุ่ม และร่วมกันปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มด้วย

การประเมินผล

สังเกตจากการทำงานร่วมกับเพื่อน การมีส่วนร่วมในการอภิปราย ชักถาม และสรุป สิ่งที่ได้เรียนในวันนี้

ครั้งที่ 9

เรื่อง ปัญญาธรรมด้านรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล

วิธีดำเนินการ

1. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องคำถามในวิชาต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนแต่ละคนลองตั้งคำถามในวิชาต่าง ๆ ที่ตนเองสงสัยอยากจะถามครูมาคนละ 1 คำถาม
2. ให้นักเรียนเล่นเกม "ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร" โดยนักเรียนนั่งเป็นวงกลม ครูแจกบัตรคำว่า ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร แล้วให้นักเรียนส่งบัตรคำต่อกันลักษณะตามเข็มนาฬิกา พร้อมทั้งร้องเพลงปรบมือเป็นจังหวะ
3. เมื่อครูเป่านกหวีดนักเรียนทุกคนต้องหยุดส่ง แล้วให้ตั้งคำถามตามบัตรคำที่มีอยู่ในมือ โดยครูดำเนินกิจกรรมเช่นนี้ 5 รอบ
4. แบ่งกลุ่มนักเรียนให้ดูรูปภาพเรื่อง "อาละดินกับตะเกียงวิเศษ" และให้แต่ละกลุ่มตั้งคำถามจากรูปภาพอย่างมีเหตุผลในการที่จะถามกลุ่มละ 5 คำถาม โดยเน้นว่าควรเป็นคำถามที่ขึ้นต้นด้วยคำว่าอะไร เพราะเหตุใด จะดีมาก
5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปวิธีตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล และวิจารณ์ข้อดี ข้อเสียของแต่ละคำถามว่ามีเหตุผลเหมาะสมที่จะถามในสิ่งที่ตนอยากทราบหรือไม่
6. ครูสรุปเพิ่มเติม โดยเน้นความสำคัญของการรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล และให้ข้อคิดในการนำไปปฏิบัติในการเรียน ตลอดจนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันตามแนวสรุป

สื่อการจัดกิจกรรม

1. เกม "ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร"
2. รูปภาพนิทานเรื่อง "อาละดินกับตะเกียงวิเศษ"

แนวสรุป

การรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล โดยรู้จักถามคำถามที่ขึ้นต้นว่า ทำไม และลงท้ายว่า อย่างไร เป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยคำนึงถึงธรรม ที่ต้องการถามผู้อื่นเมื่อไม่เข้าใจ หรือต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม ไม่ใช้ถามด้วยอารมณ์ที่ต้องการลงโทษผู้พูด หรือถามด้วยคำถามวกวนปราศจากเหตุผล

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 10

เรื่อง ปณฺหาธรรมคํานการใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักใช้เหตุผลในการตอบคำถาม

วิธีดำเนินการ

1. ครูดำเนินกิจกรรมเรื่อง "การดำเนินชีวิต" โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ครูและนักเรียนเสนาถึงเรื่องวิธีการฟัง ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการตอบคำถาม

1.2 ครูแจกภาพการดำเนินชีวิตของ บ่อม แก้ว ต้อ นิด เก้ และเอก ให้นักเรียนทุกคนได้ใช้เวลาคิด และตอบคำถามของครูว่านักเรียนอยากดำเนินชีวิตเหมือนใคร เพราะเหตุใด โดยนักเรียนทุกคนจะต้องบอกเหตุผลในการตอบคำถามของตนเอง

2. ครูดำเนินกิจกรรมเรื่อง "ปัญหาเขาวน" ตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ครูสนทนากับนักเรียนถึงลักษณะของคำถามที่นักเรียนจะต้องใช้เหตุผลในการตอบนั้นมีมากมาย พร้อมทั้งให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่าง และครูสนทนาเรื่องคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบเส้นแผนภูมิเขาคือ เป็นคำถามที่สามารถรู้คำตอบได้ง่าย แต่เราจะต้องมีเหตุผลในการตอบคำถามนั้นโดยตั้งใจฟัง และคิดอย่างมีเหตุผลก่อนที่จะตอบ ซึ่งคำถามต่าง ๆ ดังกล่าว เราเรียกว่า ปัญหาเขาวน

2.2 ครูนำแถบประโยคคำถามปัญหาเขาวนที่ 1 ดิคนกระดานคำ ถ้านักเรียนคนใดตอบได้ให้ยกมือขึ้นก่อนที่จะตอบ พร้อมทั้งบอกเหตุผลของตนเองในการตอบคำถามนั้นด้วย ต่อจากนั้นครูจึงเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง พร้อมทั้งเหตุผลในการตอบ แล้วจึงนำแถบประโยคคำถามที่ 2 ,3 , 4 และ 5 ดิคนกระดานต่อไป

3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปแนวทางกานำปณฺหาธรรมคํานการใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม ไปใช้ในการเรียนการสอนและชีวิตประจำวันตามแนวสรุป

สื่อการจัดกิจกรรม

1. รูปภาพการดำเนินชีวิตของป้อม แก้ว ค้อ นิด เก๋ และเอก
2. แผนประโยคปัญหาเขาวงกต 5 ประโยค ดังนี้
 - 2.1 ทราบ 3 กอง, ปูนขาว 2 กอง, ปูนซีเมนต์ 7 กอง เมื่อนำมารวมกัน
จะได้กี่กอง เพราะเหตุใด
คำตอบ 1 กอง
 - 2.2 ธงชาติผืนหนึ่งมี 3 สี ถ้านำมารวมกันสิบสองผืนจะได้กี่สี เพราะเหตุใด
คำตอบ 3 สี
 - 2.3 ถ้าทำเลข 0 สองตัวให้มีค่า โดยไม่ให้เลขศูนย์นี้หายไป เราจะทำอย่างไร
คำตอบ นำมาเรียงกันเป็นเลข 8
 - 2.4 สาลีนก 1 กิโลกรัม กับเหล็กนก 1 กิโลกรัม อะไรหนักกว่ากัน
เพราะอะไร
คำตอบ หนักเท่ากัน จะต่างกันที่ปริมาณ
 - 2.5 7 อาทิตย์ กับ 7 สัปดาห์ อย่างไหนมากกว่ากัน เพราะเหตุใด
คำตอบ 7 สัปดาห์มากกว่า เพราะ 7 สัปดาห์ หมายถึง วันทั้งเจ็ด
ส่วน 7 อาทิตย์ หมายถึง วันอาทิตย์วันเดียว

แนวสรุป

การใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม เป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตย
ด้านปัญญารวม ซึ่งจะต้องฟังผู้พูดก่อน รู้จักคิด แล้วจึงใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถามหรือ
การอภิปราย จะไม่ใช้อารมณ์หรือความพอใจของตนเองตอบคำถาม แต่จะใช้เหตุผลและ
หลักการที่ถูกต้องเสมอ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 11

เรื่อง ปัญญาธรรมด้านการพูดแสดงความคิดเห็น

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

วิธีดำเนินการ

1. ให้นักเรียนจัดดำเนินการประชุมเรื่อง "การจัดงานวันเปิดภาคเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยให้มีประธานดำเนินการประชุม และเลขานุการจดบันทึกการประชุม ส่วนนักเรียนที่เหลือเป็นสมาชิกที่เข้าร่วมการประชุม โดยมีกติกาและขั้นตอนดังนี้

1.1 ให้นักเรียนแต่งตั้งประธานชั่วคราวดำเนินการคัดเลือกประธานการประชุม และเลขานุการก่อน จึงดำเนินการประชุม

1.2 สมาชิกทุกคนต้องแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการประชุมอย่างมีเหตุผล

1.3 สมาชิกต้องพูดแสดงความคิดเห็น ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ไม่ใช้อารมณ์ของตนเป็นใหญ่ ก่อนที่จะตัดสินลงมติเป็นเหตุผลของกลุ่ม ไม่ให้ใช้วิธีการยกมือถือเสียงข้างมาก โดยไม่มีการพูดแสดงความคิดเห็นอย่างเด็ดขาด

2. เมื่อดำเนินการประชุมเสร็จแล้ว ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- บรรยายากศในการประชุมเป็นอย่างไร
- มีสมาชิกคนใดไม่ได้พูดแสดงความคิดเห็นบ้าง เพราะเหตุใด
- ประธานให้ข้อเสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็นอย่างไรบ้าง
- ข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมนี้ และการนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและการ

ดำเนินชีวิตประจำวัน

3. ครูสรุปเพิ่มเติมถึงความสำคัญของการพูดแสดงความคิดเห็นตามแนวสรุป

สื่อการจัดกิจกรรม

- บัตรกำหนดงานการดำเนินการประชุม

แนวสรุป

การพูดแสดงความคิดเห็นเป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยคำนึงถึงอารมณไม่ว่าจะเป็นการพูดสนับสนุน หรือคัดค้านผู้อื่น จะต้องมิให้อารมณ์ของตนเป็นใหญ่ รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะไม่แสดงกริยามารยาทอันไม่สมควรในระหว่างที่ผู้อื่นกำลังแสดงความคิดเห็น เช่น พูดขี้เฒ่าลอย ๆ ทำเสียงดัง แต่จะฟังผู้อื่นพร้อมกับคิดตามไปด้วยจนจบจึงพิจารณาว่าควรคัดค้านหรือสนับสนุน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการพูดแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ครั้งที่ 12

เรื่อง ปัจฉินิเทศ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยตามที่นักเรียนได้เรียนรู้มา ตลอดจนการนำพฤติกรรมประชาธิปไตยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อไป

วิธีดำเนินการ

1. ครูซักถามและทบทวนความหมายของพฤติกรรมประชาธิปไตย อีกทั้งการแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตย ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนหรือในชีวิตประจำวัน

2. ให้นักเรียนชมวิดีโอเทปเรื่อง "ประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา" แล้วครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- พฤติกรรมประชาธิปไตยที่นักเรียนได้ชมจากวิดีโอเทป แสดงออกได้อย่างไรบ้าง และอยู่ในกิจกรรมอะไรของโรงเรียน

- นักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยได้อย่างไรบ้าง

3. ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยนี้ นักเรียนได้แง่คิดอะไรบ้าง และได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนไปมากน้อยเพียงใด

4. ครูสรุปเพิ่มเติมแล้วกล่าวคำอำลา พร้อมทั้งให้สมาชิกทุกคนจับมือกันเป็นวงกลมร้องเพลง "ลา"

สื่อการจัดกิจกรรม

1. วิดีโอเทป เรื่อง "ประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา"

2. แผนภูมิเพลง "ลา" มีเนื้อร้องดังนี้

เพลงลา

ลาลาก่อน	จำจระต้องขอลา	ลาแล้วไอ้แก้วดา
ถึงเวลาจำลาจากจระ ๗		
จำลาจาก	จำพรากจากดวงใจ	ถึงตัวที่นอญู่ไกล
แต่หัวใจยังฝฝถึงเธอ ๗		
ขอรักกัน	ทุกวันฉันขอรักเธอ	จากไปหัวใจพริ้วเพื่อ ๗
ฉันรักเธอแต่เพียงผู้เดียว	ฉัน.....รักเธอแต่เพียงผู้เดียว	

การประเมินผล

- สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น

โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย

การสอนแบบปกติเรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย ประกอบด้วยหัวข้อ
ต่าง ๆ 8 หัวข้อ ใช้เวลา 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
1.	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพ บรรยากาศที่ดีในการเริ่ม ต้นทำกิจกรรมร่วมกัน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบ จุดมุ่งหมายและลักษณะ ของการสอนแบบปกติ เรื่อง	1. สร้างความรู้จักคุ้นเคย ระหว่างครูและนักเรียน โดยครู แนะนำตนเองและให้นักเรียน แนะนำตนเอง 1.1 ครูให้นักเรียนนั่งเป็นวง กลม และสอนร้องเพลง "ยินดีที่ รู้จัก" จากแผนภูมิประมาณ 2 - 3 เที้ยว พร้อมทั้งปรบมือ พร้อม ๆ กัน 1.2 ให้นักเรียนร้องเพลง ดังกล่าวพร้อมทั้งเดินไปจำเมื่อ เพื่อนเข่าเบา ๆ ไปรอบวง ตามเข็มนาฬิกา 2. ครูอธิบายจุดมุ่งหมายและ ลักษณะของการสอนแบบปกติ เรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
		พฤติกรรมประชาธิปไตย	3. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและนัดหมาย สถานที่ วัน เวลาที่จะพบกันในครั้งต่อไป	
2	พฤติกรรมประชาธิปไตย	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตย 2. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายและองค์ประกอบของประชาธิปไตย	1. ครูอธิบายเกี่ยวกับการปกครองของประเทศไทยในปัจจุบัน 2. ครูอธิบายความหมายและองค์ประกอบของพฤติกรรมประชาธิปไตย พร้อมทั้งยกตัวอย่างลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตย 2. ครูอธิบายความหมายและองค์ประกอบของพฤติกรรมประชาธิปไตย พร้อมทั้งยกตัวอย่างลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตย 3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและช่วยกันสรุปถึง	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			ความหมายขององค์ประกอบของ พฤติกรรมประชาธิปไตย	
3	การระดม การเคารพซึ่ง กันและกัน ด้านการตั้งใจ ฟังในขณะที่ผู้ อื่นกำลังพูด	1. เพื่อให้นักเรียน ลักษณะการตั้งใจฟัง ในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด	1. ครูสนทนากับนักเรียนถึง ประสบการณ์ที่นักเรียนเคยปฏิบัติ ในการตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่น กำลังพูด 2. ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติม ถึงประโยชน์ของการตั้งใจฟัง ในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด 3. ครูสรุปถึงการตั้งใจฟังในขณะที่ ผู้อื่นกำลังพูด ที่มีส่วนสัมพันธ์กับ พฤติกรรมประชาธิปไตย พร้อมทั้ง เน้นให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม	50 นาที
4	การระดม ด้านการตั้งใจ ฟังในขณะที่ ผู้อื่นกำลังพูด	1. เพื่อให้นักเรียน บอกประโยชน์ของ การตั้งใจฟังในขณะที่ ผู้อื่นกำลังพูด	1. ครูซักถามนักเรียนถึง ประโยชน์ที่ได้รับจากการตั้งใจฟัง ในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด 2. ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติมถึง	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			ประโยชน์ของการตั้งใจฟังในขณะ ที่ผู้อื่นกำลังพูด 3. ครูสรุปถึงการตั้งใจฟังในขณะ ที่ผู้อื่นกำลังพูด ที่มีส่วนสัมพันธ์กับ พฤติกรรมประชาธิปไตย พร้อมทั้ง แนะนำให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม	
5	การระดม ด้านการยกมือ ขออนุญาต ก่อนที่จะพูด	1. เพื่อให้นักเรียน เห็นความสำคัญของ การยกมือขออนุญาต ก่อนที่จะพูด	1. ครูเล่าเรื่อง "ข่าวสั้น" วันจันทร์" ให้นักเรียนฟัง 2. ครูอธิบายวิธีการและผลดีของ การยกมือขออนุญาตประธานหรือ ผู้ที่กำลังพูดทุกครั้งก่อนที่จะพูด 3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป และเห็นความสำคัญของการยกมือ ก่อนที่จะพูดว่า เป็นลักษณะหนึ่ง ของผู้มีพฤติกรรมประชาธิปไตย ทางด้านคารวะธรรม และให้นัก เรียนนำไปปฏิบัติ 4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
6	การระดม ด้านการพูด ด้วยถ้อยคำ สุภาพ	1. เพื่อให้นักเรียน เห็นความสำคัญของ การพูดด้วยถ้อยคำ สุภาพ 2. เพื่อให้นักเรียน บอกวิธีการพูดกับ เพื่อน ครู และผู้ใหญ่ ด้วยถ้อยคำสุภาพ	1. ครูเล่าเรื่อง "ด้อยตั้งผู้นำรัก ให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียน อภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดให้ 2. ครูสรุปให้นักเรียนเห็นความ สำคัญของการพูดด้วยถ้อยคำ สุภาพเพิ่มเติมจากเรื่อง "ด้อยตั้ง ผู้นำรัก" 3. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่าง การพูดกับเพื่อน ครู และผู้ใหญ่ ด้วยถ้อยคำสุภาพตามสถานการณ์ ต่าง ๆ ประมาณ 2-3 ประโยค แล้วครูอธิบายเพิ่มเติม 4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่า การพูดด้วยถ้อยคำสุภาพเป็น ลักษณะหนึ่งของผู้มีคุณธรรม ประชาธิปไตยด้านการระดม	50 นาที
7	สามัคคีธรรมะ การร่วมมือ และประสาน	1. เพื่อให้นักเรียน ได้ทราบวิธีการ กำหนดแนวทาง และ	1. ครูอธิบายวิธีการกำหนด แนวทาง และขั้นตอนของการ ทำงานล่วงหน้า ตลอดจนการแบ่ง	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
	งานกันด้าน การวางแผน การทำงาน ร่วมกัน	ขั้นตอนของการ ทำงานล่วงหน้าตลอด จนการแบ่งหน้าที่กัน รับผิดชอบ	หน้าที่กันรับผิดชอบ พร้อมทั้งยก ตัวอย่างประกอบ 2. ครูแจกบัตรกำหนดงานภาระ นั้นคือน้ำมันเป็นรูปเกี่ยวกับอะไร ก็ได้ ที่มีลักษณะเป็นจำพวกเดี๋ยวน กัน ให้นักเรียนช่วยกันบอกขั้นตอน ของการทำงานล่วงหน้า และการ แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบแล้วครูสรุป เพิ่มเติมจากคำตอบของนักเรียน 3. ครูสรุปว่าการวางแผนการ ทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นลักษณะ หนึ่งของผู้ที่รับผิดชอบ ประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม 4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม	
8	สามัคคีธรรม ด้านการ ทำงานร่วมกับ เพื่อน	1. เพื่อให้นักเรียน ได้เห็นความสำคัญ ของการทำงาน ร่วมกับเพื่อน	1. ครูยกกรณีตัวอย่างการทำงาน เรื่อง "บ้าน" 2. ครูซักถามลักษณะการทำงาน	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			ของกรณีตัวอย่างดังกล่าว และอธิบายวิธีการทำงานร่วมกับเพื่อน 3. ครูสรุปว่าการทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม 4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและให้ร้องเพลง"ช่วยกันทำงาน"ร่วมกัน	
9	ปัญหาธรรม : การใช้เหตุผลในการทำงานและการแก้ปัญหาด้วยกันด้านรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล	1. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล	1. ครูอธิบายวิธีการตั้งคำถามอย่างมีเหตุผลว่าควรจะประกอบด้วยคำว่า อย่างไร เพราะเหตุไร เพราะเหตุใดให้มากที่สุด พร้อมทั้งให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่าง 2. ครูอธิบายและสรุปข้อดีข้อเสียของคำถามประเภทภาพเรื่อง "อาละดินกับตะเกียงวิเศษ" ว่ามีเหตุผลเหมาะสมหรือไม่	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
			3. ครูสรุปว่าการรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล เป็นลักษณะหนึ่งของผู้มีพฤติกรรมประชาธิปไตย 4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม	
10	ปัญหาธรรม ด้านการใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม	1. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักการใช้เหตุผลในการตอบคำถาม	1. ครูยกตัวอย่างการตอบคำถามจากรูปภาพการดำเนินชีวิตของป้อม แก้ว ต้อ นิด เก๋ และเอก 2. ครูซักถามและสรุปการตอบคำถามจากเรื่องดังกล่าวว่ามีเหตุผลดีพอหรือไม่ 3. ครูสรุปว่าการรู้จักใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม เป็นลักษณะหนึ่งของผู้มีพฤติกรรมประชาธิปไตย 4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม	50 นาที
11	ปัญหาธรรม ด้านการพูดแสดงความ	1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการพูดแสดงความ	1. ครูเล่าเรื่อง "การประชุมจัดงานวันปิดภาคเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" ให้	50 นาที

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เวลา
	คิดเห็น	คิดเห็น	นักเขียน 2. ครูอธิบายวิธีการแสดงความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ ในเรื่องดังกล่าวว่าเป็นอย่างไร 3. ครูสรุปว่าการนำเสนอความคิดเห็น เป็นลักษณะหนึ่งของผู้เหตุการณ์ประชาธิปไตยด้านปัญหาธรรม	
12	ปัจจัยนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนได้สรุปเนื้อหาเหตุการณ์ประชาธิปไตย	1. ครูสรุปความหมายและองค์ประกอบของเหตุการณ์ประชาธิปไตย ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนเหตุการณ์ประชาธิปไตยทั้งหมดที่ผ่านมา 3. ให้นักเรียนร้องเพลง "ลา"	50 นาที

ครั้งที่ 1

เรื่อง การปฐมนิเทศ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศที่ดีในการเริ่มต้นทำกิจกรรมร่วมกัน
2. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมาย และลักษณะของการสอนแบบปกติเรื่อง

พฤติกรรมประชาธิปไตย

วิธีดำเนินการ

1. สร้างความรู้จักคุ้นเคยระหว่างครูและนักเรียน โดยครูแนะนำตนเอง และให้นักเรียนแนะนำตนเอง

1.1 ครูให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมและร้องเพลง "ยินดีที่รู้จัก" จากแผนภูมิประมาณ 2 - 3 เที้ยว พร้อมทั้งปรบมือพร้อม ๆ กัน

1.2 ให้นักเรียนร้องเพลงดังกล่าวพร้อมทั้งเดินไปจับมือเพื่อนซ้ายขวา ๗ ไปรอบวงตามเข็มนาฬิกา

2. ครูชี้แจงจุดมุ่งหมายและลักษณะการสอนแบบปกติเรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และโต้ถามสถานที่ วัน เวลา ที่จะพบกันใน

ครั้งต่อไป

สื่อการจัดกิจกรรม

1. สืบเนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สืบเนื่องจากการซักถามของนักเรียน

ครั้งที่ 2

เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย และองค์ประกอบของพฤติกรรมประชาธิปไตย

วิธีดำเนินการ

1. ครูอธิบายเกี่ยวกับการปกครองของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยเน้น
ความสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. ให้นักเรียนช่วยกันแยกตัวอย่างลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ละคน
ตามประสบการณ์ที่นักเรียนเคยพบ แล้วครูสรุปเพิ่มเติม
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนในวันนี้

สื่อการจัดกิจกรรม

- แผนภูมิเนื้อหาความหมายและองค์ประกอบของพฤติกรรมประชาธิปไตย

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน
2. สังเกตจากการยกตัวอย่างของนักเรียน
3. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน

ครั้งที่ 3

เรื่อง การระดมความคิดเห็นทั้งในและที่ผู้อื่นกำลังพูด

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนบอกลักษณะการตั้งใจฟังในและที่ผู้อื่นกำลังพูด

วิธีดำเนินการ

1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงประสบการณ์ที่นักเรียนเคยปฏิบัติในการตั้งใจฟังในและที่ผู้อื่นกำลังพูดทีละคน
2. ครูบรรยายเกี่ยวกับลักษณะของการตั้งใจฟังในและที่ผู้อื่นกำลังพูด โดยใช้แผนภูมิประกอบ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ แล้วซักถามนักเรียน
3. ครูสรุปว่า "การตั้งใจฟังในและที่ผู้อื่นกำลังพูดเป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการระดม ที่จะต้องฟังแล้วคิดตามไปด้วยว่าอะไรถูกต้องหรือไม่"
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

สื่อการจัดกิจกรรม

- แผนภูมิเนื้อหาสาระการฟังที่ดี

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน

ครั้งที่ 4

เรื่อง การวาระธรรมด้านการตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด

วิธีดำเนินการ

1. ครูซักถามประโยชน์ที่ได้รับจากการตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดในชีวิตประจำวันที่นักเรียนเคยปฏิบัติ พร้อมทั้งให้ยกตัวอย่างทีละคน
2. ครูสรุปและอธิบายเพิ่มเติมถึงประโยชน์ของการตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดโดยใช้แผนภูมิประกอบ
3. ครูสรุปถึงการตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดว่ามีส่วนสัมพันธ์กับการแสดงออกถึงการเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตย และเน้นแนวทางในการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

สื่อการจัดกิจกรรม

- แผนภูมิเนื้อหาประโยชน์ที่ได้รับจากการฟัง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามและยกตัวอย่างของนักเรียน
2. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน

ครั้งที่ 5

เรื่อง การรวบรวมคำให้การยอมรับขออนุญาตก่อนที่จะพูด

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการยอมรับขออนุญาตก่อนที่จะพูด

วิธีดำเนินการ

1. ครูเล่าเรื่อง "ข่าวสั้นวันจันทร์" ให้นักเรียนฟัง เมื่อครูเล่าจบแล้วให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

- การที่การประชุมครั้งแรกนี้ไม่สามารถดำเนินไปได้เพราะเหตุใด
- ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกนักเรียนจะแก้ปัญหาอย่างไร
- นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของคาราหรือไม่ว่า เพราะเหตุใด
- นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากเรื่อง "ข่าวสั้นวันจันทร์"

2. ครูอธิบายเพิ่มเติมถึงวิธีการและผลดีของการยอมรับขออนุญาตก่อนพูด

3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป และเน้นความสำคัญของการยอมรับขออนุญาตก่อนพูดว่า เป็นลักษณะหนึ่งของผู้มีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการระดม ที่จะต้องรู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น ให้เกียรติในขณะที่เขากำลังพูด ช่วยไม่ให้เกิดการพูดแข่งหรือขัดจังหวะผู้อื่น พร้อมทั้งเน้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

สื่อการจัดกิจกรรม

- เอกสารเรื่องสั้น "ข่าวสั้นวันจันทร์"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน
2. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน

ครั้งที่ 6

เรื่อง การระดมความคิดเห็นการพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ
2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการพูดกับเพื่อน ครู และผู้ใหญ่ ด้วยถ้อยคำสุภาพ

วิธีดำเนินการ

1. ครูเล่าเรื่อง "ต้อยตึงผู้น่ารัก" ให้นักเรียนฟัง เมื่อครูเล่าจบแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- ต้อยตึง กับนิภา เป็นคนอย่างไร

- บุคคลใดที่นักเรียนควรมานำมาเป็นแบบอย่าง และบุคคลใดที่นักเรียนไม่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง เพราะเหตุใด

- ถ้านักเรียนเป็นนิภา นักเรียนควรจะปฏิบัติตนเช่นไร เพราะเหตุใด

- เพราะเหตุใดต้อยตึงจึงได้รับเลือกจากเพื่อน ๆ ว่าเป็นนักเรียนที่มีความ

ประพฤติดีและพูดจาสุภาพ

2. ครูสรุปให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพเพิ่มเติมจากเรื่อง "ต้อยตึงผู้น่ารัก"

3. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการพูดกับเพื่อน ครู และผู้ใหญ่ ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ประมาณ 2 - 3 ประโยค แล้วครูอธิบายเพิ่มเติม

4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่า "การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ เป็นลักษณะหนึ่งของผู้มีพฤติกรรมประชาธิปไตยในด้านการระดมความคิดเห็น เป็นการเคารพในทางวาจา ที่จะต้องพูดกับผู้อื่นด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน มีหางเสียงในการพูดทุกครั้ง และใช้คำแทนชื่อได้เหมาะสม" พร้อมทั้งเน้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

5. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

สื่อการจัดกิจกรรม

- เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "ต้อยคิ่งผู้น่ารัก"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการอภิปรายและคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการยกตัวอย่างของนักเรียน

ครั้งที่ 7

เรื่อง สามัคคีธรรมด้านวางแผนการทำงานร่วมกัน

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบวิธีการกำหนดแนวทาง และขั้นตอนของการทำงานล่วงหน้า ตลอดจนการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ

วิธีดำเนินการ

1. ครูอธิบายการกำหนดแนวทาง และขั้นตอนของการทำงานล่วงหน้า ตลอดจนการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ
2. ครูแจกบัตรกำหนดงานการปั้นดินน้ำมันเป็นรูปเกี่ยวกับอะไรก็ได้ ที่มีลักษณะเป็นจำพวกเดียวกัน ให้นักเรียนช่วยกันบอกขั้นตอนของการทำงานล่วงหน้า และการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ แล้วครูจดคำตอบลงบนกระดานดำ สรุปให้นักเรียนฟังจากคำตอบของนักเรียน
3. ครูสรุปให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนการทำงานร่วมกัน ว่า "การวางแผนการทำงานร่วมกันเป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีการรวมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมที่จะต้องร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแนวทาง ขั้นตอนการทำงานล่วงหน้า และแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ เพื่อเตรียมการทำงานด้วยความรอบคอบ งานจึงจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี"
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

สื่อการจัดกิจกรรม

- บัตรกำหนดงาน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบของนักเรียน
2. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน

ครั้งที่ 8

เรื่อง สำนึกจิตธรรมค้ำการทำงานร่วมกับเพื่อน

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกับเพื่อน

วิธีดำเนินการ

1. ครูเล่ากรณีตัวอย่างการทำงานร่วมกับเพื่อนเรื่อง "บ้าน"
2. ครูซักถามลักษณะการทำงานของกรณีตัวอย่างเพื่อเน้นความสำคัญของการทำงานร่วมกับเพื่อนตามหัวข้อต่อไปนี้
 - ลักษณะการทำงานของกลุ่มเชื้อและกลุ่มสิ่งมีชีวิต แตกต่างกันอย่างไ
 - ทำในกลุ่มสิ่งมีชีวิตจึงทำงานไม่สำเร็จตามเวลาที่ครูกล่าวกำหนด
 - ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกอยู่ในกลุ่มสิ่งมีชีวิตนักเรียนจะแก้ปัญหาอย่างไร
3. ครูอธิบายวิธีการทำงานเพิ่มเติมว่า "การทำงานร่วมกับเพื่อนต้องอาศัย ความพร้อมเพรียงโดยทุกคนต้องเอาใจใส่ต้องงาน ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา นอกจากนี้ ถ้างานสำเร็จ หรืองานผิดพลาดไป ก็ต้องพร้อมที่จะรับผิดชอบร่วมกัน มีขันโทษคนใดคนหนึ่ง"
4. ครูสรุปว่าการทำงานร่วมกับเพื่อน เป็นลักษณะหนึ่งของผู้มีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสำนึกจิตธรรม ที่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบในผลงานของกลุ่ม และร่วมกันปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มด้วย
5. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และให้ร้องเพลง "ช่วยกันทำงาน" พร้อมกัน

สื่อการจัดกิจกรรม

1. กรณีตัวอย่างเรื่อง "บ้าน"
2. แผนภูมิเพลง "ช่วยกันทำงาน"

การประเมินผล

1. สังเกตจากทบทวนปริยายและซักถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

กรณีตัวอย่างเรื่อง "บ้าน"

ในชั่วโมงงานประดิษฐ์ครูได้แยกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบ้านนาทะเล ซึ่งมี 16 คน ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ตั้งชื่อกลุ่มว่ากลุ่มเสือ และกลุ่มสิงห์โต ให้แต่ละกลุ่มสร้างบ้านที่นำอยู่จากเศษวัสดุที่นักเรียนพอจะหาได้ในห้องเรียน กลุ่มเสือได้ดำเนินการเลือกประธานกลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม ประธานกลุ่มให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นว่าจะจัดบ้านที่นำอยู่อย่างไร โดยใช้เวลาวางแผนการทำงานเสร็จแล้ว จึงลงมือสร้างบ้านได้สำเร็จ ภายในเวลาที่ครูกำหนด ส่วนกลุ่มสิงห์โตนั้นพอรับฟังคำสั่งของครู ต่างก็ช่วยกันหาเศษวัสดุมากองไว้มากมาย แล้วจึงลงมือช่วยกันสร้างตามความพอใจของแต่ละคน จนหมดเวลาบ้านก็ยังไม่สำเร็จเป็นหลัง

ครั้งที่ 9

เรื่อง ปัญหารวมคำถามรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล

วิธีดำเนินการ

1. ครูอธิบายวิธีการตั้งคำถามอย่างมีเหตุผลว่าควรประกอบด้วยคำว่า อย่างไร เพราะเหตุใด ใ้มากที่สุด ไม่ควรถามเพื่อให้ผู้ตอบรับหรือปฏิเสธเท่านั้น พร้อมทั้งให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างคนละ 1 คำถาม
2. ให้นักเรียนดูรูปภาพประกอบนิทานเรื่อง "อาละดินกับตะเกียงวิเศษ" พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำถามประเภทภาพ ประมาณ 5 คำถาม ให้นักเรียนวิจารณ์คำถามเหล่านั้น มีข้อดี ข้อเสีย และเหตุผลเหมาะสมหรือไม่ ควรแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง
3. ครูสรุปว่า "การรู้จักตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล เป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านปัญหารวม ที่ต้องการถามผู้อื่นเมื่อไม่เข้าใจ หรือต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม ไม่ใช้ถามด้วยอารมณ์ที่ต้องการจะลงโทษ หรือถามด้วยคำถามวกวนปราศจากเหตุผล" และเน้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติในการเรียนการสอนและชีวิตประจำวันต่อไป
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

สื่อการจัดกิจกรรม

- รูปภาพประกอบนิทานเรื่อง "อาละดินกับตะเกียงวิเศษ"

การประเมินผล

- สังเกตจากการตอบคำถามและซักถามของนักเรียน

ครั้งที่ 10

เรื่อง นโยบายธรรมดำนการวิจัยเหตุผลประกอบในการตอบคำถาม

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักการใช้เหตุผลในการตอบคำถาม

วิธีดำเนินการ

1. ครูยกตัวอย่างการตอบคำถามจากรูปภาพการดำเนินชีวิตของ ป่อม แก้ว ค้อ นิด เก้ และเอก พร้อมทั้งให้นักเรียนดูรูปภาพประกอบ
2. ครูซักถามและสรุปการตอบคำถามจากเรื่องดังกล่าวว่า มีเหตุผลดีหรือไม่ ควรแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเหตุผลในการตอบคำถามของใครบ้าง แล้วให้นักเรียนช่วยกันคิด
3. ครูสรุปว่า "การรู้จักใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม เป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านปัญญาธรรม ซึ่งจะต้องฟังผู้พูดก่อน รู้จักคิดตาม แล้วจึงใช้เหตุผลประกอบในการตอบคำถามหรือการอภิปราย จะไม่ใช้อารมณ์หรือความพอใจของตนเอง เวลาตอบคำถาม แต่จะใช้เหตุผลและหลักการที่ถูกต้องเสมอ" และเน้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

สื่อการจัดกิจกรรม

- รูปภาพการดำเนินชีวิตของป่อม แก้ว ค้อ นิด เก้ และเอก

การประเมินผล

- สังเกตจากการตอบคำถาม และซักถามของนักเรียน

ครั้งที่ 11

เรื่อง ปัญหารวมด้านการพูดแสดงความคิดเห็น

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ การพูดแสดงความคิดเห็น

วิธีดำเนินการ

1. ครูเล่าเรื่อง "การประชุมจัดงานวันปิดภาคเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" ให้นักเรียนฟัง และตอบคำถามตามหัวข้อต่อไปนี้
 - ประธานมีวิธีการดำเนินการประชุมอย่างไร
 - ถ้านักเรียนเป็นสมบัติ นักเรียนจะสามารถดำเนินการประชุมได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
 - สมาชิกในชั้นนี้ต้องทำอะไรบ้างขณะที่ดำเนินการประชุม
 - ข้อคิดที่ได้จากการฟังเรื่องนี้
2. ครูอธิบายวิธีการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในเรื่องนี้ว่าเป็นอย่างไรบ้างเพิ่มเติม
3. ครูสรุปว่า "การพูดแสดงความคิดเห็น เป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่รับผิดชอบประชาธิปไตยด้านปัญหารวม ไม่ว่าจะเป็นการพูดสนับสนุน หรือคัดค้านผู้อื่น จะต้องไม่เหตุผลไม่ใช้อารมณ์ของตนเป็นใหญ่ รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น"
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

สื่อการจัดกิจกรรม

- เรื่องสั้นเรื่อง "การประชุมจัดงานวันปิดภาคเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน

เรื่องสั้น เรื่อง "การประชุมจัดงานวันปิดภาคเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5"

สมบัติเป็นหัวหน้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครูได้มอบหมายให้เขาเป็นผู้ดำเนินการประชุม นักเรียนในชั้นเกี่ยวกับการจัดงานวันปิดภาคเรียน เขาเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็นว่าควรจะมีกิจกรรมอะไรบ้าง ต้องเตรียมสิ่งใดบ้าง และใครจะทำหน้าที่อะไร สมาชิกบางคนก็พูดมากจับประเด็นไม่ได้ว่าจะทำอะไรแน่ บางคนก็ไม่ยอมพูด สมบัติพยายามกระตุ้นให้สมาชิกพูดแสดงความคิดเห็นให้ตรงประเด็น ส่วนคนที่ไม่พูดก็พยายามเรียกชื่อเขาไม่ให้เขาคอยขมื่อที่จะลงมติเท่านั้น สมบัติต้องทำงานหนักมากกว่าการประชุมจะเสร็จสิ้นลง และหาข้อยุติของกลุ่มได้ ครูเข้ามาชมเชยเขาที่สามารถดำเนินการประชุมได้เก่งมาก หวังแนะนำให้เพื่อนเอาเขาเป็นตัวอย่างในการเป็นประธานดำเนินการประชุม ทุกคนก็ปรบมือให้กับสมบัติ

ครั้งที่ 12

เรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ให้นักเรียนได้สรุปเนื้อหาของพฤติกรรมประชาธิปไตย

วิธีดำเนินการ

1. ครูชี้แจงกับนักเรียนว่า "การสอนเรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตยได้ดำเนินมาถึงครั้งสุดท้ายที่เราจะได้พบกันแล้ว ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ผ่านมาว่า ทำให้ได้ข้อคิดอะไรบ้าง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปมากน้อยเพียงใด"

2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความหมายและองค์ประกอบของพฤติกรรมประชาธิปไตย จากที่เรียนมาแล้ว พร้อมทั้งแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเพิ่มเติม

4. ครูกล่าวคำอำลา พร้อมทั้งให้สมาชิกทุกคนจับมือกันเป็นวงกลมร้องเพลง "ลา"

สื่อการจัดกิจกรรม

- แผนภูมิ เพลง "ลา"

การประเมินผล

- สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น ซักถาม และร่วมสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน

ภาคผนวก ข

- คณะแผนเหตุการณ์ประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลองโดย
ใช้ชุดการแนะแนวเรื่องเหตุการณ์ประชาธิปไตย
- คณะแผนเหตุการณ์ประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

ตาราง 7 คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลองโดยใช้
ชุดการแนะนำเรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	17	41
2	26	52
3	25	48
4	23	52
5	21	48
6	11	55
7	20	39
8	22	32

ตาราง 8 คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	21	29
2	18	31
3	25	31
4	17	39
5	23	26
6	21	32
7	21	29
8	17	31

ภาคผนวก ค

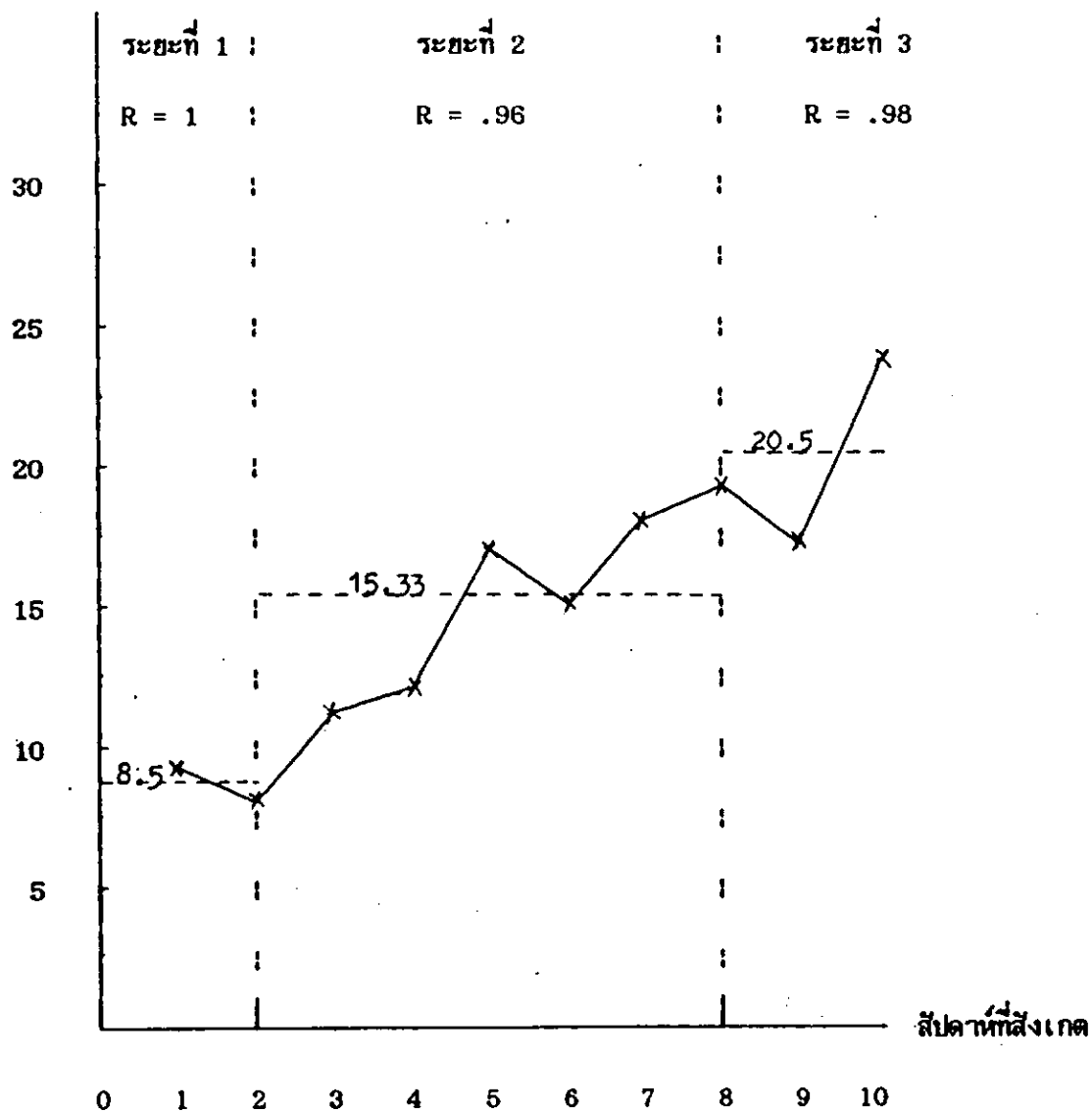
ภาพประกอบความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นรายบุคคล

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นรายบุคคลของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ตลอดระยะเวลา 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะเริ่มต้นพฤติกรรม ระยะที่ 2 ระยะทดลอง

และระยะที่ 3 ระยะหลังทดลอง ปรากฏผลดังตารางในภาพประกอบที่ 5 - 20

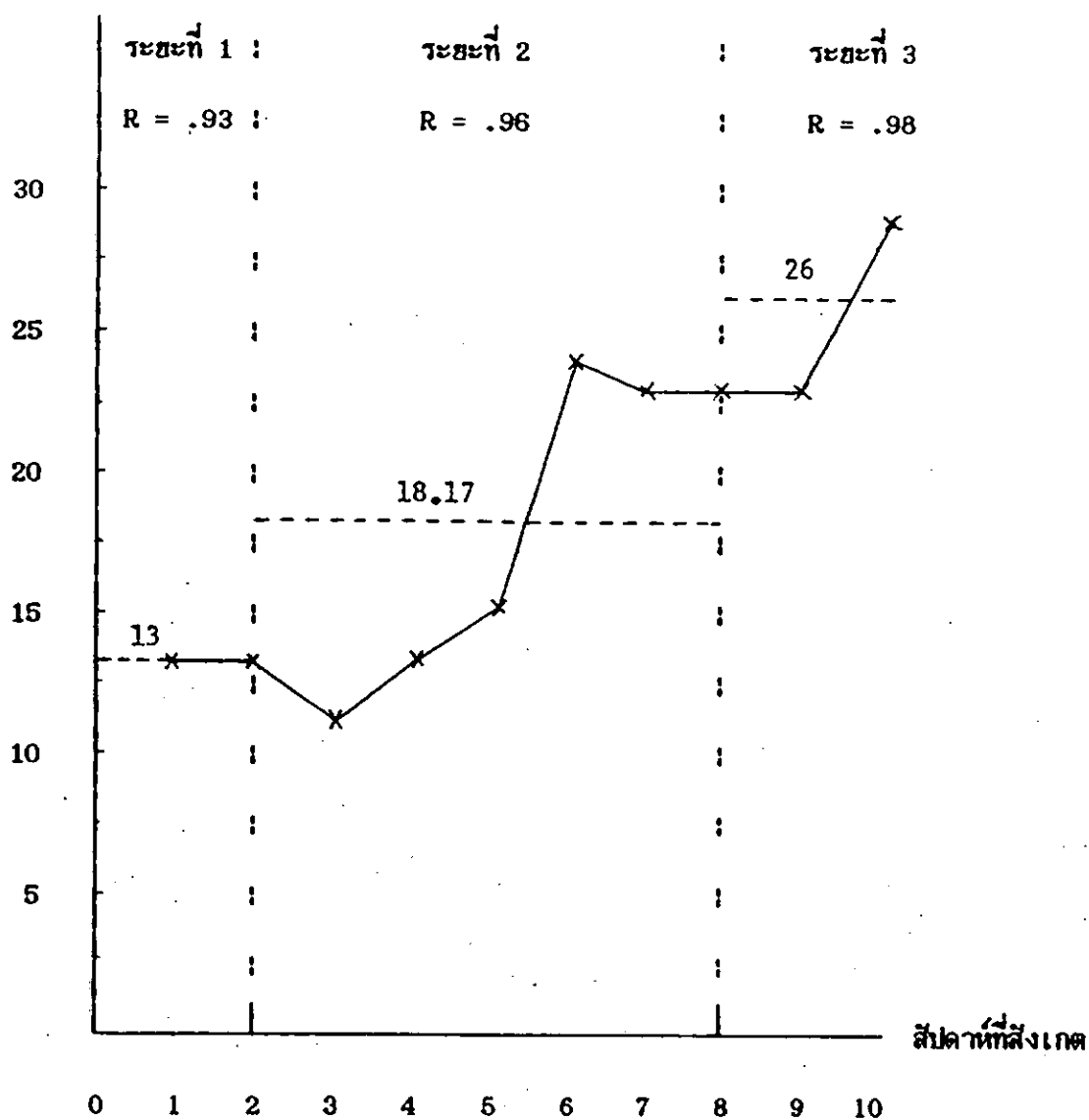
ความดีของพฤติกรรมประชาธิปไตย

ภาพประกอบ 5 ความดีของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มทดลอง
ตลอด 3 ระยะ

- x — x ความดีของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
- — — — ความดีเฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

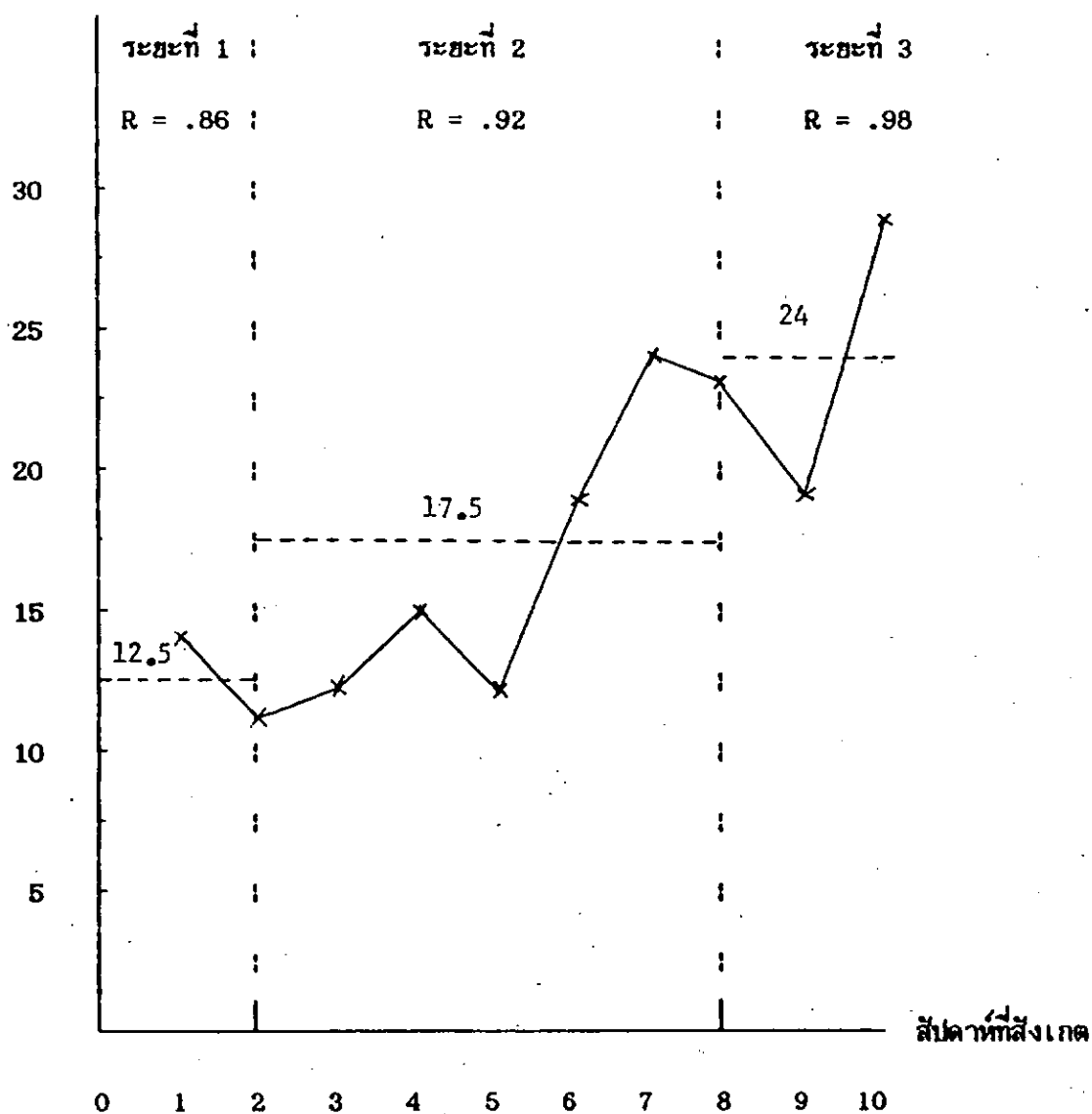
ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

ภาพประกอบ 6 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มทดลอง
ตลอด 3 ระยะ

- x — x ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

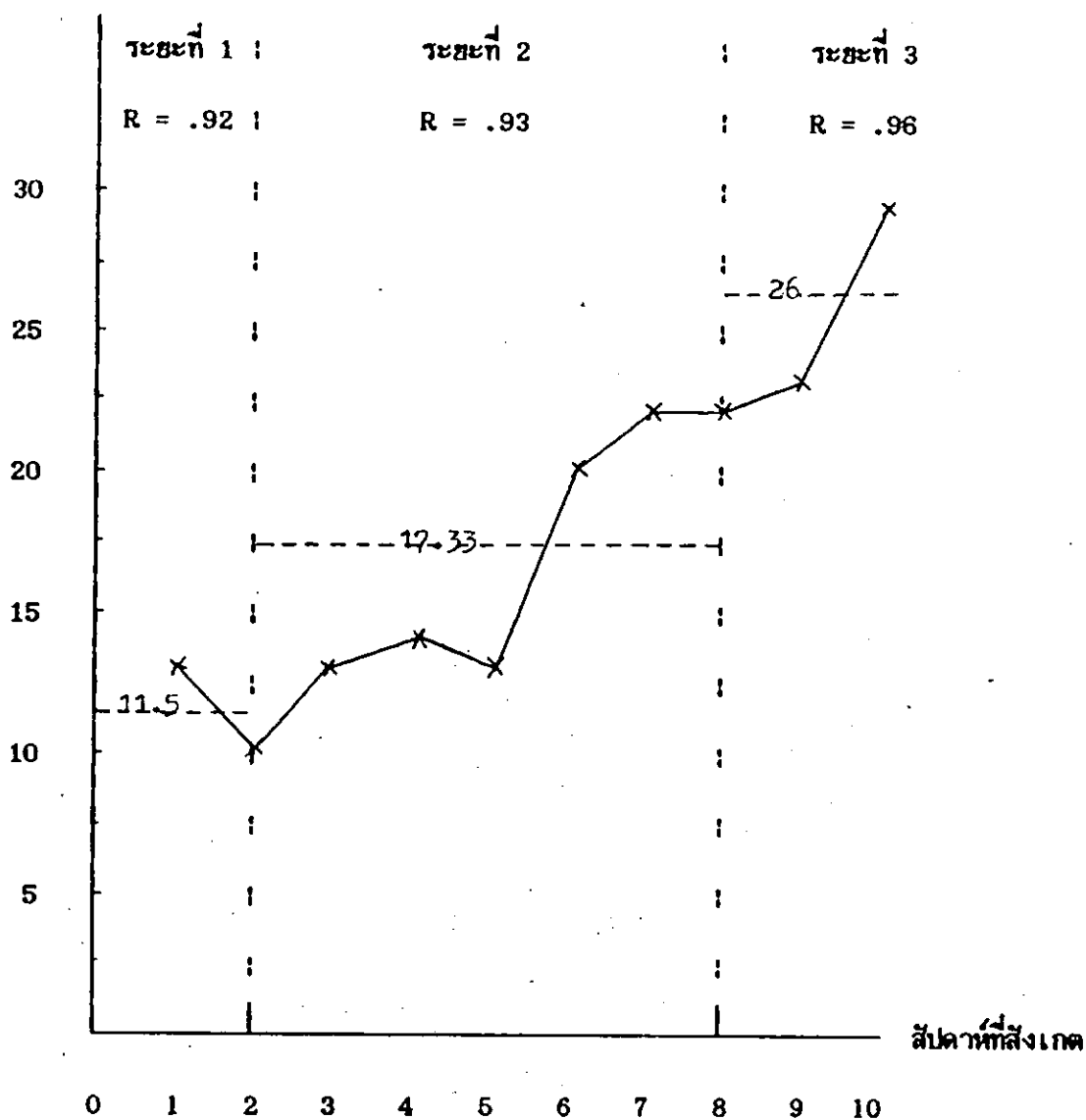

ภาพประกอบ 7 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มทดลอง

คลอศ 3 ระยะ

- x — x ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

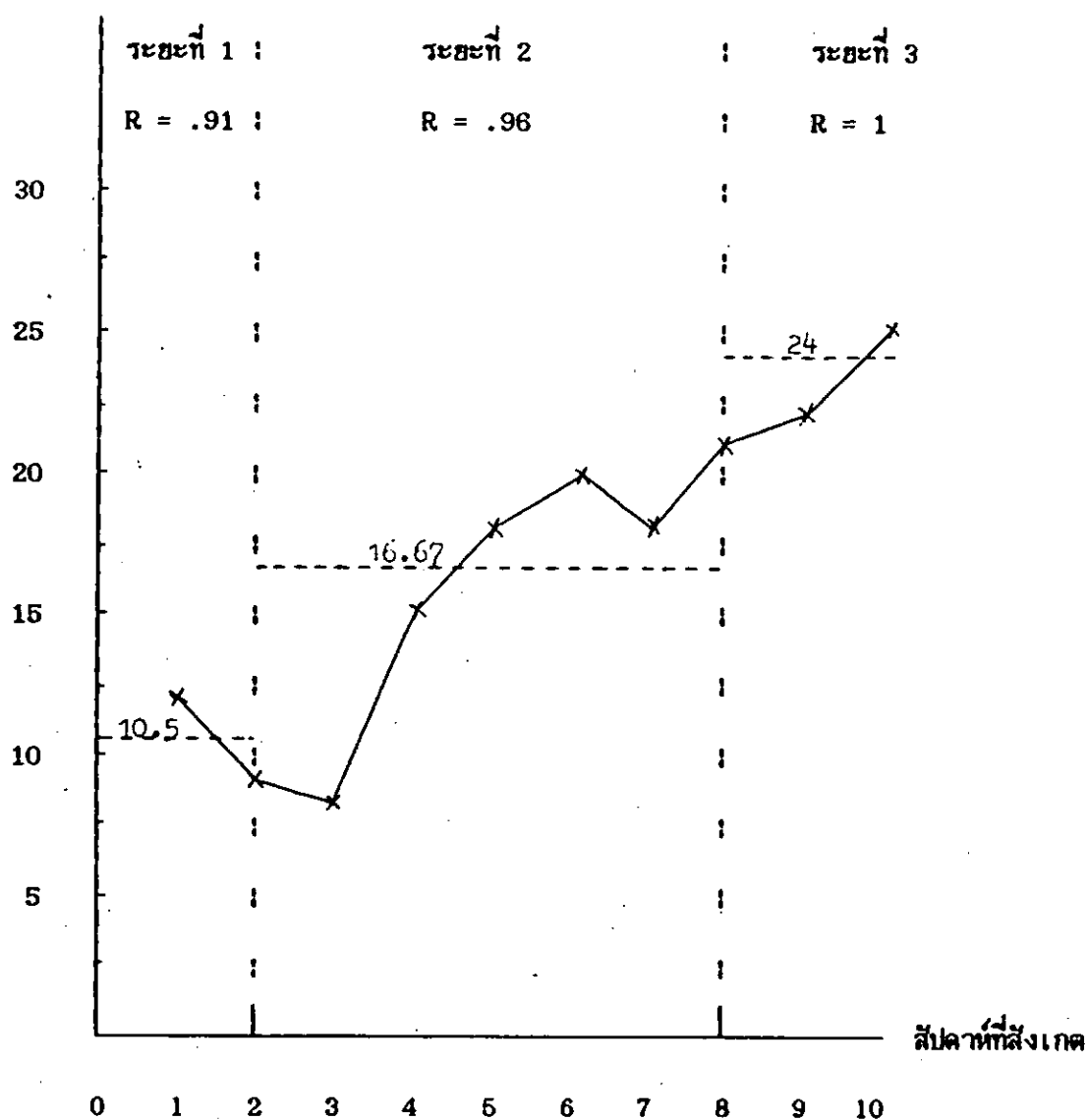

ภาพประกอบ 8 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มทดลอง

ตลอด 3 ระยะ

- x — x ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
 - - - - ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของคู่วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

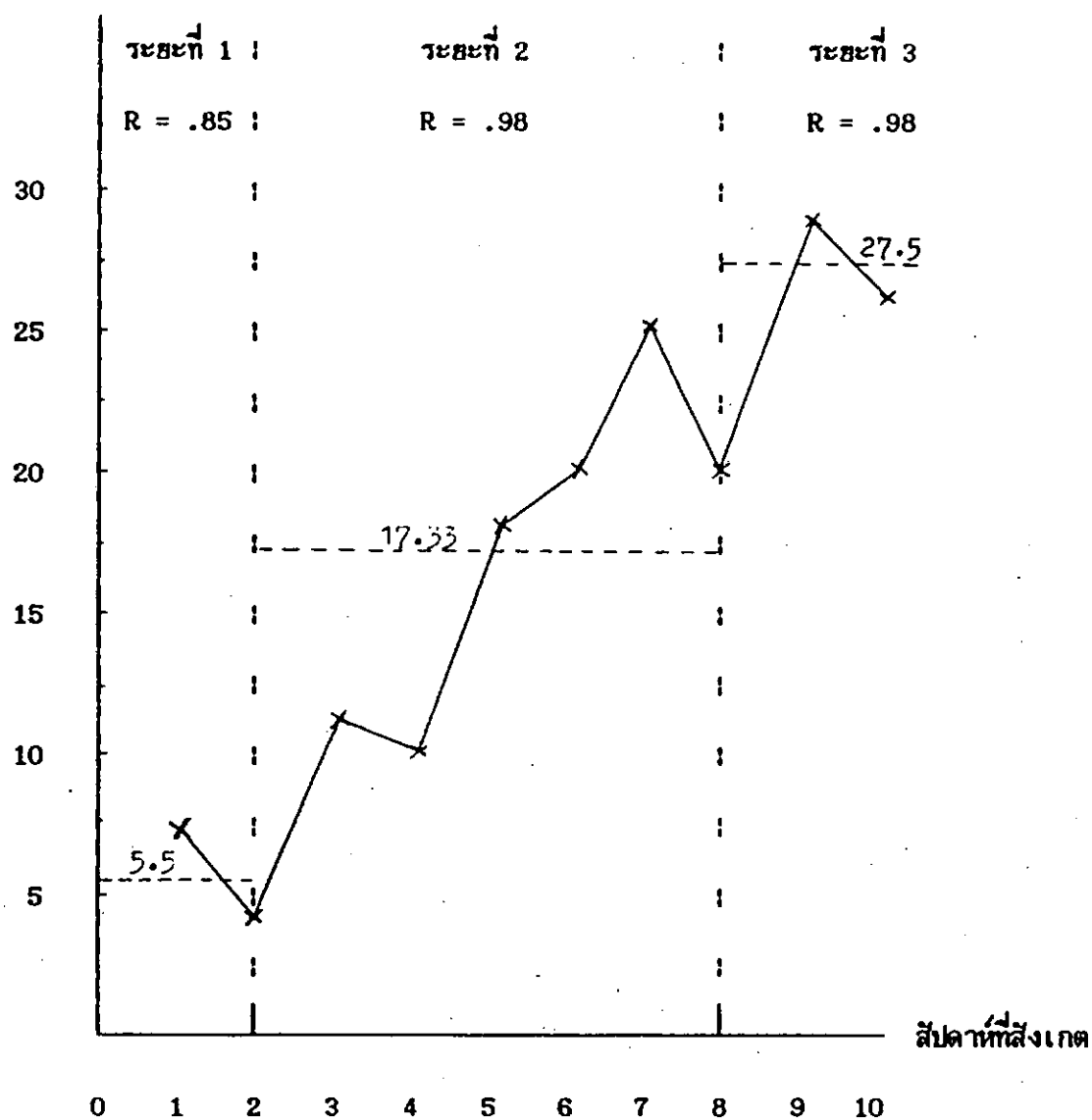

ภาพประกอบ 9 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มทดลอง

ตลอด 3 ระยะ

- x — x ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
- — — — — ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

ภาพประกอบ 10 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มทดลอง

คลอด 3 ระยะ

× — ×

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์

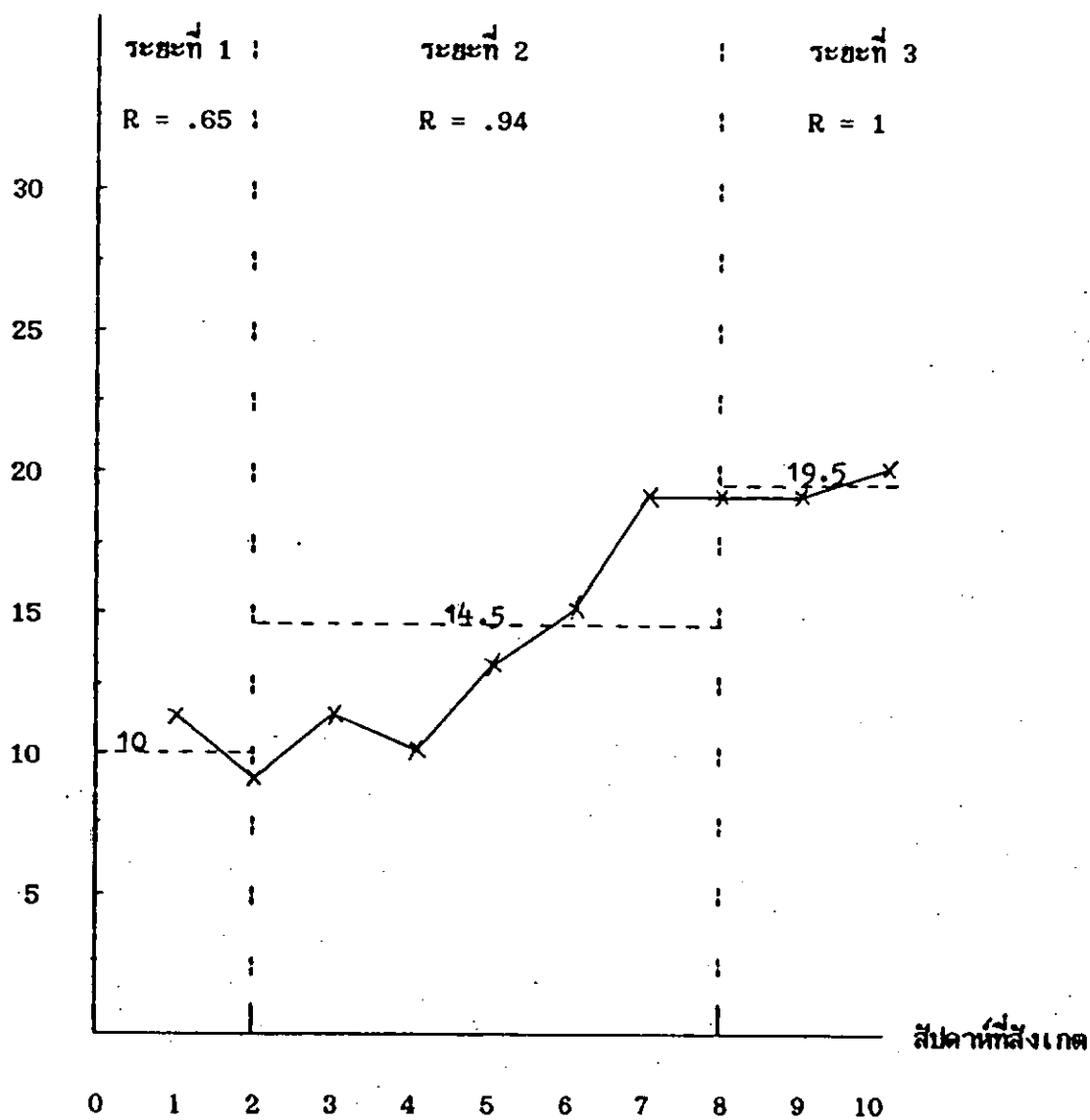
— — —

ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย

R

ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

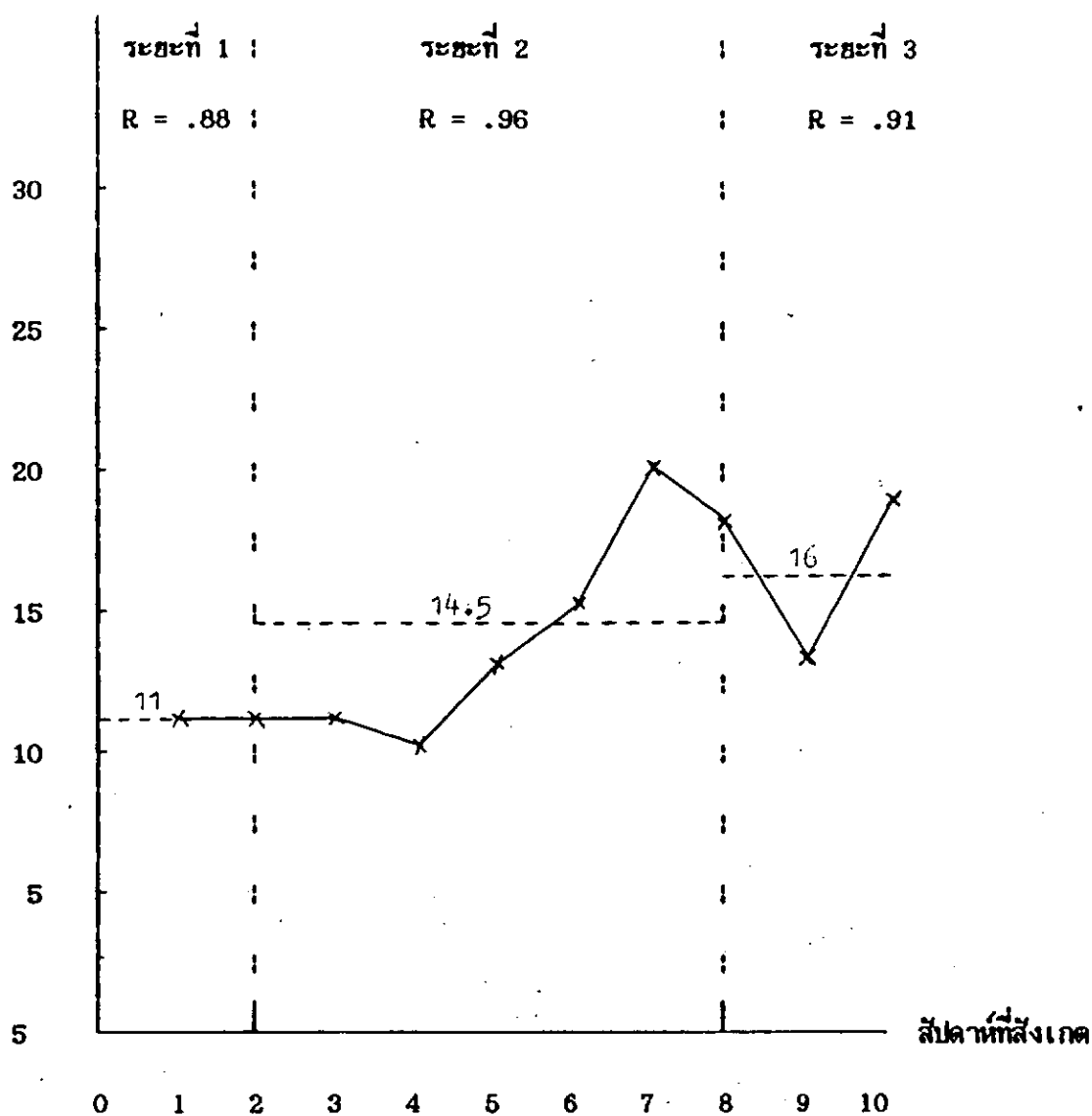

ภาพประกอบ 11 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มทดลอง

ตลอด 3 ระยะ

- x — x ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
- — — ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความดีของพฤติกรรมประชาธิปไตย

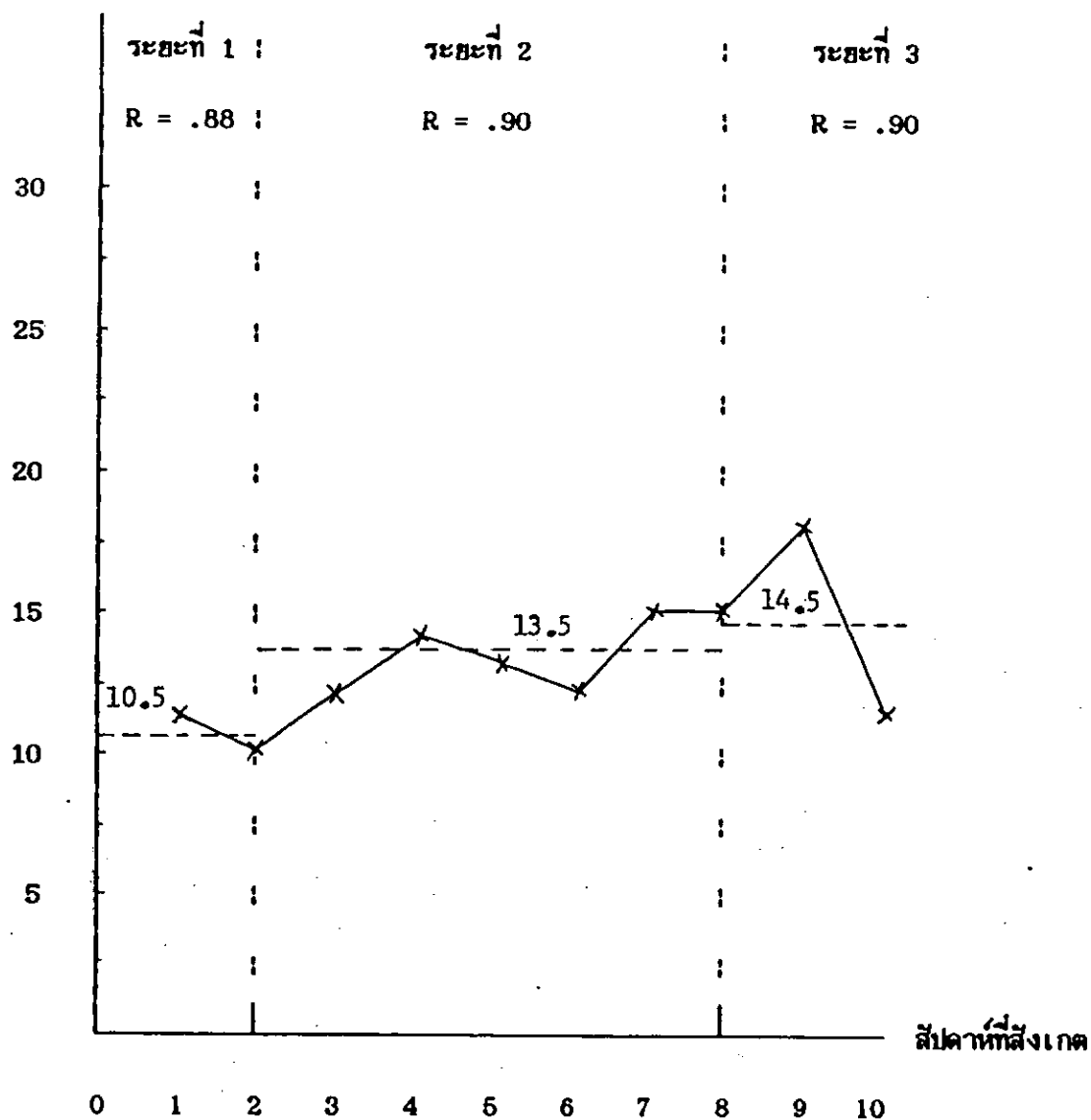

ภาพประกอบ 12 ความดีของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มทดลอง

ตลอด 3 ระยะ

- x — x ความดีของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
- — — ความดีเฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

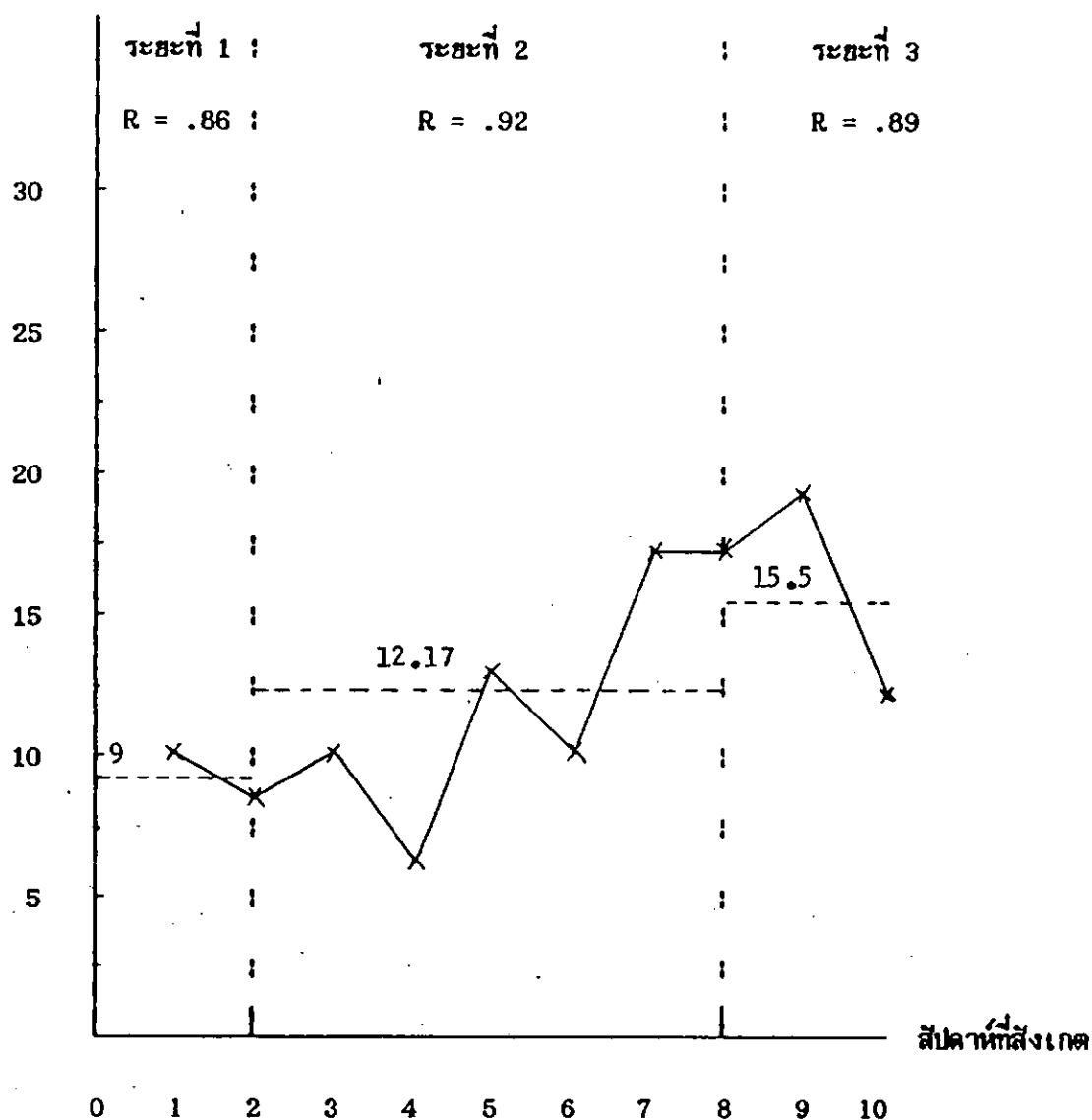

ภาพประกอบ 13 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มควบคุม

ตลอด 3 ระยะ

- x — x ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
- — — ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
- R คำสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

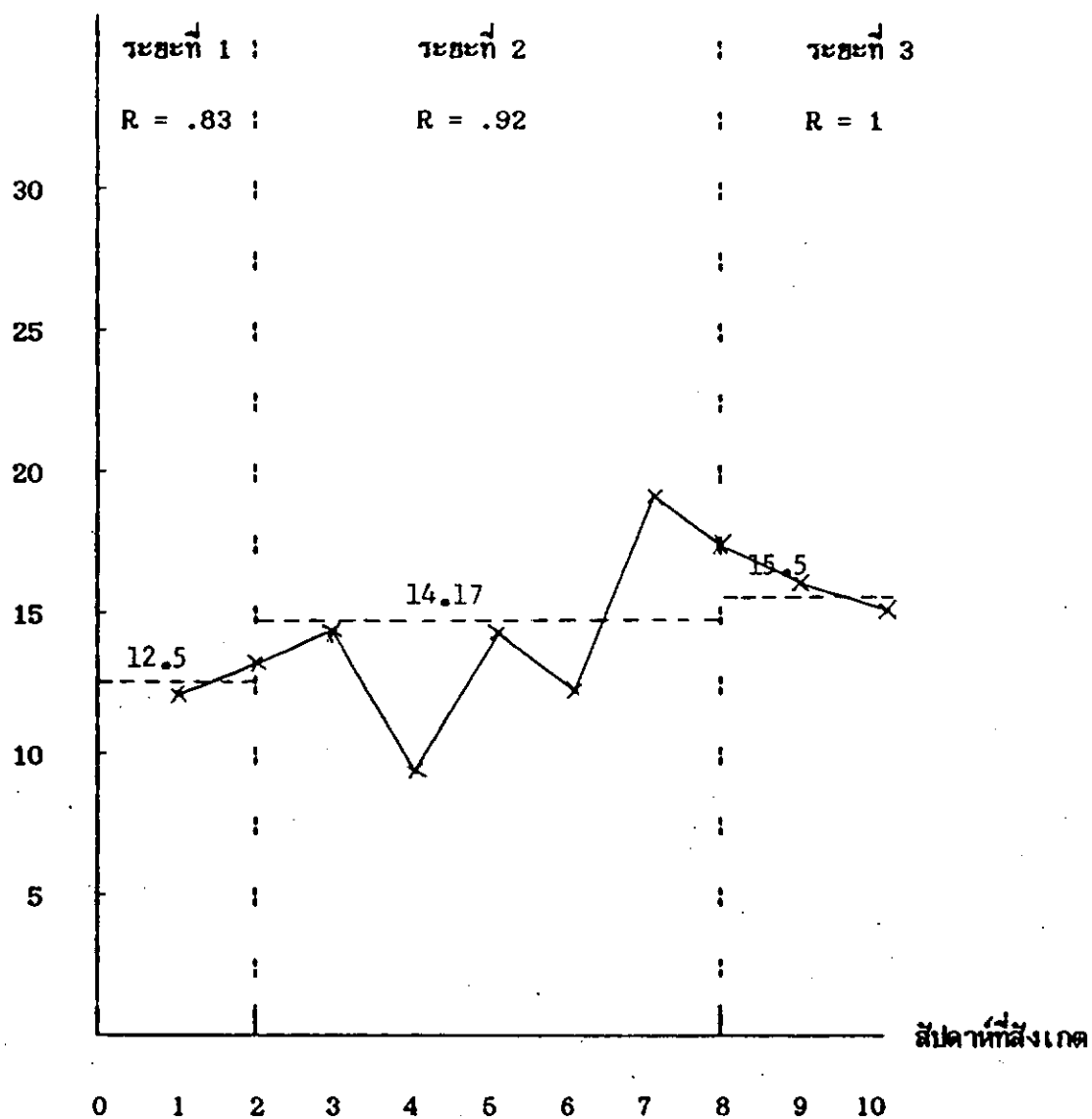

ภาพประกอบ 14 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มควบคุม

ตลอด 3 ระยะ

- x — x ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

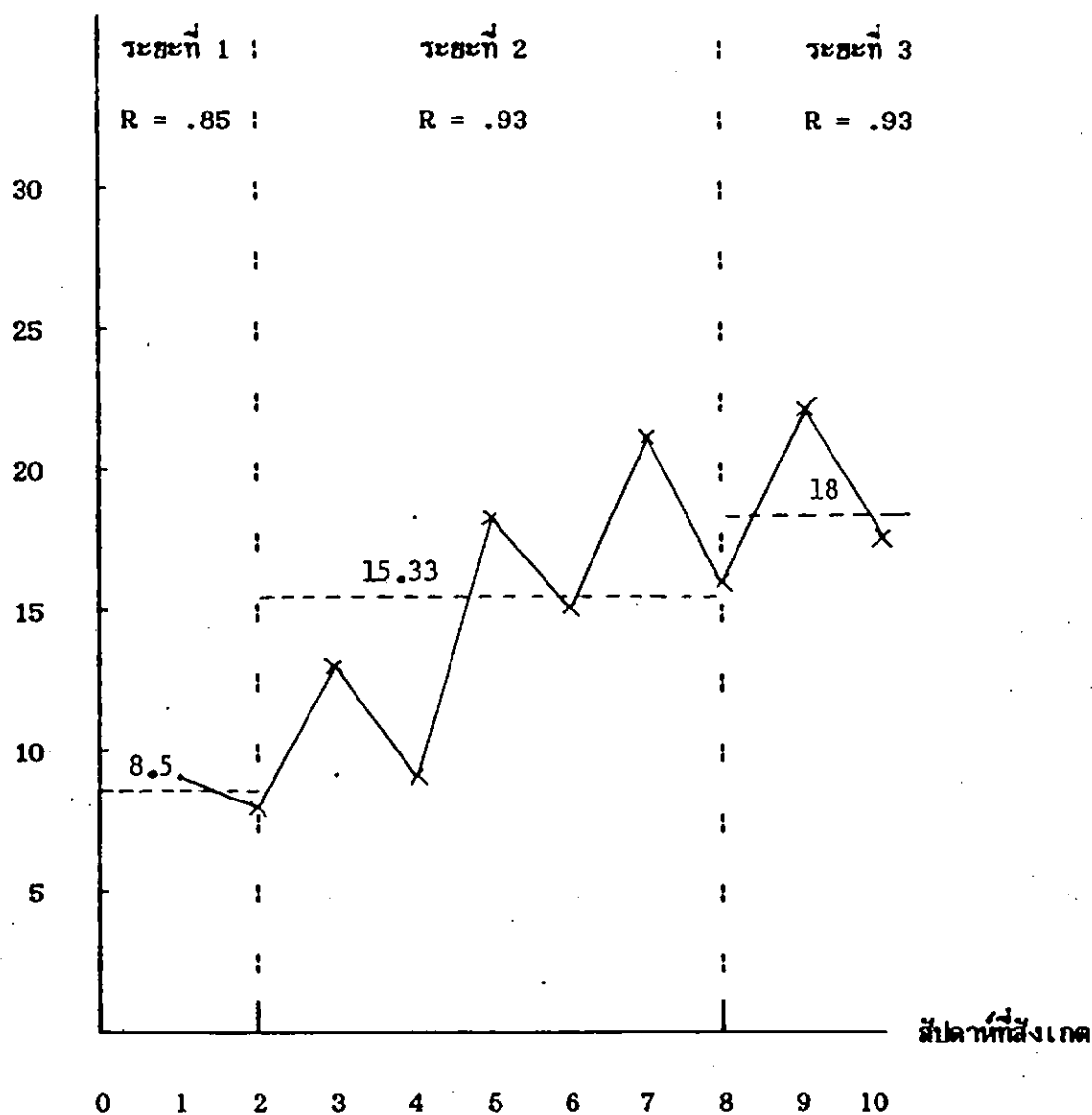

ภาพประกอบ 15 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มควบคุม

ตลอด 3 ระยะ

- x — x ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
- — — ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

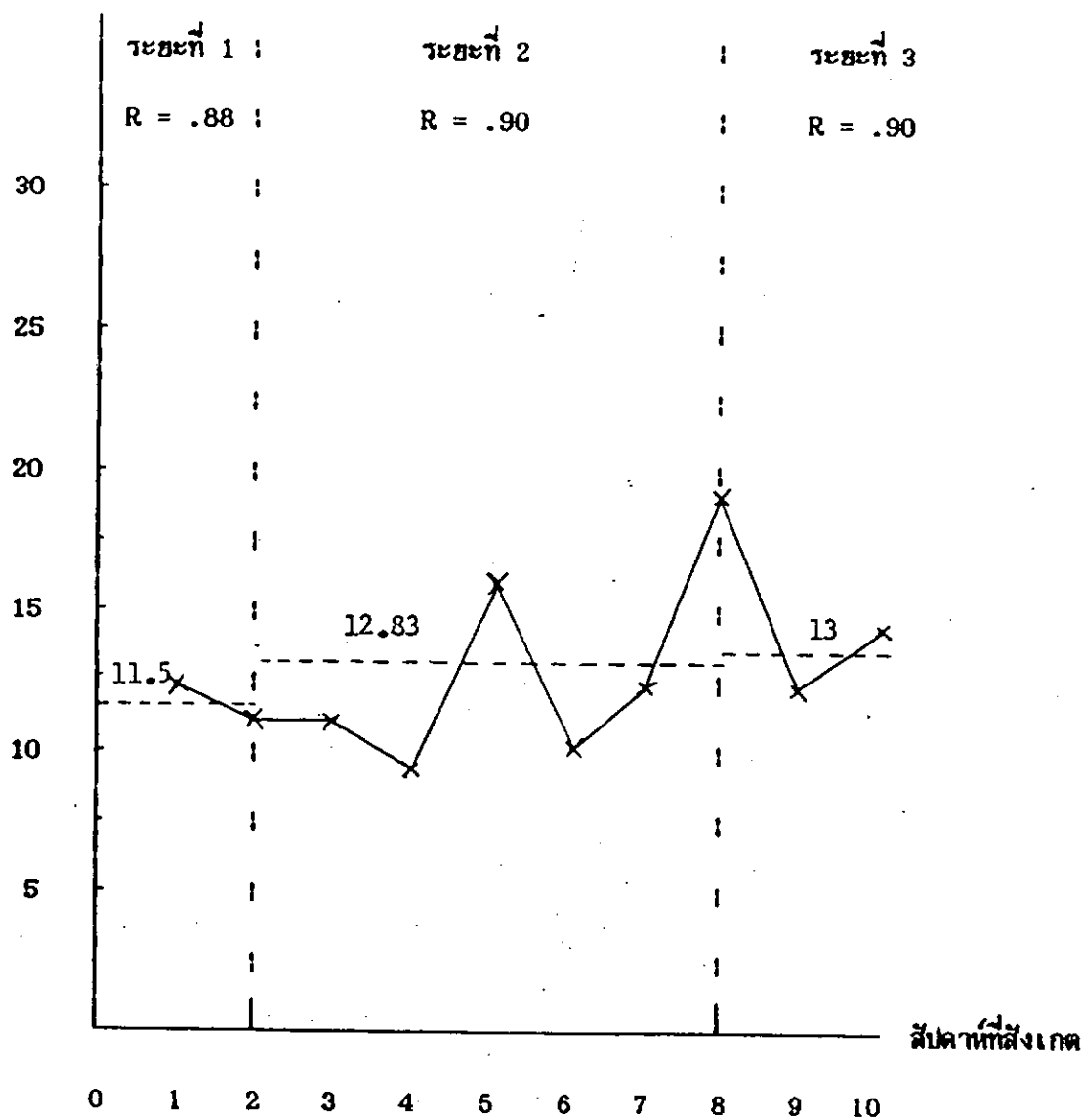

ภาพประกอบ 16 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มควบคุม

ตลอด 3 ระยะ

- x ————— x ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

ภาพประกอบ 17 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มควบคุม

คลอค 3 ระยะ

x — x

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์

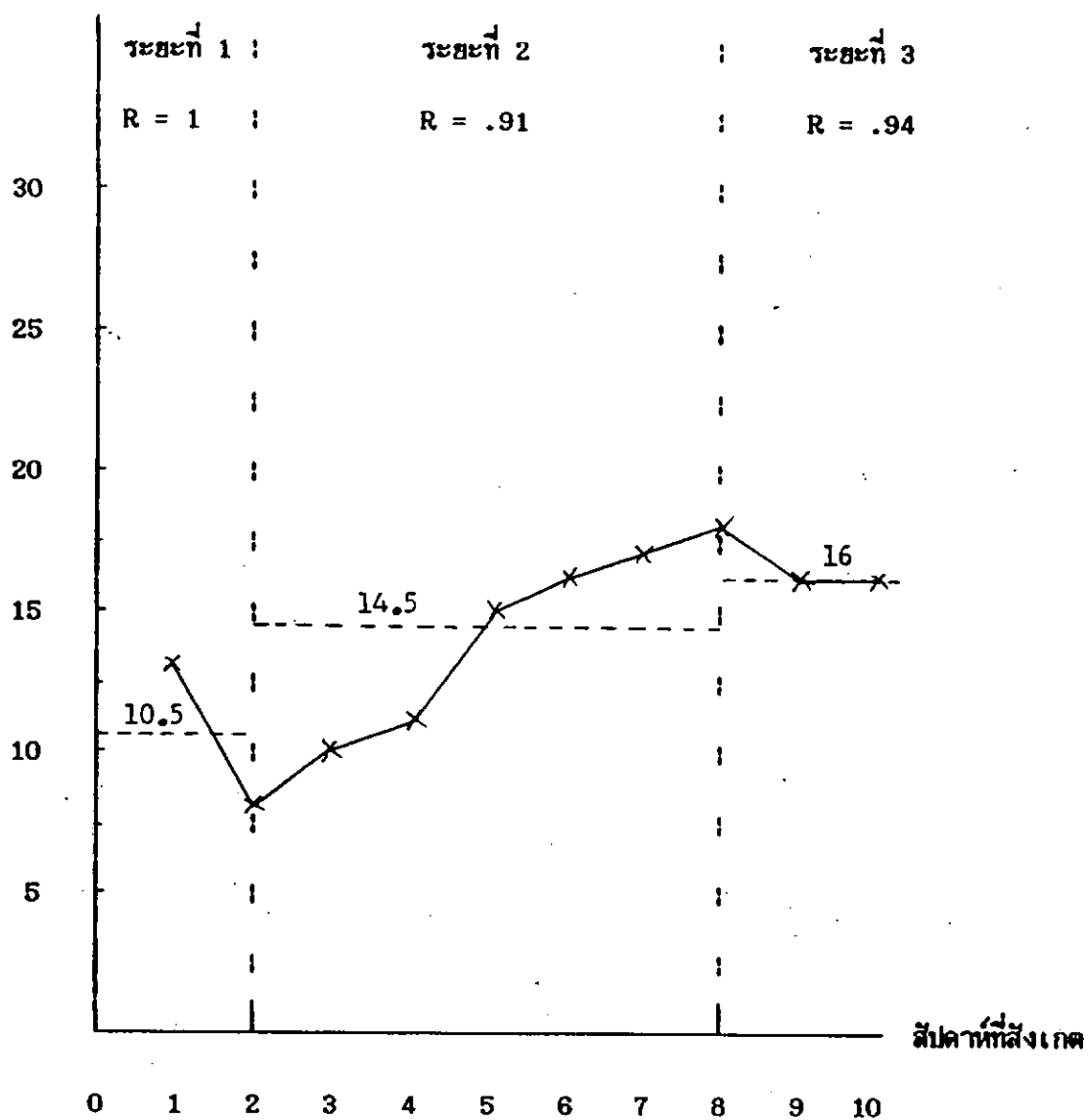
— — — —

ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย

R

ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของหัวข้อและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

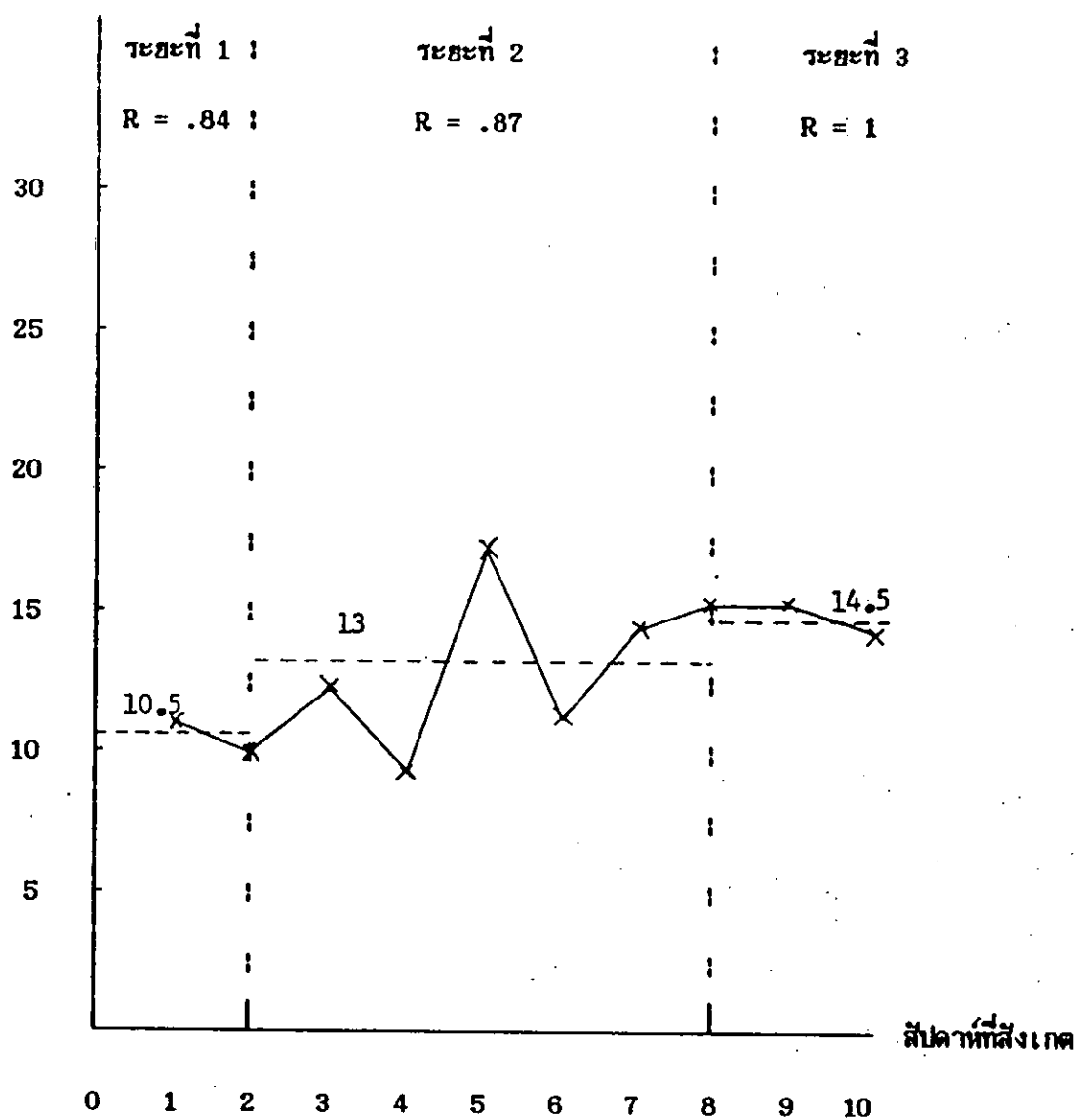

ภาพประกอบ 18 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มควบคุม

ตลอด 3 ระยะ

- x — x ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
- — — ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

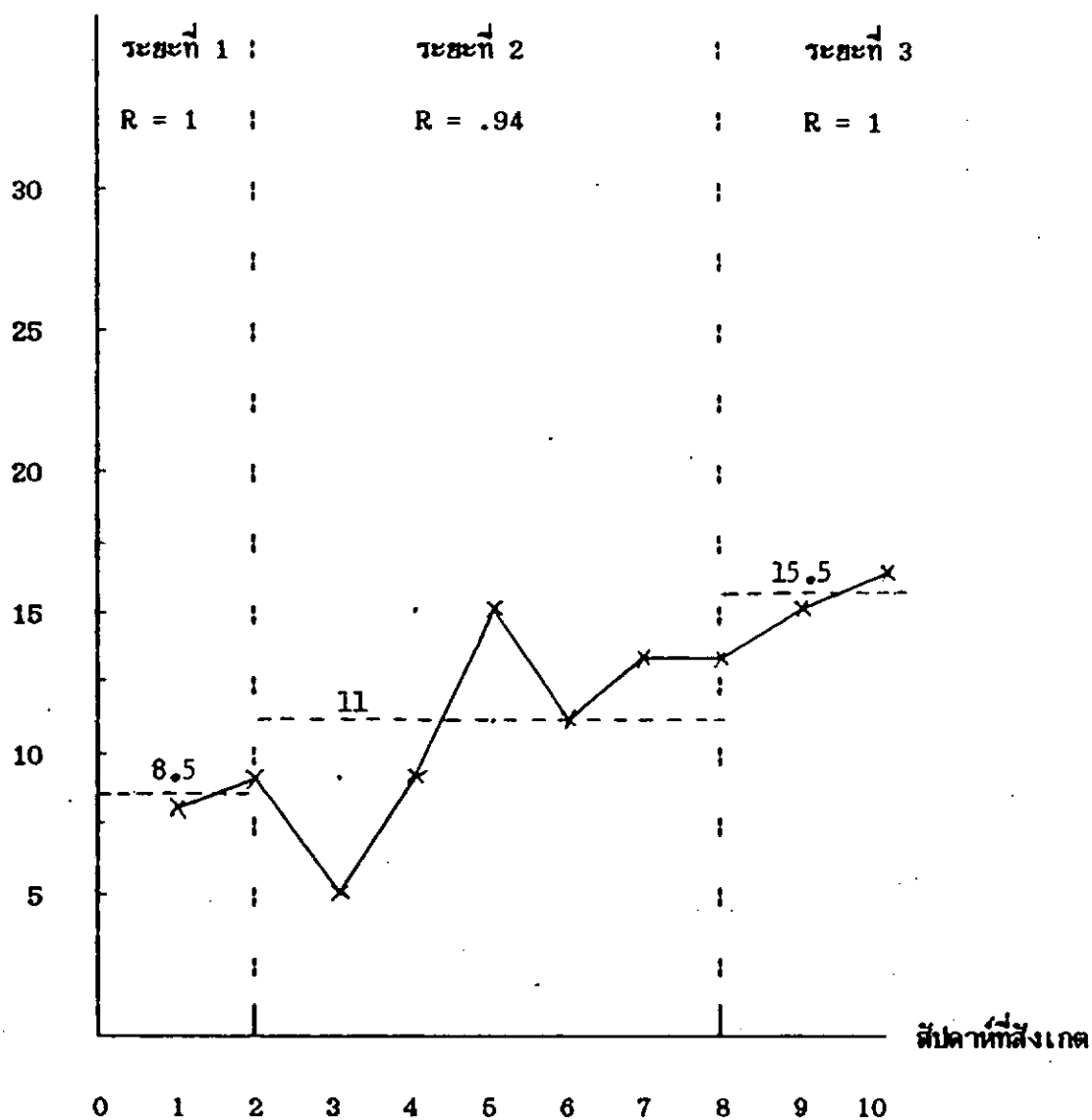

ภาพประกอบ 19 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มควบคุม

ตลอด 3 ระยะ

- x — x ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

ภาพประกอบ 20 ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มควบคุม

ตลอด 3 ระยะ

- x — x ความถี่ของพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละสัปดาห์
- - - - - ความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมประชาธิปไตย
- R คำสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวปิยะรัตน์ ศรีสมบัติ

เกิดวันที่ 25 พฤษภาคม พุทธศักราช 2502

สถานที่เกิด. อำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 101/1 หมู่ 2 ตำบลหาดสองแคว
อำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ 53140

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนหมู่สี่พัฒนา ตำบลบ้านแก่ง
อำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ 53140

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2518 มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนอนุศึกษา

พ.ศ.2522 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
(เอกภาษาอังกฤษ) จากวิทยาลัยครูอุดรดิตถ์

พ.ศ.2523 ประกาศนียบัตรประโยคพิเศษครูมัธยม (พ.ม.)

พ.ศ.2525 กศ.บ. (วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโทแนะแนว)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศึกษานานาชาติ

พ.ศ.2533 กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสพหุสงเคราะห์ จังหวัดอุดรธานี

บทคัดย่อ

ของ

ปิยะรัตน์ ศรีสมบัติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

กุมภาพันธ์ 2533

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อพฤติกรรม
 ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสพหุสงเคราะห์
 อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสพหุสงเคราะห์ ปีการศึกษา 2532 ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตย
 ต่ำ จำนวน 16 คน แยกเป็น 2 กลุ่ม โดยการสุ่มอย่างง่ายซึ่งจะได้นักเรียนในกลุ่มทดลอง
 และกลุ่มควบคุมจำนวนกลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว และ
 กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่า
 นักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF A GUIDANCE SET ON DEMOCRATIC BEHAVIOR OF PRATHOM SUKSA V
STUDENTS AT CHOMCHON BANKAENG KAISORAPONGSONGKHROA SCHOOL
IN UTTARADIT

AN ABSTRACT
BY
PIYARAT SRISOMBUT

A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements
for the Master Education degree in Guidance Psychology
at Srinakharinwirot University

February 1990

The purpose of this experimental research was to study the effect of a guidance set on the democratic behavior of Prathom Suksa V students at Chomchon Bankaeng Kaisorapongsongkhroa School in Amphor Tron in Changwat Uttaradit. The subjects were 16 Prathom Suksa V students at Chomchon Bankaeng Kaisorapongsongkhroa School in the academic year 1989 whose democratic behavior were low. Then they were randomly divided into the experimental group and the control group, each group consisted of 8 students. The experimental group was taught with a guidance set while the control group was taught with the conventional instruction.

The results were as follow :

1. The democratic behavior of the experimental group was significantly higher than before the experiment at .01 level.
2. The democratic behavior of the control group was significantly higher than before the experiment at .01 level.
3. After the experiment, the democratic behavior of the experiment group was significantly higher than the control group at .01 level.